

"El vostre país és un parany de guineu que combat amb la hiena i l'engany de la hiena que lluita contra el llop. És una partida d'escacs entre l'arquebisbe i el general. És un parell d'homes: l'un paga impostos i l'altre els cobra. Són uns esclaus que es creuen lliures tot i que llurs grillons rovellats sols han estat mudats per uns altres de ben lluents. El meu país és el jovent enfilant-se per cims de rocam. Vosaltres teniu el vostre país i jo el meu".

(Khalil Gibran, poeta libanès, s. XX).

**DÉU SALVE
EL NOSTRE
POBLE ! ! ! !**

L'ESTEL

de Mallorca

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVII. NÚMERO 382

1er DE MARÇ DE 1998

PREU: 200 PTS

El matrimoni Diaz-Jofre de son Sardina regenta des de famig any el Restaurant Ceisa a son Castelló. Despatxa menús a 700 ptes. Son del Madrid.

Fa 4 anys que en Manuel Nuñez, d'Aragó, regenta el Restaurany Menú Ultramar a son Castelló. Despatxa menús a 700 ptes. Els seus clients són els periodistes i empleats del Dia del Mundo, el personal d'Ultramar Exprés, els d'Aier Europa i els bombers.

En Joan Antoni Fortesa dels Hostalets, fa mig any que regenta el Bar Congo a son Castelló. Despatxa les tapes, els berenars i els plats combinats. El plat del dia val 900 ptes. En Joan, de mal nom Curro forma part del duo musical PARADISE amb n'Antoni Nadal i fan actuacions arreu de Mallorca. A la foto, amb el seu soci i gendre Xim Rosa.

Campos

Nova adhesió a la Plataforma Contra l'Autopista

Aquesta setmana s'ha registrat una nova adhesió a la Plataforma de Campos en Contra de l'Autopista. Es tracta del claustre del recentment inaugurat Institut de Campos. El professorat del centre va votar a favor de la integració a la Plataforma sense que es produís ni un sol vot en contra.

D'aquesta forma ja són 22 les entitats campaneres que formen part de la Plataforma. Aquestes entitats representen un col·lectiu d'unes 1.200 persones, el que demostra el grau de rebuig que està despertant aquest macroprojecte entre la població campanera.

A part de l'institut, també formen part de la Plataforma, l'Associació de Comercianta i Empresaris (PIMEN), la Unió de Pagesos de Campos, l'Obra Cultural Balear, el Centre Cultural, la Revista Ressò, el

PSM, UM, Pometes Teatre, el Club d'Esplai Parroquial, PSOE, Grup de Teatre l'Estel, Esquerra Unida, Agrupació de Ball Mallorquí Brot de Taparera, El Grup de Teatre de Campos, el Claustre del Col·legi Joan Veny i Clar, Associació Carros de Foc, el Claustre del Col·legi Fra Joan Ballester, l'APA del Col·legi Joan Veny i Clar, l'ONG Infància i Món i del Consell Escolar del Col·legi Fra Joan Ballester.

Entre els darreres activitats de la Plataforma cal destacar el repartiment d'uns fulls informatius sobre possibles alternatives a l'autopista a totes les cases del poble i el reintegrament aconseguit a la loteria de Nadal.

En aquests moments la Plataforma de Campos està preparant una carrossa per la Rua i una exposició d'artistes en contra de l'autopista. **Plataforma de Campos. Ω**

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 Clàssics del cinema. La busca
- 4 Sa Pobla: El batle Miquel Crespi Pons (Verdera), artífex de l'Escola Graduada, no té carrer Homenatge
- 5 Mort a Texas
- Llibres que cal llegir: Publicada l'obra "El cadàver" (Teatre Mallorquí contemporani)
- 6 L'esperit republicà: El fantasma del general Weyler
- 7 Territori propi del català
- 8 Les lluites dels anys vuitanta: L'homenatge a la dirigent comunista mallorquina Aurora Picornell assassinada pels feixistes 1937 (I)
- 10 Les mans al foc (XIX): Falsa consciència
- Notícies breus
- 11 La política i els pobles a Mallorca
- Wiulle Marcelino Ruiz: un advocat cristià pacifista
- 12 Anetanel Lorch, amic del poble iberoamericà, un record
- Cartes al director
- 13 Cronologia de la història de Catalunya plena (XIX)
- 14 Pla Integral d'Ocupació (I) Mala sort
- 16 El genocidi algerià L'austeritat és alliberadora
- Fragments de la carta d'un nacionalista igbo
- El 666
- La podrida dictadura de Fujimori empresona milers de víctimes innocents
- 17 El periodisme en l'era d'Internet
- 18 Petits anuncis
- 19 Occitània, una nació silenciada (i III) La meua dona i jo (I) L'esglai Illes Canàries (II)
- 20 Tendències personals sobre la nostra literatura
- 22 El matrimoni "La Feria de Abril": Vergonya! vergonya! La nostra llengua
- 23 La demostració científica de l'existència de Déu (IV)
- 24 Batista i Roca: un exemple a seguir
- Masculinitat i Feminitat
- 25 El Casal Jaume I d'Alacant ja està en funcionament
- Notícies joventut
- 26 La internet i la societat immediata
- 28 Es Gall: Jaume Matas, vida i miracles -VIII- El Papa se'n va anar a Cuba
- La nostra Història

Fa 22 anys que en David Navarro i Gimeno de Castella va obrir el Taller de Motos Navarro a son n'Oliva. Ven i adoba motos de totes les marques.

Fa 28 anys que en Gregori Bauçà de Felanitx regenta la Fusteria Bauçà al Rafal Vell.

En Trevor Thomàs d'Anglaterra regenta des de fa 4 anys l'Església Batista Reformada del Rafal Vell. Aquesta església -que se veu quan passau per la via de cintura a l'altura des Rafal- fou oberta fa 40 anys. Els seus feligresos són ben internacionals: anglesos, francesos, sud americans, mallorquins i espanyols. Molts de joves -un cor de 30 veus- canta a les reunions setmanals on estudien la Bíblia i fan altres activitats pròpies d'aquesta església.

**Especial dedicat
a les barriades
SON CASTELLÓ -
SON SARDINA -
SO N'OLIVA**
Si vos ha agradat,
telefonau al
26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* Acaba de sortir a la venda **La Premsa de la Província de Alicante** un nou diari definit com a **Liberal i de centre-dreta** pels seus responsables. Aquest periòdic està editat pel "Grupo de Comunicación Arco Mediterraneo, S.A." empresa de la que forma part el fill de l'empresari Eliseo Quintanilla, el consell d'Administració de la qual està presidit per Antonio Alcalà de Vargas Machuca, antic gerent de la plaça de braus d'Alacant. Dirigeix aquest diari el periodista Enrique de Diego, ex-delegat de l'ABC a Alacant, i s'imprimirà a València als tallers del rotatiu valencià **Las Provincias** Ja ho veieu, companys, els fatxes volen emparar-se d'Alacant, i ho feren si els alacantins compren aquest diari feixista. A Mallorca se va parlar de la creació d'un diari feixista, filial de l'ABC, dirigit per n'Antonio Alemany, però se veu que l'empresa s'ha fet por. S'ha fet por de perdre hi massa milions, es clar, ja que n'Antonio és conegut per la seva trajectòria de fer perdre doblers als empresaris de la premsa escrita.

* El diari en català **El Periodico** se ven molt be al quiosc de sa Indioteria, una barriada aparentment forastera de Ciutat. Potser l'explicació ve de que aquesta barriada fa partió amb de Son Castelló on hi ha gran quantitat d'indústries i despatxos i amb les urbanitzacions que l'envolten habitades per les classes altes i mitjanes mallorquines.

* **El Parlament Europeu ha defensat** la supressió de l'IVA dels diaris i revistes com a principal mesura per ajudar a la premsa a fer front a la competència de les noves tecnologies. Els eurodiputats recolzaren la proposta de l'europarlamentària grega d'Unió Europea, Katerina Daskalaki, en la que se defensa aquesta supressió i la fixació "de la taxa més baixa possible" de l'IVA per els mitjans escrits. La mesura ha d'acompanyar-se d'un retall dels drets de difusió postal de publicacions i dels costos de telecomunicacions i transports. La premsa "ha de seguir desenvolupant una funció en benefici de la democràcia i dels drets humans", per això són necessàries aquestes mesures. Aquesta és sens dubte una bona notícia per a les revistes de la Premsa Forana de Mallorca i per les revistes de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català. Ens donarà

un respir i ferà que no hagim de pujar el preu de les nostres publicacions.

* Gent d'arreu de Mallorca, (N'Antoni Llompart i en Jordi Caldenté tots dos de Manacor, n'Antoni Artigues de Ciutat...) ataca sense compassió al mestís Joan Pla de Felanitx. I li deim mestís perquè un dia si la l'altre també, en Joan ens recorda que sa mare és, forastera. Com si fos un grau a Mallorca això de ser fill de forasters! Ser fill d'una nissaga que representa l'opressió colonial a una terra que mai ha estat i mai no serà castellana. A que ve, idò tant de bravejar? Per altra part, molta de gent se demana: Que fa en Joan Pla, pintant angelots a un diari mallorquí i mallorquinista que compren majoritàriament els patriotes de la nostra terra? Perquè no el posen a pintar als diaris que defensen els interessos dels castellans, dels anglesos o dels alemanys? Aquesta és una pregunta que ha de contestar en Pere Serra, propietari del grup del seu nom, que té mitjans en quatre de les llengües més parlades avui a Mallorca.

* Els presidents de les tres comunitats castellanes: Castella-LLeó, Juan José Lucas; Madrid, Alberto Luís Gallardon; i Castella-la Mancha, José Bono, que recolzen un "Proyecto de nacion española", és reuniren la setmana passada a Toledo per establir un front d'enteniment i col.laboració i caminar de manera paral.lela en diversos plans a afectin Castella en el projecte comú de nació espanyola. Quan serà que es reuniran els tres presidents de la nació catalana sota la fèrula espanyola amb el president de l'Estat d'Andorra i el batle de Perpinyà, per organitzar un front comú d'enteniment entre tots els qui parlam català?

Ferrán Abril Martorell

* Al III Seminari promogut per l'Obra Cultural Balear dissabte passat a la Sala Albéniz de l'Auditorium de Ciutat, se va treure en clar, que l'Associació Voltor que des de l'any 1985 gestiona els repetidors que ens permeten veure les televisions catalanes del continent, no vol vendre els repetidors al Govern Balear, en tot cas vol co-gestionar la conservació d'aquests repetidors amb l'executiu balear. I és que la societat civil mallorquina, no es pot fiar de cap manera d'un Govern Balear gestionat pel PP, un partit cent per cent espanyol que avui no s'atreveix a atacar la llengua catalana de la mateixa manera que ho fan els seus homòlegs valencians, però que algun dia ho poden fer.

* Catxin dena! com diu en Xesc Fortesa, però si en Zaplana, fins i tot interfereix els partits del Barça emesos per TV3 a algunes comarques valencianes! I ens hem de fiar d'aquesta gent?

* A la fi ha mort algú que ho mereixia de veres: el feixista Ferrán Abril Martorell que fou enviat per n'Adolfo Suarez al País valencià just acabada la dictadura a entrevistar-se amb na M^{ra} Consuelo Reina i tota la caterva d'espanyolum feixista per atiar l'odi entre germans i d'aquesta manera propiciar el secessionisme lingüístic a la nostra pàtria, cosa que va aconseguir plenament. Empressari pudent i malparit: 17 obrers moriren no fa gaire a la

Unió Naval de Llevant d'on ell era l'amo. A l'hora de morir encara era vice-president del Banc Central-Hispà, possiblement el banc més espanyolista i per això anti-catalanista d'aquestes contradetes. Els mitjans de comunicació canten les seves alabances, ara que el càncer l'ho mort. Nosaltres pensam que, ja n'hi poden cantar de misses i funerals. Tanmateix, a l'infern de més endins cremarà la seva ànima traïdora a la Pàtria Catalana.

Na Catalina Joan i el seu torturador Rafael Martínez

* La qui ho ha fet molt bé, i li donam l'enhorabona és la mallorquina Catalina Joan, qui cansada de les pallisses i maltractaments de l'espanyol Rafael Martínez li clavà ganivetada i l'envià a l'infern. Ja està bé, d'homes que, amb mentalitat nord-africana i lleis quasi àrabs maltracten a les dones a ca nostra. Als Països Catalans tenim unes altres lleis i una altra mentalitat. A ca nostra, sa madona duu és maneig, a ca nostra, sa madona duu sa bossa i administra la casa, a ca nostra hi ha separació de bens i cada qual comanda d'allò que és seu. El rei En Jaume, ens alliberà dels moros i ens donà les seves lleis, les més igualitàries entre home i dona que hi ha a la terra. Seria hora que un altre Jaume, encara que només fos president amb l'ajuda d'Europa posàs regit a aquesta terra que avui és un desgavell.

* El que ens agrada aquests dies, perquè parla clar i català, és en Damià Ferrà-Pons de Campanet, a les planes del Diari de les Balears. Parla clar i diu les coses pels seu nom: Que Euskadi està en guerra amb Espanya, i que Euskadi està carregada de raó, i moltes coses més, d'una lucidesa total que demostren que els nacionalistes mallorquins encara que militin a partits espanyols (per això dels vots, diu en Damià) a vegades els surt la vena nacionalista, i parlen tan clar com la gent d'ERC. Ω

Portada de la revista "Tiempo"

* I de n'Anson que en direm: Una altra mala persona que, des del seu panflet feixista que és l'ABC insultà greument al nostre president Cristòfor Soler, i ningú li posà plet pels insults a tot el poble de les Balears [Ferreri Massanet dixit, del president Mates], que llavors posà plet a L'ESTEL, pels insults que li va tornà en Josep Palou, un dels pocs mallorquins que defensà al nostre president d'aleshores, plet que guanyà per obra i gràcia de la jutgessa Cata Moragues. Ara la presidenta del Consell de Mallorca, diu que el CIM pagarà la multa, ja ho veurem. Aquesta mala persona que és n'Anson, que va fer girar als castellans contra la nació catalana amb les seves mentides, des del seu panflet infecte, ara confessa que amb altres directors de diaris forasters feren un cop d'estat de saló per foragitar en Felipe Gonzalez de la presidència del Govern espanyol, cosa que van aconseguir, i per fer abdicar al rei Joan Carles I en la persona del seu fill Felip VI. Mala gent, aquesta, que hauria de tenir el seu càstig, però ja se sap; corps amb corps no se piquen.

L'OCB va reunir els seus associats per parlar del repetidor d'Alfàbia. Alguns col.laboradors de l'ESTEL hi eren com se pot veure a l'angle superior esquerra d'aquesta foto d'UH.

Tlf. 55 15 84
Mòbil 989 68 68 97

練心館
CENTRE D'ESTUDI DE JUDO
Renshinkan
— LLEVANT MALLORQUÍ —

Clàssics del cinema. La busca

DAVID F. PELLICER, CRÍTIC CINEMATogrÀFIC

El director de cinema Angelino Fons, estrena en novembre de 1967, una de les sèries de la trilogia barojiana sobre la lluita per la vida, tan arrelada al nostre país i magníficament relatada per En Pío a través del paper en La busca, que serà seguida per Mala Hierba i Aurora roja.

La finalitat d'aquest article no és parlar sobre la figura i obra de tan insigne literat i protagonista de la vida pública espanyola de finals de segle i la primera meitat d'aquest; però no es pot oblidar que en la seua obra La busca, Baroja retrata molt bé l'ambient dels baixos fons madrilenys, ambient que coneix a través de la seua família madrilenya. Eixe maremàgnun de "gents sense ofici, raterets, mendicants, prostitutes i malfeiners", com bé diu al començament de la pel·lícula, és un lumpen terriblement real que s'ageganta amb el "Desastre del 98", el significat del qual no és sols la pèrdua de les colònies ultramarines, sinó sobretot la presa de consciència de pertànyer a un país que ja fa temps que havia passat a un segon plànol internacional.

La simbiosis entre l'elit cultural espanyola, la famosa i indispensable "Generació del 98" i el coneixement del més sòrdid i perdut del país que tenia Baroja, es donen cita en aquesta novel·la realista, regeneracionista i noranta-vuitista i dramàtica que es converteix en una font històrica de primera mà, una font literària perfectament adaptable a altres dels grans mitjans de coneixement històric propi del nostre segle, la imatge, el cinema.

I açò és el que fa Fons. El seu coneixement en profunditat sobre la literatura en general i la seua especial predilecció pel període que va des de la meitat del segle XIX al XX, s'afana en l'elaboració d'un guió cinematogràfic en que puga plasmar una etapa tan particular de la nostra història, deixar entreveure el moment social, polític i econòmic d'un país en decadència. Per això, res millor que una bona informació de primera mà, clara, concisa, directa, mordaç; per aquesta raó es decanta per una història anònima, però que al mateix temps mostra tot allò singular del moment, a través d'aquest comú personatge de províncies, Manuel, que arriba a la capital, com molts altres en busca d'un futur, no millor, però un futur allò menys.

Elegida la història, Fons aconsegueix elaborar un relat cinematogràfic sobre el que adverteix que es tracta d'una adaptació lliure. Què vol dir açò? Doncs bé, significa que el film no és un fidel reflex de la

novel·la pas a pas, sinó que respecta el fons i el rerafons de la novella barojiana però adaptant-la a la imatge, al llenguatge cinematogràfic, diferent concepte de tractar i representar els esdeveniments derivats d'un mateix fet. És així i no d'altra manera com deu basar-se un relat cinematogràfic nascut d'un literari, al contrari seria un mala còpia.

El film en si mateix ens recrea l'època a través d'una molt acurada posada en escena que retrata fidelment als diversos personatges del moment començant per Manuel, interpretat per un jove Jaques Perrin, que s'adequa perfectament al personatge del desvalgut innocent en un món de gossos de brega, de mentides, soez y burdo. La transformació que per això va sofrir l'actor fou molt gran. Arribat de França com el Don Juan del cinema que ja era, el director arriba a proposar-li que s'acostumés a portar la jaqueta amb la que el veiem a la pel·lícula, única manera de que aquesta, la jaqueta, es cenyira poc a poc al seu cos i personatge. Del seu aspecte dèbil i flac s'encarregava el propi Perrin fumant-se un pur durant l'esmorzar en lloc de provar qualsevol menjar. De la comunicació entre director i actor s'encarregava la llengua italiana parlada pels dos. L'estilitzat físic de Perrin, les seues mans sempre tremoloses i l'aspecte tímid empedreit li fan entrar en el perdidor personatge de Manuel, solitari en el moment de conèixer la mort de sa mare, en una estança de formidable recreació, il·luminació i de càrrega dramàtica que el director sap portar a la pantalla amb tota la seua càrrega emotiva. Un Manuel incapaç de reaccionar al veure a la seua enamorada, perfectament interpretada per Sara Lezana, amb un home que li ofereix seguretat econòmica i per qui abandona al protagonista. Un jove aterrat al veure la duresa de la vida al final de la pel·lícula, en un entorn molt ben elegit, una antiga caserna ja abandonada i, parlant d'entorns, hi ha que comentar sobre les encertades localitzacions que Fons du a terme per a la filmació de la pel·lícula, algunes d'elles no exemptes d'ironia.

El Madrid que es plasma en la pantalla deixa a l'espectador estupefacte pel realisme i simetria òptica amb la capital de principis de segle, ja siga en la nomenada caserna, els destrossats carrers que rodejaven el palau dels Alba a Madrid, les restes del que és ara important focus cultural "Cuartel Conde Duque", o com l'antic barri de les Pozas, on la mare de Manuel treballa, interpretada per una gran actriu com era Lola Gaos. Avui es troben en aquest lloc

uns grans magatzems i un hotel. El curiós de les localitzacions, com aquesta última, és que segons recollia l'equip de rodatge, arribaven les excavadores i tot desapareixia. És aquí on està una de les majors propietats d'aquesta pel·lícula, el seu valor documental únic sobre un Madrid ja desaparegut.

Tanmateix, els personatges no han desaparegut, segueix havent "chulapos" d'estar per casa com el cosí de Manuel a qui Daniel Martín, un vell actor molt utilitzat per Fons, dona vida. El seu personatge, idòlatra, malfeiner ("així és com acaben els que treballen", li dirà Manuel), egoista i chulo guarnidor de dones, en aquest cas d'Emma Penella, actriu on les hi haja, la qual interpreta un personatge acord amb el de Martín, una dona dura dels baixos fons no exempta d'una certa tendresa cap a Manuel que Fons ens mostra a través de meravellosos plànols en cirques de fira o en sòrdides estances i que ambdós actors recreen a la perfecció. Penella comentarà que sols feia falta que el director la mirara per adonar-se de com devien actuar.

Però hi ha alguna cosa més en aquest film de Fons; és la inexistència temporal del pas del temps a través de la pel·lícula. No sols sabem el temps real de la història, dies, setmanes, mesos o anys, aquesta transcorre front a l'espectador sense cap tall temporal, sinó que la situació recreada a través del cel·luloide i els personatges i equip que estigueren amb Fons aconsegueixen que eixe estudi cinematogràfic d'una època molt concreta de la nostra història puga aplicar-se, no ja sols a uns pocs anys més tard, sinó als nostres dies de final de segle on la lluita per la vida, el problema del treball i del subsistir dia a dia, els diferents actors desconeguts de la quotidianitat, la insolidaritat, la situació social segueixen tan vigents, amb les seues diferències, com quan Baroja i Fons les recrearen com millor sabien; el primer escrivint, el segon fent cinema.

El film de Fons La busca va recollir èxits de taquilla i diversos premis nacionals i internacionals. Fou seleccionada per al festival internacional de Venècia, Jacques Perrin va rebre la Copa Volpi ex-aequo per la seua interpretació: la pel·lícula també va rebre el premi especial del jurat presidit per Pau Casals en els "Encuentros de Prades", va guanyar la Cadena de Plata a la millor pel·lícula en el festival internacional de Valladolid i els premis del C.E.C. -Círculo de escritores cinematográficos- a la millor direcció i a la millor actriu, Emma Penella. Ω

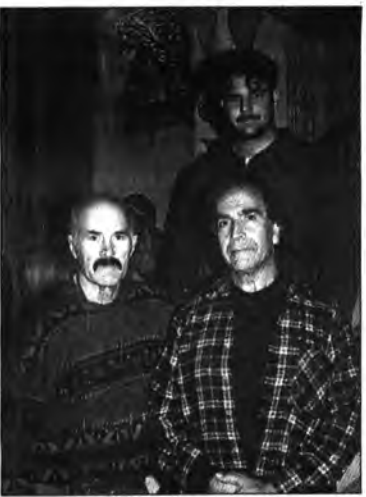
En Joan C. Ribes, amic nostre de la barriada de Bons Aires de Ciutat, va combatre amb el Campesino, defensant les llibertats del poble i la democràcia de la segona República ara fa 60 anys el Front de Terol.

Fa 8 anys que en Tomeu Verd regenta el despatx d'Assegurances Bilbao a sa Indioteria

En Joan Mas és un dels amos del magatzem Perfils d'Alumini Brunet-Mas a son Castelló.

Fa 12 anys que en Vicenç Vila i n'Umbert Mendiluce obriren el Taller de Pintura Vila a son Castelló. Són creadors d'idees publicitàries i decoren vaixells, avions, sales de festes, restaurant... A la foto amb el Sergi Vila.

Fa mig any que en Francesc Morales regenta la Central Mimblera de son Castelló. Son pare, en Joan Morales que va morir fa poc, feia 48 anys que havia obert aquesta empresa i havia viatjat per tot l'Àsia per importar mobles fets amb vímet.

Na Sílvia Navas de Ciutat fa 5 anys que regenta el Bar can Pillo a son Castelló. Despatxa els entrepens i les begudes amb molta simpatia.

N'Antoni Hernandez de sa Cabaneta, fa un mes que ha obert la Botiga Autos Premier a son Castelló. Compra venta de cotxes de segona mà. Durant 25 anys, n'Antoni va tenir le Botiga de cotxes 500 Milles a Ciutat. A la foto amb el venedor de la casa, Biel Llorenç.

Són en Joan Diaz de s'Arenal i el seu soci Josep M. Puerto de Ciutat que fa dos mesos han obert el Taller Auto Jous a son Castelló. A la foto amb els seus empleats.

En Xesc Bolivar de Girona regenta des de fa 4 anys el **Taller de Retolació, Impremta i Serigrafia Disnessa** a son Castelló.

La Família Moreno de Granada regenta des de fa 20 anys la **Fusteria Moreno** a son Castelló.

Fa un any que n'Antoni Romero de so n'Oliva regenta el **Bar Marba** a son Castelló. Despatxa les tapes, els entrepanis i els menús que cobra a 750 ptes.

Fa 7 anys que n'Amancio Muhnos de Pontevedra és el delegat de Vinos Riberios: Albarinos, San Campro i Terras Gauda, a Mallorca. N'Amancio és l'amo del **Restaurant l'Alborada** de s'Arenal des de fa una vintena d'anys.

Sa Pobla: El batle Miquel Crespí Pons (Verdera), artífex de l'Escola Graduada, no té carrer

L'amic amic Bartomeu Siquier i Serra, en el seu magnífic llibre *Places i carrers de sa Pobla*, parlava (vegeu pàgina 30) de la confusió que presenta l'actual denominació del carrer Miquel Verdera. És evident que aquest carrer de darrere l'Escola Graduada no té res a veure amb el meu oncle matern, Miquel Crespí i Pons, el batle, el que va bastir l'Escola Graduada (inaugurada el 10 de setembre de 1929).

Bartomeu Siquier, amb el qual vaig parlar d'aquesta qüestió, em parlava de la necessitat d'aclarir aquest petit problema. Jo crec que el nom d'aquest carrer hauria d'esser, per a no mentir i ser conseqüents amb la realitat històrica, "Carrer de Miquel Crespí i Pons, Batle Verdera". L'amic Siquier explicava ben encertadament tota aquesta increïble confusió en la pàgina 30 del seu llibre: "Investigant l'origen d'aquest carrer [Miquel Verdera], no hem trobat dades clares que justifiquin tal denominació.

A un plànol general dels carrers de sa Pobla, elaborat pel secretari de l'Ajuntament, l'any 1923, D. Eleuteri Marquès, hi figura el carrer de 'Médico Verdera' referint-se al carrer en qüestió, retolació que no es duagué a terme malgrat la seva aprovació el 24 d'agost de l'any abans esmentat.

Per tant, aquest carrer estava dedicat, com hem dit abans, al Metge Verdera, del qual tenim

El batle Miquel Crespí (Verdera).

constància, per documentació existent a l'Arxiu Municipal, que exercí la seva professió de metge cirurgià des del 1878 al 1899. Però el seu nom era Pere Ignasi Crespí Socias, Verdera de sobrenom.

Per altra banda és evident que l'actual carrer de Miquel Verdera travessa en el seu començament terrenys que foren propietat de la família Verdera; tantes així que l'Escola Graduada 'Primo de Rivera' se construí dins la finca coneguda pel nom de Tanca de Can Verdera, inaugurada l'any 1928.

Endemés, existí un molí fariner que ocupava el final del carrer que avui duu el nom de Muntanya a la intersecció amb el carrer dels Fadrins, que era precisament el molí de Can Verdera i a la qual família pertanyia qui fou batle durant la Dictadura de Primo de Rivera,

Miquel Crespí, més conegut pel Batle Verdera -que exercí el càrrec des de l'any 1924 fins al 1929-, qui emigrà després de caigut el govern militar de la Unió Patriòtica, a l'Argentina, d'on no retornà ja mai més i on es dedicà als negocis de farines".

De la importància que la construcció de l'Escola significà ningú no en dubta. L'escriptor Alexandre Ballester, a la revista *Sa Plaça*, deia: "El Grup Escolar, promogut per Miquel Crespí i Pons, el batle Verdera, va esser un gressol d'ensenyament per a generacions i generacions de poblers".

Pensem que és hora de solucionar el problema suscitat entorn d'aquesta confusió. S'ha de concretar i posar el nom exacte del batle Verdera, és a dir, escriure, sense cap mena d'embull: "Miquel Crespí i Pons, batle Verdera". Així s'haurien acabat per sempre aquestes incoherències històriques que no afavoreixen en res el coneixement de la vida i l'obra dels poblers il·lustres. I si s'ha de dedicar un nou carrer al "Metge Verdera", doncs se li dedica l'avinguda que correspongui en qualsevol de les noves parcel·lacions que s'estan obrint en la nostra població. El que no pot continuar és la inexactitud que representa tenir un nom de carrer que no honora ni Miquel Crespí i Pons ni aquell autèntic metge Verdera que exercí en el segle XIX. Ω

Miquel López Crespí

Homenatge

l'altre a través de l'estudi del mestre del poeta, el darrer per la seva dèria per la lectura de poemes, cinc formes diferents de conèixe'l i sols la unanimitat de la qualitat dels poemes del novell poeta, que ja ha reconegut tothom.

Però la ràbia continua, perquè els estudiants d'avui en dia no els fan conèixer als nostres millors poemes, ja que jo no fa gaire temps he estat estudiant i fou de rampellada que el mestre ens en parlà, ja que les classes eren de coneixements gramaticals i no de literatura, ja que els cursos de l'Obra Cultural Balear, que degué de deixar de dar els de literatura per la retallada de subvencions de les Entitats que haurien de dar-nos a conèixer la nostra cultura, també he de reconèixer que als cursos de història, literatura o geografia no hi anava gaire gent, però també les minories són

ciutadans d'aqueixes illes, i no sols les carreres tècniques són importants, també les humanitats són necessàries per fer cultura i persones.

O som llegidor de poesia, tal volta perquè no la comprenc, però record que quan vaig llegir els poemes de Bartomeu Rosselló-Pòrcel en "tocaren", sentí qualque cosa, no sé bé el què, però m'agradaren, i vaig utilitzar-les per un escrit, que sortí a l'Estel de Mallorca de l'1 de gener de 1994 en homenatge als qui feren una sitja a la plaça de son Ferriol, crec que fou un petit homenatge a Bartomeu Roselló-Pòrcel per la nova coneixença.

I Rosselló-Pòrcel, aclarint el que crec del motiu del seixantari que tant sobtà a Miquel Cardell, mirau els que tenieu a la vostra esquerra, si, aquells dos bergants, si, els de "estimats germans" i el de la "Terra Inexistent" els quals en bravegen de la seva seixantena. Ω

Julià Pere Rado i Garau

En Tofol Reus i n'Antonia Reus, tots dos de Manacor son els amos de la **Bodega René Seda**. Tenen les vinyes entre Manacor i Felanitx. Cultiven el Manto Negro, el Callet i l'Ull de Llebre. Tenen el Celler al carrer del Cid Campeador de Manacor.

Na Pietat López i n'Elisabet Marqués, totes dues de Maó son les representants del Consell Regulador de Denominació d'origen del Formatge "Mahon". Les trobarem a Alimentària.

Fa 2 mesos que en Rafel Fluixà, d'ascendència alcudienca ha obert el **Restaurant can Rafel** a son Castelló. Despatxa la cuina mallorquina que aguia sa mare n'Antònia Salord. Menus casolans a 850 ptes. La Família Fluixà ha regenta durant 21 anys la Cafeteria de la Conselleria de Treball i Formació que està al costat d'aquest restaurant.

Fa 7 anys que en Miquel Puertas va obrir al **Taller Alumina Plaza** a son Castelló.

Mort a Texas

BERNAT JOAN I MARÍ. PRES. D'ESQUERRA
REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITTÜSES

A la majoria dels estats integrats dins els Estats Units d'Amèrica és vigent la pena de mort. Si algú comet algun crim prou important, o si el jurat s'equivoca, hom pot acabar rebent una injecció letal, asseient-se a la cadira elèctrica o potser fins i tot executat d'alguna altra manera.

Fa poc ha sacsejat l'opinió pública mundial el cas de l'execució de Karla Faye Tucker, una dona que fa anys va matar dues persones i que ara li ha tocat el torn a ella, via justícia texana. El cas d'aquesta víctima de la injecció letal ha estat especialment comentat per diversos elements que hi conflüen. Per un cantó, es tracta de la primera execució d'una dona a l'Estat de Texas, durant el segle XX. (L'última, si els recordadors no ho recordaven malament, havia estat una al·lota hispana penjada a finals del segle passat). Per l'altre, i era el que semblava fer el cas més especialment commovedor, hi teníem el canvi radical que s'havia operat en la vida de Karla durant els

seus anys de presó. S'havia convertit al cristianisme, s'havia casat amb el pastor de la presó i, segons sembla, els propòsits d'esmena eren totals i absoluts. "No sóc la mateixa persona que va ingressar a la presó", deia ella de si mateixa.

L'història de Karla Faye Tucker s'assembla força a d'altres persones condemnades a mort: havia nascut en una família desestructurada, amb un pare alcohòlic que maltractava la seva mare; de ben jove ha s'havia hagut de cercar la vida pel seu compte, i ben aviat s'havia dedicat a la prostitució; alhora havia començat una vida delictiva, amanida de tots aquells delictes més o menys petits que solen cometre les persones que es veuen abocades a viure al marge del sistema; i, combinat amb tot plegat, s'havia abocat al consum de drogues, i s'havia convertit en una ionqui. En aquestes circumstàncies de pendent degradatori continuat havia comès el seu doble crim.

La senyora Tucker, emperò,

ha passat, després d'esser jutjada i condemnada, molts anys a la presó (hi era, si no record malament, des de l'any 84). Allà s'ha desintoxicat, segons sembla, completament, i ha orientat el seu sistema de valors cap a un altre cantó: concretament, cap al fervor religiós.

Efectivament, deu ésser veritat: la dona que fou condemnada i que ingressà a la presó no era la mateixa que ha estat executada. De la mateixa manera que cada set anys els humans canviem completament la pell, també cada cert temps (especialment si ens passen coses que canvien substancialment la nostra vida) podem canviar moltes més coses.

Tot això no ha impedit, emperò, que Karla Faye Tucker veïés executada la seva condemna a mort. Quan hom executa un reu a través de la injecció letal es fa de la següent manera: es passa per una artèria un catèter -just igual que quan un ha patit un infart i és ingressat a la Unitat de Cures Intensives- que li arriba fins al cor. Aleshores, a través d'aquest catèter, en comptes d'amollar-hi medicines beneficioses que desobturin alguna vena embosada d'algun coàgul, hi aboquen una mescla de verins. Aquests actuen directament al cor, però, diuen, la persona que és execu-

tada així pateix un parell de minuts de convulsions terribles... fins que mor.

Diuen que Karla va morir amb un somriure als llavis. Va demanar perdó pel crim que havia comès als parents de les víctimes que l'havien sofert i s'acomiadà dels seus parents i amics. George Bush, governador de Texas, fill del George Bush que fou president dels Estats Units, no en va voler saber res, de la clemència que li havia estat demanada.

Posteriorment, l'establishment passà al contraatac. Es demostrà que el 77% dels texans són favorables a l'aplicació de la pena de mort (hi ha fins i tot un poble, el nom del qual he esborrat de la meua memòria, on devora el 90% de la gent és favorable a l'aplicació de l'anomenada "pena capital"). Algú demanà per quina raó s'havia fet tot aquest enrenou per l'execució de Karla Faye Tucker, quan un dia abans havien executat un altre condemnat i ningú no n'havia dit ni pruna. Etcètera.

Potser ningú no els va replicar que totes les morts provocades per condemna o per crim són igualment rebutjables, i que el coneixement que s'ha donat d'una d'elles no lleva ni un bri d'injustícia a totes les altres. Ni se'ls va aclarir que, segons les fredes estadístiques, no hi ha més crimina-

litat als estats de la Unió que han abolit la pena de mort. On queda, doncs, el caràcter dissuasori d'aquesta?

El tema ens podria dur a reflexions una mica més profundes.

Avui dia els Estats Units constitueixen la primera potència industrial i militar del món. Ningú no pot discutir que, després de l'acabament de l'anomenada "guerra freda", els Estats Units ostenten, indiscutiblement, el lideratge mundial, a nivell polític i econòmic. El consum és elevadíssim i el ritme de vida de bona part dels ciutadans, extraordinari.

Els Estats Units es troben al capdavant del món.

Curiosament, a l'hora d'intervenir en altres països, un dels motius que s'esgrimeixen més habitualment és la manca de respecte que aquests tenen pels drets humans.

I, mentrestant, a la majoria dels seus propis Estats, es menysprea el dret fonamental de totes les persones que és el dret a la vida.

Pot voler dir, això, que l'avanç econòmic, tecnològic, i, fins i tot, cultural, no guarda relació ni molt menys estricta amb el que, a la nostra part del món, hem anomenat Civilització? Quan sabem més, tenim més, podem més...no esdevenim "millors"? Ω

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

Publicada l'obra "El cadàver" (Teatre Mallorquí contemporani)

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

(L'Editorial Pagès Editors de Lleida acaba de publicar l'obra de teatre *El Cadàver* del conegut autor de sa Pobla Miquel López Crespi. Amb aquest motiu l'escriptor Miquel Ferrà Martorell ha escrit aquesta interessant semblança)

Miquel López Crespi planta cara i fabula, al davant i entorn, d'una realitat històrica que molts volen oblidar

Hi ha fantasmes que mai no es difuminen del tot. Morts inquiets, que dormen en el seu nínxol, sense descansar. No es resignen a desaparèixer per a sempre. I tornen del més enllà perquè xuclen la matèria grisca de la memòria dels vius. Han fet córrer la llosa en el fossar dels servents de la ciutat dels morts i la tomba ha estat hermèticament segellada. Llavors, la tètrica rialla dels botxins, dels que el mataven amb un cop de plom, amb un tro d'odi que s'emparava en bordes raons polítiques, es filtra per les branques dels xiprers. I diuen els botxins

aquell adagi illenc: *mai moren batles*. Tot significant que l'alcalde difunt troba de seguida el seu substitut. Un d'aquests botxins, sobre l'escenari de tragèdia amb tintes i colors mediterranis, és el que López Crespi treu a rotlló. I el treu, al davant de les tres dones que l'estimaren o el suportaren, quan la mort casolana l'ha adormit sense violències com la tata dorm el nadó en el fons del seu bressol. Immòbil, reclòs en la seva impotència de cadàver, aquell que aprofitant una guerra civil fabricà altres cadàvers més envejats i il·lustres, ha d'assistir al diàleg de les tres dones que han marcat la seva vida. Una vegada més, sense renunciar als seus sentiments ideològics, Miquel López Crespi planta cara i fabu-

la, al davant i entorn, d'una realitat històrica que molts volen oblidar: l'assassinat a mans dels feixistes de Mallorca del darrer batle republicà *Emili Darder*, metge, polític, promotor cultural, home honorable i víctima innocent d'un "judici" vergonyós.

El teatre de López Crespi sap jugar amb les forces magnètiques del fatalisme,

el debat de les passions més controvertides, el clam de les nafres sempre obertes

Val dir, seguidament, que el teatre de López Crespi sap jugar amb les forces magnètiques del fatalisme, el debat de les passions més controvertides, el clam de les nafres sempre obertes. Aquesta representació, acte únic, no desmereix d'altres obres teatrals de López Crespi, autor, que per altra banda, ha tocat tots els gèneres literaris, sempre embegut en els valors ètics de la societat i la reivindicació de les llibertats.

Molts són els que avui, esvaït el totalitarisme des de fa ja dues dècades, fugen o protesten del seu discurs i reneguen d'un passat que la gent d'avui ha pogut superar. La sang vessada entre 1936 i 1939 s'ha volatilitzat totalment. Però no es volatilitzen les conductes lluciferines de l'home, l'ambició sense mesura que pot dur al crim i la venjança, al robatori de guant blanc que en temps de guerra o revolució es protegeix amb pistoles, botes, corretjams i uniformes.

La peça escènica *El cadàver* hauria d'esser encara avui com un cop en la consciència

La peça escènica *El cadàver*, encetada al davant del públic i per primer cop en el Teatre Principal de Palma, el teatre dels teatres de Mallorca, hauria d'esser encara avui com un cop en la consciència de molts supervivents d'aquella gran bogeria col·lectiva. I és que aquest mateix escenari del Teatre Principal serví en aquells dies de guerra per a retre homenajes al *Comte Rossi* i per extensió a *Mussolini*, i també per a posar en solfa les cançons tenyides de blavet i els himnes del bàndol franquista.

A un moment de l'obra, algú pregunta:

- "Per què tanta sang aquell maleït estiu?"

Avui, a Mallorca, l'estiu és temps de vaques grosses, de gallines que fan ous d'or, de babels turístiques que porten argent, de festa de sol i mar. Ningú no diria que els mallorquins són capaços de matar una mosca.

Per què tanta sang aquell maleït estiu? Ω

En Pep Cabra de Pollença regenta des de fa 8 mesos el **Café es Xibiu** a son Sardina. Despatxa el pa amb oli, les ensalades i les altres picades.

La Família Pou regenta la **botiga can Miquel** de son Sardina des de fa molts d'anys. Ara en fa 10 que l'ampliaren i crearen L'ALDI son Sardina, per donar un millor servei al públic.

Fa mig any que en Gabriel Mayans de son Pisà ha obert la **Botiga de pinsos i aucells Es Cantó** a son Sardina.

En Josep Garcia regenta des de fa 10 anys el **Taller Garcia** a son Sardina.

L'esperit republicà

El fantasma del general Weyler

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Amb motiu del "Centenari", el periodista entrevista a l'historiador especialista sobre el tema de la Guerra de Cuba. Preguntat sobre els camps de concentració del general Weyler, l'especialista diu que era un mètode de guerra dur, però que ja s'havia experimentat en altres teatres de guerra, i que, per altra banda En Weyler no feia sinó complir les ordres del govern. Hem de considerar, afegeix, que els independentistes tampoc anaven de bromes. En tan poc espai, tota una declaració de principis per part de l'especialista! I això que se suposa que és català de nació i que, fins i tot, deu anar a votar el PSM. L'especialista es troba en un doble compromís: per una banda, la veritat històrica, per l'altra pensa que no ha d'ofendre la memòria d'aquest militar mallorquí - el més famós de tots - que figura a la galeria de fills il·lustres de la Sala de Ciutat de Mallorca. En aquest any del centenari de la "pèrdua" de Cuba, aixeca una pedra i vos surt un historiador especialista. Tal vegada hi hagi més de vint mil llicenciats en Història, però, tot i aquesta quantitat, la historiografia oficial no es desprèn del tuf espanyol de sempre. Vegem de quina manera ho explica un llibre de text típic (llibre de text aprovat pels especialistes "superiors" del Ministeri). Diu així: "Amb un mínim de pretext, el govern de Washington va enviar al port de l'Havana el creuer "Maine", i el 15 de febrer una gran explosió - de causa encara avui desconeguda - va destruir aquesta nau, morint molts dels seus tripulants. Això va servir per excitar l'opinió ianqui, la qual ja experimentava els efectes d'una premsa sensacionalista al servei dels bel·licistes, i a la qual es va fer creure que la voladura del "Maine" era obra d'una mina espanyola. Decidit a la guerra el govern americà, de res va servir la proposta espanyola d'un arbitratge... El govern espanyol si va acceptar la guerra fou perquè la conducta agressiva del nord-americà no li deixava... una alternativa digna... L'esquadra, mancada de carbó, va entrar a Santiago de Cuba... Com era d'esperar, els vaixells de fusta espanyols foren immediatament

destruïts pels canons de més llarg abast dels navilis blindats americans (el subratllat és meu)".

La Historiografia oficial, els llibres de text i els "especialistes" subordinats al Poder - o sigui, la major part - continuen en la inèrcia de fer col·leccions de "fets", d'esdeveniments aïllats. Així, per exemple, n'hi ha que investiguen l'explosió del "Maine", així com En Carlos Seco, de la Complutense de Madrid, cerca pistes de la venguda de Sant Pau a "Espanya" ("Espanya" és un dir; com és sabut, "Espanya" no existia al segle I). Van parlant de fets - com els que va dur a terme en Valeriano Weyler -, i s'obliden del fet essencial que, en aquest cas, és la guerra popular d'alliberament del poble cubà contra el domini espanyol. Al vertader protagonista, el poble de Cuba, el fan desaparèixer de l'escena, i al seu lloc hi posen fantasmes com En Weyler.

Així i tot, l'especialista insistirà dient que En Weyler era un gran militar. N'hi ha de més atrevits que, per complaure el seu amo, proposen valorar la barbàrie practicada per En Weyler com un genial precedent dels mètodes moderns de guerra d'extermini en massa. El "geni" d'En Weyler consistia en concentrar, sota pena de mort, la població de les àrees guerrilleres més actives en immensos camps de barracots. Si no hi ha poblats que li doni suport, la guerrilla s'extingirà, pensava el geni pagès. La ineficàcia d'En Weyler era tan gran que no tan sols exterminava la població civil cubana, sinó que també delmava el propi exèrcit espanyol. Segons la GEC, "la mortaldat a l'exèrcit espanyol fou immensa: de 200.000 homes enviats en dos anys, només 53.300 sobrevivien pel novembre de 1897. El general espanyol Weyler ordenà la concentració de la població rural cubana, tinguda globalment per sospitosa, i més de dos-cents mil civils moriren, així, de fam i de malalties". Si els Estats Units d'Amèrica no haguessin intervingut i si En Weyler hagués continuat cinc anys més manant la guerra, hagués aconseguit, en efecte, exterminar al complet la població de Cuba - un milió i escaig - i, allora, dei-

xar Espanya sense homes útils per a l'exercici de les armes de guerra.

Reste evident que s'han de revisar els autors de llibres de text i els especialistes al servei de la història oficial. Se'ls ha de fer veure que no van per bon camí. Respecte a la guerra de Cuba, jo els proposaria que meditessin sobre els punts següents:

1er. Imperialisme. Que deixin de carregar el mort a un suposat "Imperialisme Nord-americà". Que recordin que els imperialistes declarats eren els espanyols. Han de rebutjar la conjunció hispano-catòlica-comunista. Els E.U.A és l'Estat que més s'ha significat en suport dels moviments independentistes de tot el món. Que fa molt lleig titllar d'imperialistes als qui s'oposaven de fet a l'Imperi.

2on. Bel·licisme. No s'hi val acusar de bel·licistes als Estats Units. Malgrat els esforços de la diplomàcia nord-americana per aconseguir una solució negociada al conflicte cubà, l'Oligarquia espanyola menà una guerra interminable de més de vint anys contra els insurgents cubans.

3er. Respecte per la vida. També cau a favor del costat nord-americà. Mentre el govern espanyol estava disposat a sacrificar la marina i els mariners per tal de "mantenir la dignitat", els nord-americans feien els càlculs sobre les vides i hisendes dels cubans. També s'haurà de considerar positivament la prevenció de la vida dels propis combatents. Al combat de Santiago de Cuba, l'esquadra espanyola enfonsada (10.000 mariners morts?), mentre que la nord-americana solament va tenir dues baixes.

4rt. Premsa. Han de deixar de parlar de "premsa sensacionalista ianqui" i de la intoxicació de l'opinió pública americana. La premsa nord-americana era a favor dels independentistes i contra el domini espanyol, així com, igualment, per l'abolició de l'esclavitud a Cuba (Cuba i el Brasil eren els darrers reductes on es continuava la tracta d'esclaus). La premsa nord-americana informava en directe sobre genocidi i barbàrie, l'espanyola, en canvi, en lloc d'informar, feia exaltació patriòtica, fins al punt esperpèntic que a Madrid, les masses, totalment intoxicades, reberen amb eufòria la notícia de la declaració de guerra (estaven convençuts aquells pobres que des-trossarien els ianquis en tres dies).

5è. Etcètera. Ω

Na Mònica Caballero de Mallorca, és la madona jove del **Restaurant Andalús, Amigos del Rocio i Penya el Barralet** de so n'Oliva. Despatxa el peixet fregit i la grillada de peix. Despatxa menús a 800 ptes el dies feiners i els caps de setmana la paella de l'àvia a 950 ptes.

Fa 16 anys que na Maria Escobar de Jaen regenta el **Gabinet d'Estètica Richmond** a so n'Oliva. Na Maria demana als mallorquins que li parlin en català, perquè en 30 anys que és per aquí encara no l'ha après i això és per manca de pràctica.

N'Esperança Seguí de Maó va obrir ara fa 17 anys el **Bazar Ester** a so n'Oliva.

Na Maria Nativitat Collado acaba d'obrir la **Cafeteria Bellamar** a so n'Oliva. Despatxa les tapes i els plats combinats. Són del Mallorca.

VERD
ASSEGURANCES

Santiago Alvarez Avellan, 7 baixos • 07009 Sa Indioteria
Tel. 29 65 94 • Fax 43 14 34 • Mòbil 909 68 38 22

Història

Territori propi del català

El territori marcat de color taronja són els PPCC (Països Catalans). Aquest és l'àmbit natural, i d'ús de la Llengua Catalana, amb totes les seves varietats dialectals. El català és l'idioma ORIGINAL i PROPI dels Països Catalans, indret de la Mediterrània que comprèn: El Principat de Catalunya, País Valencià, Illes Balears -a Espanya-, el Departament dels Pirineus Orientals (Catalunya Nord) -a França-, L'Alguer (Illa de Sardenya) -a Itàlia-, així com el Principat d'Andorra, únic país independent del món, on l'idioma oficial és el català. També és parlat a l'anomenada "Franja de Ponent" a la Comunitat d'Aragó, i a el Carxé (Múrcia).

Afinitats i consideracions

El català és una llengua romànica, resultant de l'evolució local del llatí parlat en el país en temps dels romans. Ocupa una posició central entre les llengües de la família romànica. En la seva forma actual presenta semblances amb moltes d'elles, a causa d'aquestes semblances fins i tot, és possible citar algunes frases que són comunes al català amb la més allunyada de les llengües romàniques, el romanès; per exemple foc nou o cap de bou volen dir el mateix en els dos idiomes i es pronuncien gairebé igual. Innegablement les llengües romàniques de la península, portuguès, castellà i català tenen moltes afinitats; però cal advertir que el castellà sovint s'aparta dels altres dos, mentre el portuguès i català romanen més semblants: formes idèntiques com palla (en portuguès ortografiat palha) en contrast amb al castís paja del castellà, altres exemples en les paraules fava, roda, meu etc... del català i portuguès, enfront de haba, rueda i mío del castellà, aquestes coincidències es repeteixen en llargues sèries de mots.

Sí que hi ha en canvi una semblança, molt més gran que amb cap altre llengua de la família, entre el català i la llengua d'Oc, o occitana la llengua popular del sud de França, podem assegurar que el català i l'occità són dues llengües bessones.

Del llatí al català

El canvi del llatí al català va ser lent i gradual, gairebé imperceptible. Cap generació no tingué la sensació de parlar una llengua diferent a la dels seus antecessors. És doncs impossible de dir, en quin moment comença l'història de la llengua catalana; els canvis més radicals es van produir en els segles VII i VIII; però aquest problema es troba enfosquit perquè els documents s'escriuen en un llatí artificial, que no corresponia gens al llenguatge viu coetàni. Tantmateix els escriptors sovint es distreuen, i cauen

en la llengua viva. Ja en segle IX, i encara més en els segles X i XI, l'aparició de mots i àdhuc de frases enteres en català pur, és tant freqüent en mig dels textos en llatí que és fàcil adivinar que el llenguatge parlat en aquell temps era necessàriament el que avui coneixem per català. En el segle XI ja comptem amb llargs passatges catalans, i des de 1150 els documents sencers escrits en la nostra llengua es fan nombrosos. Al segle XII apareix el primer text literari, les Homilies d'Organyà; és un tros d'una colecció de sermons. Inmediatament vénen textos poètics. És segur que hi va haver obres literàries més antigues que s'han perdut.

Podem distingir tres grans èpoques en la de la llengua i la literatura catalanes: el període nacional, fins a la fi del segle XV; la decadència, segles XVI, XVII i XVIII; i la renaixença, en el segon i darrer terços del segle passat i en el present.

A l'Edat Mitjana, Catalunya i terres germanes formaven un país independent. El castellà (mai anomenat "espanyol" en aquell temps) sorgeix en els documents al mateix temps que la nostra llengua. El castellà no era emprat, ni tant sols conegut en el territori de llengua catalana. Aquestes terres pertanyien a l'anomenada Corona d'Aragó (de fet s'hauria de dir Corona de Catalunya, país dominant en la Confederació i així identificat al estranger), en la qual el català era la llengua parlada del 85% de la població, i la usual a les parts més riques i actives, incloent-hi la capital, Barcelona, on els reis vivien més temps que enlloc. El rival del català en aquell temps no era el castellà, sino la llengua d'Oc.

Literatura, poesia, prosa

La importància de la literatura catalana va créixer ràpidament: l'any 1300 ja comtava amb una gran varietat de gèneres amb una riquíssima producció filosòfica i històrica; un segle després era una literatura complerta. El prodigiós Ramon Llull (1235-1316) va escriure una obra immensa, principalment filosòfica, enciclopèdica i narrativa, les parts catalanes de la qual omplien més de trenta grans volums.

La poesia catalana al segle XII s'escriu encara en llengua d'Oc, però aviat, fins i tot la lírica, apareix ja en una barreja de català, amb minva constant d'elements manllevats, fins que, llarg temps abans d'acabar l'Edat Mitjana, es va escriure ja en català pur.

En el vers narratiu l'evolució va ésser més ràpida, i poc després de 1300 els poemes d'aquest gènere es troben ja sense mescla occitana. Avui amb prou feines és possible de posar en dupte l'existència de d'una poesia èpica: bocins o llargues sèries de versos es troben incorporades en la prosa de les cròniques del segle XIII, i estan escrits en català, no en llengua d'Oc. Dos-cents anys més tard la poesia catalana és ja molt rica i diversa.

En prosa no es va usar mai la llengua d'Oc, i el llatí aviat va anar perdent terreny de manera constant.

La novel·la en prosa i en vers, les històries curtes i apòlegs, la història, la didàctica popular i els termes religiosos, ja es cultivaren intensament en el segle XIII; traduccions de la Bíblia circulaven des de abans de 1234, i molts troços s'han conservat escrits. Arnau de Vilanova, gran figura científica, famosa a tot el món, va compondre per aquest temps una part de les seves obres en català. Pels volts de 1300es van redactar o traduir en català molts llibres de matemàtiques, astronomia i medicina. El mestre Joan Jacme va escriure en català un tractat d'oftalmologia poc després de 1350. També és interessant veure l'activitat dels catalans antics en termes filològics: Ramon Vidal de Besalú (1160-1230?) és autor de la gramàtica més antiga que s'ha conservat d'una llengua moderna; es van compilar diccionaris de la rima en els anys 1371 i 1380; un lèxic general i un diccionari català-alemany es van publicar ja en els anys 1487 i 1501. Cap gènere literari no restà tancat al nostre idioma. S'han conservat textos dramàtics del segle XIV, i en ells sembla trobar-se el primer punt de partida del gran teatre castellà del Renaixement.

Com se sap el parlament de Catalunya és un dels més antics del món, més inclús que Anglaterra, l'oratori es conreava amb ardor i encara es conserven col·leccions de discursos del rei i dels súbdits des de cap a 1350. Però va ser potser en Dret el terreny on el català assolí els seus èxits més duradors, ja que el Consolat de Mar esdevingué en el mateix període el codi de dret marítim acceptat internacionalment.

L'ús literari de la llengua es va estendre a tots els àmbits, classes i professions de la nació. Conservem cançons escrites pels reis catalans, entre elles 'el cant viril' on Pere el Gran crida a les armes a la seva gent per repel·lir l'invasió francesa. També el Príncep Jaume de Mallorca era un poeta tan assidu, que durant el seu empressonament intentà traduir tot Boeci en versos catalans. Les literatures de l'edat mitjana eren en qual·sevol idioma rares, en canvi en català medieval es donaren a conèixer varies escriptores: Constança de Mallorca, va fer versos de gran tendresa, planyent-se de l'absència del marit; Sor Isabel de Villena, bells tractats de caràcter místic. Però el fet més notable és la gran proporció d'escriptors laics i burgesos: Bernat Metge, Desclot, Muntaner nascuts en la classe mitjana, ni els ni filòsofs i teòlegs com Llull i Vilanova pertanyien a la clerecència; i no en va el català a ésser una de les raríssimes llengües de la Cristiandat medieval a les quals es va traduir l'Alcorà.

Al segle XV arriba el màxim apogeu del català com a llengua literària. sumada la unió personal amb la Corona de Castella. Comença a decaure paulatí a tots els nivells. Les belles lletres perden seguidament no gaire en quantitat, però sí molt en qualitat. Però la literatura castellana s'en aprofita poc, ja que són molt rars els qui fan literatura en castellà. La llengua catalana segueix essent general arreu tant privadament com en les qüestions oficials i administratives, en el dret i en les transaccions econòmiques etc. segueix doncs la nostra autonomia per bé que unides a Castella, sota els mateixos reis. Els llibres d'història i dret continuen escrivint-se en català en tot el segle XVII i fins ben entrat el XVIII. Després de 1716, sotmeses les terres catalanes pels exèrcits centralistes, després d'una llarga guerra amb poderós ajut estranger, el Rei de Madrid es disposa a governar-les com a províncies conquerides, els castellans proven d'imposar el seu idioma i hi reïxen en els terrenys oficial.

En el Dret i els Tribunals el català defensa encara les seves posicions amb èxit; en l'ensenyament les conserva en part, de manera que l'ensenyament en català no va ser abolit fins 1858. És interessant veure que fins després de la destrucció de les llibertats catalanes a l'any 1716, els industrials i comerciant romanen fidels a la llengua del país: en l'Història Econòmica de Carrera i Vidal es pot observar els fabricants d'indianes i altres teixits continuen anunciant-los en català fins molt avançat el segle XVIII. En la vida privada el català continua essent l'idioma escrit, i cal anar fins molt endavant pel veure'l afectat per una mena de caiguda espontànea difícil d'explicar.

La correspondència particular continua escrivint-se en català fins el començament del segle XIX, i en molts punts fins a mitjans de la centúria i inclús més tard. l'ús del castellà solament arribà a practicar-se en aquest aspecte durant un període molt curt i en molts ambients rurals, mai. Però aleshores el ressorgiment ja estava arribant, i el català havia de veure encara jornades glorioses.

No cal dir que en matèries religioses, així com en la cançó i la poesia populars, l'ús del nostre idioma no va decaure de moment. Precisament en aquests segles la literatura popular va ser més pròspera que mai: això fa que se'n hagin pogut recollir moltes dotzenes de volums, sobretot en el Principat i a Mallorca. Al Roselló el gran llibre de J. Pons ens va revelar l'existència durant segles d'una literatura considerable en el terreny popular, i amb diversos intents considerables de renaixença culta. N'hi hagué un altre a València en el segle XVIII, no frustat del tot. En resum s'ha de dir que no ho ha cap llacuna total en la història de la llengua literària

La correspondència particular continua escrivint-se en català fins el començament del segle XIX, i en molts punts fins a mitjans de la centúria i inclús més tard. l'ús del castellà solament arribà a practicar-se en aquest aspecte durant un període molt curt i en molts ambients rurals, mai. Però aleshores el ressorgiment ja estava arribant, i el català havia de veure encara jornades glorioses.

No cal dir que en matèries religioses, així com en la cançó i la poesia populars, l'ús del nostre idioma no va decaure de moment. Precisament en aquests segles la literatura popular va ser més pròspera que mai: això fa que se'n hagin pogut recollir moltes dotzenes de volums, sobretot en el Principat i a Mallorca. Al Roselló el gran llibre de J. Pons ens va revelar l'existència durant segles d'una literatura considerable en el terreny popular, i amb diversos intents considerables de renaixença culta. N'hi hagué un altre a València en el segle XVIII, no frustat del tot. En resum s'ha de dir que no ho ha cap llacuna total en la història de la llengua literària

La correspondència particular continua escrivint-se en català fins el començament del segle XIX, i en molts punts fins a mitjans de la centúria i inclús més tard. l'ús del castellà solament arribà a practicar-se en aquest aspecte durant un període molt curt i en molts ambients rurals, mai. Però aleshores el ressorgiment ja estava arribant, i el català havia de veure encara jornades glorioses.

No cal dir que en matèries religioses, així com en la cançó i la poesia populars, l'ús del nostre idioma no va decaure de moment. Precisament en aquests segles la literatura popular va ser més pròspera que mai: això fa que se'n hagin pogut recollir moltes dotzenes de volums, sobretot en el Principat i a Mallorca. Al Roselló el gran llibre de J. Pons ens va revelar l'existència durant segles d'una literatura considerable en el terreny popular, i amb diversos intents considerables de renaixença culta. N'hi hagué un altre a València en el segle XVIII, no frustat del tot. En resum s'ha de dir que no ho ha cap llacuna total en la història de la llengua literària

La renaixença

El ressorgiment o Renaixença comença al segle XIX. La data inicial és 1833, quan Aribau escriu la

seva "Oda a la Pàtria". I com que no ho fa en un idioma innoble, barroer i depauperat, sinó en una veritable llengua literària, ens mostra con és de real la continuïtat al·ludida. Aviat torna a ésser pròspera la poesia, segueix la prosa literària, més tard els estudis científics i tècnics, finalment el català invaïx el camp de les activitats governamentals i administratives. Algunes dades importants en aquest moviment:

Darrers cent cinquanta anys. Dades importants.

1859 Restauració dels Jocs Florals.
1864 Apareix el primer gran escriptor dramàtic, Pitarrà.
1877 Publicació de "l'Atlàntida", el més antic poema llarg i reïxit.
1883 "La Papallona" de Narcís Oller, primera gran novel·la.
1900 Comença a aparèixer amb caràcter permanent el primer diari, "La Veu de Catalunya".

1907 Fundació de l'Institut d'Estudis Catalans, gran Acadèmia científica.
1931 El català recobra el caràcter oficial
1939 Cruenta guerra, es torna a perdre l'oficialitat.
1976

La transició política cap a la democràcia, torna el català, ara també oficial a les Illes, i País Valencià. Comença el procés de normalització amb pocs resultats a Catalunya, i pitjors al País Valencià (on l'ensenyament del valencià no és obligatori, i funciona només per lineas) i Les Illes, (només 30% de l'ensenyament en català) però serveixen això sí, per un millor coneixement.

1990
1997 Primeres Escoles Catalanes a la Catalunya Nord

Omnium Cultural realitza una bona tasca cultural per la nostra llengua a la ciutat de l'Alguer (Itàlia)
Internet nou mitjà per el desenvolupament del català 1995-1996 Apareixen a Internet: L'Infopista, el diari Avui i la Teranyina Gironina són alguns dels primers servidors d'informació, íntegrament escrits en català.

LINCAWEB, la pàgina de la nostra llengua, neix finalment al novembre del 1996, amb la voluntat de comunicar en català, espectacular proliferació de pàgines web, LINCAWEB l'autopista en català, enllaça per primer cop 2300 webs en el nostre idioma.

1997 a Catalunya es prepara una nova llei del català, que el Govern de la Generalitat, vol que sigui amb concens polític de totes les forces amb representació. Al País Valencià, i les Illes Balears, s'esperan també canvis significatius al voltant de la llengua.

Lincaweb
lllll. Ω

Les lluites dels anys vuitanta

L'homenatge a la dirigent comunista mallorquina Aurora Picornell assassinada pels feixistes 1937 (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI, ESCRIPTOR

L'homenatge a la dirigent comunista Aurora Picornell assassinada pel feixisme mallorquí i espanyol

Enguany en farà ja dos lustres. Era el matí de dia 17 de gener de 1987. Les nou en punt. L'indret: un conegut bar de la plaça de Santa Eulàlia. Feia temps que l'Ateneu Popular "Aurora Picornell", del qual érem màxims responsables Lila Thomàs, Francesca Bosch i jo mateix, tenia la intenció de retre un homenatge a la dirigent comunista, defensora dels drets dels treballadors de les Illes, Aurora Picornell. N'Aurora Picornell havia estat assassinada pels feixistes mallorquins en la matinada del cinc de gener de 1937. Havien passat ja deu anys d'ençà les primeres eleccions democràtiques i l'oblit, l'amnèsia històrica, es feia cada vegada més fonda. Retre un homenatge públic als homes i dones que donaren la seva vida per la llibertat, esdevenia, per als socis i simpatitzants de l'Ateneu "Aurora Picornell", un acte d'estricta justícia. A poc a poc, aquell matí del 17 de gener, començaren a comparèixer els intel·lectuals i dirigents de l'esquerra mallorquina que moments després aniríem a veure el batle de Ciutat, Ramon Aguiló, per a demanar-li que el consistori dedicàs un carrer a la dirigent obrera assassinada pels feixistes feia cinquanta anys.

El primer a comparèixer va ser Guillem Gayà, membre del PCB, antic dirigent comunista mallorquí (ingressà en el PCE l'any 1931). Després, l'estimada i recordada Maria Plaza, la vídua del dirigent socialista Andreu Crespí. A poc a poc hi comparegueren en Josep M. Llompарт de la Peña, en Gabriel Janer Manila, en Miquel Ferrà i Martorell, n'Antoni Serra, en Ferran Gomila, en Guillem Ramis (del Moviment Comunista de les Illes, MCI), la mateixa Francesca Bosch, en Bartomeu Sancho (del PASOC) i alguns altres polítics i intel·lectuals.

La carta que l'Ateneu volia fer

arribar al consistori ciutadà i que va ser reproduïda en el núm. 59 de Nostra Paraula, la revista del PCB(PCPE), deia:

"Els sotasignants, treballadors i treballadores, intel·lectuals i professionals de les Illes immersos en la tasca de recuperació de les senyes d'indentitat del nostre poble i de l'esquerra, i que d'ençà fa molts d'anys lluitam pel recobriment de la nostra història, silenciada i perseguida en temps de la dictadura franquista, pensam que en apropar-se el cinquantenari de l'afusellament -el gener de l'any 1937- de la dirigent comunista i lluitadora per la llibertat i pels interessos dels treballadors, Aurora Picornell, és la data adequada per retre públicament el merescut homenatge que tots els represaliats pel franquisme es mereixen per part del nostre poble. Pensam que, a més dels actes que en la seva memòria s'organitzaran, seria molt important que l'Ajuntament de Ciutat, tal com en el seu moment féu en dedicar uns carrers en homenatge als destacats lluitadors populars i intel·lectuals d'esquerra Emili Darder, Gabriel Alomar, Llorenç Bisbal, etc., també li dediqui un carrer a la barriada del Molinar -barriada en la qual va desenvolupar bona part de la seva activitat cultural i progressista n'Aurora Picornell. Per això demanam a l'actual consistori aquest acte de pura justícia històrica en el camí de la recuperació del nostre passat col·lectiu i de recobriment de les nostres personalitats més destacades en la defensa del poble treballador i de les classes populars mallorquines.

Palma, 17 de gener de 1987".
Signàvem el document, entre molts d'altres intel·lectuals i dirigents de l'esquerra mallorquina: Guillem Gayà, Maria Plaza, Josep M. Llompарт de la Peña, Francesca Bosch, Ferran Gomila, Gabriel Janer Manila, Bartomeu Sancho, Miquel López Crespí, Pere Bordoy Pons, Rosario Ribeiro, Miquel Ferrà Martorell, Guillem Ramis, etc., etc.

Ajuntament de Ciutat 17 de gener de 1987. Ramon Aguiló rep una comissió pro-homenatge Aurora Picornell formada per (entre d'altres intel·lectuals): Josep M. Llompарт, Lila Thomàs, Gabriel Janer Manila i Miquel López Crespí (en la fotografia els podem veure d'esquerra a dreta).

L'Ateneu Popular "Aurora Picornell" i l'homenatge a les víctimes del feixisme

El mateix dia (17-I-87), coincidint amb la reunió abans esmentada en el bar de la plaça de Santa Eulàlia que serviria per a intercanviar les darreres opinions abans d'anar a veure el batle de Ciutat Ramon Aguiló, el diari Baleares es feia ressò de la campanya de divulgació que, des de feia setmanes, portaven a terme la direcció i els socis de l'Ateneu Popular "Aurora Picornell". Record ara mateix les innumerables reunions per a concretar detalls fetes a casa de l'inoblidable company d'esperances i de lluites, el tinent Rafel Morales i la seva esposa, n'Assumpta Massanet. Reunions on hi eren presents recordats amics de lluita del temps de la República, com el ja traspasat Gaspar Soler, o amics com Manel Domènech, la mateixa Francesca Bosch, en Pep Valero, na Lila Thomàs, en Miquel Rosselló, etc., etc.

El Baleares, fent-se ressò de la nostra campanya de divulgació de l'homenatge a les víctimes del feixisme deia:

"El Ateneu Popular 'Aurora Picornell' sollicitarà hoy al alcalde de Palma, Ramon Aguiló, que una calle de la ciudad lleve el nombre de esta dirigente comunista,

víctima de la represión durante la guerra civil.

'Una representación del Ateneo Popular que lleva su nombre, y de diferentes personalidades del mundo de la política y de la cultura se entrevistarán hoy con el alcalde de Palma, Ramon Aguiló, para solicitar que una calle de la ciudad conmemore a Aurora Picornell... El alcalde recibirá a una representación del Ateneo Popular 'Aurora Picornell' y a estas personalidades reseñadas a mediodía de hoy".

L'endemà, el mateix diari Baleares escriu (amb una fotografia en la qual es pot veure Ramon Aguiló, Josep M. Llompарт, Lila Thomàs, Gabriel Janer Manila, Miquel López Crespí, Ferran Gomila i Bartomeu Sancho):

"El poeta y escritor Josep M. Llompарт de la Peña, leyó, en nombre del grupo de personas que acudieron a Cort, la solicitud al alcalde. Llompарт puso de relieve que el consistorio presidido por Aguiló había dedicado diferentes calles y plazas de la ciudad a la memoria de personas que se habían destacado por defender los intereses democráticos durante el período republicano. A este respecto recordó que nombres como el de Llorenç Bisbal -alcalde de Palma en los primeros instantes

republicanos-, Alexandre Jaume, diputado socialista también víctima de la represión, Emili Darder, último alcalde republicano, y a otros dirigentes históricos del socialismo, se les había rendido un homenaje dedicándoles una calle".

Record que n'Aguiló acceptà de seguida la nostra proposició. No hi hagué cap entrebanc per la seva part. El diari recull fidelment les paraules del batle: "Transmitiré a mis compañeros de corporación este deseo, y tengo la seguridad que será bien acogido". En efecte, com hem dit abans, no hi hagué cap problema per part de l'Ajuntament de Ciutat per a dedicar un carrer de la barriada del Molinar a n'Aurora Picornell.

Un poc més endavant, la crònica de Baleares finia amb aquestes paraules:

"A la entrevista con el alcalde de Palma estuvieron presentes, además de Josep M. Llompарт, la dirigente del Partido de los Comunistas de Baleares (PCB), Francesca Bosch, el líder del PSOC, Bartomé Sancho, los escritores Miquel López Crespí y Antoni Serra...".

"Un personatge tristíssim del feixisme ciutadà entrava en un cafè d'Es Molinar i demanava beguda, feliç. En un moment determinat, es treia uns sostenidors de la butxaca. 'Mirau, mirau -deia- són els sostenidors d'Aurora'" (Llorenç Capellà. Diccionari vermell)

Però qui era la dirigent comunista assassinada pel feixisme mallorquí i la dreta tradicional de les Illes? En Llorenç Capellà n'ha fet un interessant i documentat resum en el seu imprescindible Diccionari vermell (vegeu pàgs. 131-133). Escriu Llorenç Capellà: "Aurora Picornell i Femenies. Vint-i-set anys. Casada. Treballava de sastressa i pertanyia al Partit Comunista. Aurora ha esdevingut un personatge gairebé mític dins l'esquerra mallorquina, degut al seu voluntarisme romàntic posat

E P I I

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) IV part

de **M. López Crespí**

Cada quinze dies a **L'ESTEL de Mallorca** (d'agost del 1997 fins a l'agost del 1998)

Per demanar números endarrerits, telefona al **26 50 05**

5-III-1985. Fundació de l'organització cultural mallorquina més important dels anys vuitanta en la lluita contra l'imperialisme i el feixisme: l'Ateneu Popular "Aurora Picornell". En la fotografia podem veure dos dels seus màxims dirigents: l'escriptor independent Miquel López Crespi i la dirigent comunista Francesca Bosch que acabava de sortir del P"CE.

15 de març de 1987, El Molinar (Ciutat). Acte d'homenatge a la dirigent comunista Aurora Picornell. D'esquerra a dreta: Guillem Gayà (un dels fundadors del PCE); Guillem Ramis (MCI); Maria Plaza, històrica dirigent del PSOE; Francesca Bosch (PCB-PCPE); Bartomeu Sancho (Pasoc); Antoni Serra (Independent); la senyora Linde (Unitat Comunista); Miquel López Crespi (Independent); Lila Thomàs (PCB-PCPE).

al servei de la classe obrera i a la seva vinculació amb un altre personatge, certament brillant i enigmàtic, anomenat Heribert Quifones. Pertany, Aurora, a una família greument ferida per la repressió. El seu pare i dos germans foren assassinats per les carreteres de Mallorca. El seu espòs, Quifones, morí a la postguerra, afusellat a Madrid, amb l'espina destrossada per les tortures...". Llorenç Capellà conclou la seva sentida semblança narrant els darrers moments d'aquesta heroïna de les classes populars mallorquines:

"El que sembla indiscutible, és que Aurora fou assassinada a Porreres. Amb les roges del Molinar. L'endemà, dia dels Reis, una dona de Porreres, sense gaire escrúpols, mostrava a una veïna un parell de pintetes de colors. 'Ahir degueren matar dones a La Creu'. Havien mort dones. Un personatge tristíssim del feixisme ciutadà, hores més tard, entrava en un cafè d'Es Molinar i demanava beguda, feliç. En un moment determinat, es treia uns sostenidors de la but-

xaca. 'Mirau, mirau -deia- són els sostenidors d'Aurora'".

Miquel Ferrà Martorell, Antoni Serra i Miquel López Crespi recorden l'assassinat d'Aurora Picornell i de milers de mallorquins i forasters morts pels feixistes (el caciquisme illenc aliat amb el clergat i l'exèrcit)

L'acte d'homenatge, el descobriment de la placa amb el nom d'Aurora Picornell en un carrer de la barriada del Molinar, va ser un èxit. Les desenes de reunions al local de l'Ateneu, en el carrer Lluís Martí de Ciutat o a casa de n'Assumpta i en Rafel Morales, havien donat el seu fruit. Una munió immensa de gent -molts d'ells vells lluitadors republicans dels anys trenta i del temps del combat antifeixista- es reuniren davant l'Església del Molinar on s'havien de pronunciar els discursos aquell dia. La banda de música de Montuiri tocà l'himne republicà, Els Segadors i La Internacional nombroses vegades. En Llopart no va poder ser-hi, però envià un comunicat d'adhesió. Hi parlàrem n'Anto-

ni Serra, en Miquel Ferrà i Martorell i jo mateix (també digué unes paraules d'adhesió Lila Thomàs).

Com explicava Constanza Forteza des de les pàgines del *Diario de Mallorca* (16-III-87): "Las tres personas que, junto a Antoni Serra, intervinieron en el homenaje, Miquel Ferrà y Miquel López Crespi, ratificaron el talante luchador de Aurora Picornell, definida como persona extrovertida, afable, comunicativa y férrea en la defensa de los intereses de la clase obrera... De la biografía de Aurora Picornell cabe destacar su militancia obrerista en una Mallorca tradicional y escasamente sensible a afanes revolucionarios, su trabajo al frente de las Juventudes Comunistas, su viaje a la URSS en el 32, su unión con otro militante comunista -Heriberto Quifones, con quien tuvo una hija, 'Octubrina', y que también murió fusilado-; ella fue uno de los miembros del Frente Popular que, en el 36, solicitó al gobernador civil armas para la defensa de la legalidad republicana frente a la rebelión. Aurora Picornell fue encarcelada en ese mismo año. En el 37 fue fusilada con cuatro muje-

res más -"Ses rotges"- en los alrededores del cementerio de Porreres. De igual manera murieron asimismo su padre y dos de sus hermanos. Una de las cartas llegadas ayer al acto de homenaje era de su hermana Libertad Picornell".

Francesc Seguí, en el reportatge de l'acte publicat a *Última Hora* (16-III-87), deia: "Miquel Ferrà [Martorell] se refirió en su alocución al papel de la homenajeada en defensa de la mujer, así como efectuó un paralelismo de Aurora Picornell con la de otros luchadores de la clase obrera, tanto durante la segunda república como en los siglos anteriores, desde una perspectiva histórica a la que el escritor ha dedicado muchos años de su trabajo profesional".

Encoratjar els joves historiadors de les Illes

El meu parlament se centrà a recordar la necessitat que teníem, per servir la memòria col·lectiva del nostre poble, que els historiadors joves es dedicassin a estudiar aspectes desconeguts del nostre passat més recent (especialment tot el que feia referència a la guerra civil i a la lluita anti-

feixista). Aquest parlament (recollit en el llibret *Aurora Picornell: la lluita mai no mor*) va ser editat per *Nosstra Paraula* l'any 1987. Na Francesca em dedicà el primer número que sortí de les màquines d'imprimir del carrer de Lluís Martí i, rient, em va fer aquesta dedicatòria -érem en plena lluita contra els reformistes enemics de la República i el socialisme- que deia: "Si no fos per tu aquest fulletó pareixeria es 'full parroquial' que mos diuen es refos [reformistes]... Però entre es dos hem fet un 'full revolucionari', idó! Francisca Bosch".

S'ha de pensar que, quan jo demanava aquestes coses -parlam del mes de març de 1987- encara eren estudiants molts dels joves historiadors que ara -passats aquests deu anys- ja han anat realitzant bona part de la seva obra dins aquests camps abans esmentats (guerra civil i repressió). Però en aquells moments no hi havia -ni molt manco!- l'abundor de material de què disposam ara mateix. Per tant, el que jo volia fer, a part de destacar les traïdes de la transició a la causa popular, era, sobretot, encoratjar els joves historiadors mallorquins a seguir un camí que, tots sabem i n'érem ben conscients, no podria realitzar el coratjós voluntarisme de na Francesca Bosch. Dins aquesta línia de crítica a com havia anat la transició (abandonament de la lluita per la República, l'autodeterminació i el socialisme), el més important per a mi era llançar aquest missatge de cap a la recuperació de la nostra història més recent. Per sort, passats els anys, he pogut comprovar com alguns dels joves estudiants que llavors hi eren presents a l'acte d'homenatge a n'Aurora Picornell, s'han dedicat a conrear, precisament, els camps de la història que em preocupaven en aquell moment. Ω

Central
Membres
em

Exposició:

Gremi de Saboners, 17
07009 son Castelló
Tlf. 971 43 09 51
971 75 94 28

RECORDA
Quan hages llegit
aquest periòdic,
si no en fas la
col·lecció,
regala'l a un amic, veí
o parent

**EL PAÍS HO
NECESSITA**

Fa 18 anys que en Manuel Sirvent d'Albacete, va oferir el Taller Zener al Rafal Vell.

Fa 10 anys que na Rosa de Figueroa regenta la Botiga de selles i guarniments al Rafal Vell. El seu sogre, Bartomeu Figuerola va obrir aquesta botiga fa 30 anys. En aquell temps, en Bartomeu Figuerola va posar les galeres tirades per cavalls a Ciutat i a s'Arenal. Més tard les va vendre als qui les menaven.

Na Maria del Carme Domenech de sa Porrassa regenta des de fa 21 anys la Perruqueria Maricarmen al Rafal Vell.

LES MANS AL FOC (XIX) Falsa consciència

PER PERE GRI

La idea de separació de la consciència respecte a si mateixa es reflexa en el pensament de Marx, i en particular en el moció de "falsa consciència", emprada com a instrument per a la comprensió de les actituds i accions humanes, i específicament dels fenòmens socials. Aquesta noció ha tingut una llarga història. Una de les expressions més importants d'aquesta idea ha estat la de "ideologia". En tant que ocultació -i, a la vegada, revelació- de la realitat social, la noció d'ideologia va fer fortuna en el segle XIX. No és troba específicament en Nietzsche, però pot relacionar-se amb ella la insistència nietzschiana en el fenomen de l'ocultació i en la necessitat d'un "desemmascarament".

Desemmascarar falses morals i desemmascarar ideologies, així com els seus esforços per desemmascarar-les pareix ésser el mateix. Entre els autors que es destacaren en els seus esforços per examinar la natura emmascaradora de les ideologies hi figuren Sorel i Paretó. Sorel parla de "mites" i Paretó de "derivacions". La funció d'ambdós, és la justificació (autojustificació) d'accions empreses per determinats grups. Aquestes accions tenen la justificació en "instints" (Sorel) i en "impulsos" (Paretó), que no es poden explicar racionalment i que no són, en rigor, racionals, encara que poden, i solen, manifestar-se per mitjà de propòsits i intencions de caràcter racional. En tot cas, els grups que emprenen tals accions, les "racionalitzen" per mitjà dels esmentats "mites" i "derivacions". Aquests formen conjunts d'"idees" que s'articulen en una unitat relativament sistemàtica, i aquesta pot anomenar-se -encara que Sorel i Paretó no ho feren de manera explícita, "ideologia".

La realitat social determina la consciència, però resulta que aquesta consciència, pot ser "falsa consciència" des del moment en que membres d'una societat, i especialment d'una classe social, expressen certes idees que la societat, o la classe social, creuen com a "vertaderes", però que, en rigor, reflexen els interessos de la societat o classe. El conjunt de tals idees forma una ideologia. No és sempre clar el que va component una de tals ideologies: màximament, són totes els idees, creences i teories que la societat i la clas-

se social expressa, incloent teories científiques, però més determinadament hi ha certes idees i creences que es presten particularment a servir de fonament d'ideologies. Max, menciona a l'efecte, idees i regles morals, així com creences religioses. En tot cas, una ideologia en aquest sentit es forma com emmascarament de la realitat social. Així, una classe social dominant "emmascara" o "amaga" els seus "vertaders" propòsits -els quals per altra part pot ignorar i gairebé sempre ignora, en part perquè vol ignorar-los- per mitjà d'ideologies.

Ara ja us puc dir, després d'aquesta explicació, el que decidí la corporació presidida per n'Enric Julià a Porreres en sessió ordinària del dia 22 de febrer de 1937, que diu així: "Es va donar compte per lectura íntegra d'una instància presentada en aquesta batlia signada per cinquanta veïns, interessant a la corporació a que prengui l'acord de dedicar un dels principals carrers d'aquesta vila al General Queipo de Llano en agraïment i admiració per la tasca desenvolupada en favor del Moviment Nacional de la nostra estimada Pàtria. Assabentada la Comissió Gestora de la referida instància i considerant justa la petició s'acorda per unanimitat substituir el nom del carrer del Quarter, pel de Queipo de Llano, i a tal fi s'encarregaran les plaques necessàries amb càrrec al capítol i article corresponent del vigent pressupost".

Amb anterioritat, ja s'havien canviat els noms del carrer del Veiet, per Calvo Sotelo, carrer del Gall, per General Goded, carrer Major per General Franco i carrer Florida, per José Antonio Primo de Rivera.

Porreres deixava de ser el poble que havia estat durant la República, quan encara conservaven el poder municipal membres de la classe dels propietaris de possessions, exceptuant els darrers mesos. La nova burgesia es feia càrrec de la situació i tenia les seves maneres pròpies d'expressar-se. Per aquesta classe social, allò important en aquells moments, era la pàtria, enlloc de la nació. Les pàtries, els deus, els senyors volien demostrar que no estaven condemnats, entre altres coses per haver fet de l'explotació de l'home per l'home la seva principal arma al llarg de la Història. D'aquí venia la seva falsa consciència que els feia creure en una pàtria que, vist des de la perspectiva actual, no existeix. Ω

Notícies breus

* El manifest dels estudiants de filologia "Per la dignitat de la llengua catalana" denuncia l'intrusisme de determinats àmbits polítics en les qüestions lingüístiques i reafirma el reconeixement de tota la comunitat científica filològica a la unitat de la llengua catalana. Adhesions: EPAC, Hotel d'Associacions UB, G.V. Corts catalanes, 585.08007 Barcelona.

* L'edició en català de "El Periódico de Catalunya" ja és el rotatiu amb més difusió dels que s'editen en català amb més de 100.000 exemplars diaris, igualant així els de la versió en espanyol. La versió en català del diari "El Segre" ha superat la versió en espanyol.

* Aparegueren dues noves revistes infantils en català: "La revista dels súpers" -que ja és la revista en català amb més difusió- i "El Micalet Galàctic" (Edicions Bromera, bústia postal 147, 46600 Alzira, La Ribera Alta).

* TVC entra a la plataforma Via Digital amb la intenció d'aconseguir que un 25% de la programació d'aquest ens televisiu sigui en català. TVC ha estat líder d'audiència a Catalunya els mesos d'octubre i novembre.

* La retolació del port d'Alacant (L'Alacantí) malgrat els requeriments dels ciutadans i del Defensor del Pueblo continuarà essent sols en castellà -segons l'administració espanyola- per motius econòmics.

* Més de 15.000 persones reberen el Correllengua 1997 a València (L'Horta).

* Antoni Gisbert, nou coordinador general d'Acció Cultural del País Valencià.

* Tirant lo Blanc celebrà el 5 de desembre la III Nit del Tirant, que commemorà el 507 aniversari de la novel·la valenciana i el setè aniversari de l'entitat.

* El Govern Balear retirà les subvencions a l'Obra Cultural Balear.

* A partir de 1998 el català podrà ésser utilitzat en els programes Erasmus.

* La Plataforma per la Llengua organitzà un correfoc per tal de reivindicar el cinema en català. Aviat combatrà l'espanyolització de les tanques publicitàries de la ciutat.

* Curial Edicions Catalanes publicà l'"Album Joan Coromines".

* La Caixa d'Estalvis del Lenguatge-Rosselló ofereix la possibilitat de fer servir talonaris de xecs en català des del 1985.

* El 55% de les publicacions universitàries de Catalunya i el 24% de les tesis catalanes s'escriuen en català. El 71'7% de les PAAU catalanes de juny d'enguany foren respostes en català (1992,55'31%).

* La producció de Disney "Hèrcules" s'estrenà també en català a les principals ciutats catalanes.

* Es publicà en català el tractat Farreras-Guzman "Medicina Interna", llibre essencial dins el camp científic.

* Aparegueren pintades "Foro de Babel és feixisme" a la Universitat Rovira i Virgili.

* Els batlles de la Llitera criticaren l'Associació Lo Timó per rebutjar el català normatiu en benefici del català local.

* La Plataforma dels documents notarials en català denuncià que el 97% dels notaris que treballen a Catalunya no estan disposats a fer cap esforç per tal de garantir l'ús normal del català. Ω

Bar Restaurant
Joan i Mari 2
Saboners 12 i Tintorers, 43
Tlf. 43 27 33 - 07009 son Castelló

AXA **Mare Nostrum, S.A.**
SEGUROS
ASSESSORIA DALMAU
~ASSESSORIA IMMOBILIÀRIA~
Carrer Eduard Urgorri, 48 • Tlf. 43 16 86 • Mobil 908 83 95 60 • 07009 sa Indioteria

La política i els pobles a Mallorca

PERE FELIP I BUADES

Avui per avui, a Mallorca, vivim, potser, la pitjor època que recordem quant a la política que es fa. Recordem èpoques, per sort ja passades, en que, encara que existís una Dictadura i un Estat opressor, aquí a Mallorca, tingueren la sort de que alguns polítics que estaven dins de l'aparell opressor, fossin, malgrat tot, honrats, honests i prou capaços. Ben el contrari dels que hi ha avui en dia en que es pot dubtar de quasi tot. Bé, la no capacitat no és dubtable.

D'aquesta manera, veiem com l'actual política se fa des de cotes dirigents excessivament capitalistes i economicistes que ens menen cap a horitzons descarnats, freds i calculadors que, cada vegada més ens despersonalitzen i ens universalitzen. Sí, però només en el seu costat negatiu. D'aquesta manera perdem, cada vegada més, el poc que ens queda dels valors que reberem de la tradició familiar que existia aquí, a la Mallorca d'antany. I que rebem a canvi? I doncs, una misèria, les miques d'allò que produeix l'enorme i "fraudent" muntatge de l'explo-

tació turística hostalera.

Ides de l'oposició (però, es que existeix l'oposició?) que es fa? I doncs, res. No se fa res perquè en realitat tots són companys i col.laboradors del "gran frau". Al cap i a la fi, tots se'n beneficien, però no ens enganyem, només s'en beneficien ells, els polítics. El ciutadans rasos no. Els ciutadans rasos no tenen res a oferir per a vendre. No tenen informació, ni poden decidir res, ni tenen capacitat per aclarir conceptes, ni poder d'anàlisi, ni accés a les decisions. En definitiva: no tenen res per vendre. Tot el contrari dels que s'atorguen una representativitat sempre traïdora a l'hora de prendre decisions.

Aquest és el desolador panorama polític que hi ha avui a Mallorca: sigui quin sigui el nom del polític, i sigui quin sigui el nom del seu partit. Tots ens "venen". Venen Mallorca i venen als mallorquins. I ells, potser, inclús "en treuen qualque cosa...". I nosaltres que? I doncs, nosaltres, per començar, hem perdut ja personalitat, consciència de poble, la nostra cultura, la nostra llengua, la nos-

tra tradició, els nostres costums, el nostre patrimoni ecològic en general i el nostre patrimoni particular; i els nostres valors morals com es ara l'honradesa, l'honestat, la generositat, etc., i moltes altres coses que ni tan sols intuïm.

I doncs bé, abans, sense ser demòcrates ni tan sols liberals, teníem pares de la pàtria (una pàtria inexistente). I no pretenc de defensar-los. Ara, en plena democràcia i quan algú s'atreveix a auto proclamar-se nacionalista, no en tenim de pares. No hi ha cap partit que tingui entre els seves files que per les seves obres (i no per les seves paraules els coneixeu), ningú que pugui ser reconegut com a pare de la pàtria, de la nostra pàtria mallorquina. No serà que ho són de la nostra, cuidarien de nosaltres. I això es contrari a la política que practiquen: se ven Mallorca, se traïen als mallorquins, ens menen cap a la ruïna moral i econòmica. En una paraula, ens menen cap a la destrucció. Això si, aquesta destrucció, al ser lenta, molt lenta, és perceptible només per qui sense ser res, al manco és sensible. Ω

Wuille Marcelino Ruiz: un advocat cristià pacifista

Wuille i sa muller Sílvia, després d'obtenir llur diplomes universitaris, duts per un sentit profund de la justícia, van esdevenir advocats, car volien actuar com a cristians dins el complex sistema judicial del Perú.

1992 Wuille i Sílvia tingueren una filla, l'Estelí, mentre ell seguia treballant de valent en nombroses organitzacions cristianes. Durant el període 1984-86 Wuille s'havia dedicat a l'ajuda social als cristians de les zones conflictives.

25-2-93: de manera inesperada, la policia de la Dictadura penetra dins la llar d'en Wuille sense cap explicació.

Enmig dels precés de la Sílvia i els crits aterrits de la petita, els "representants de la llei" segueixen "complint llur deure": informen secament que en Wuille queda detingut per haver fet ús de sa casa per a "la difusió de propaganda subversiva".

Com un malson, l'advocat és arrencat de sa família i, sense dret a la defensa, és condemnat per una Cort especial anònima, dòcil a la

Dictadura, a 20 anys de presó en un centre penitenciari de màxima seguretat. No hi són presentades ni tan sols proves sòlides fiscals.

La mare d'en Wuille morí al poc de temps, del disgust. Sa filla sols el pot veure uns vint minuts cada 3 ó 4 mesos, sense cap contacte físic: quan era més petita jugava a fer "cu-cu" a través dels ferros, però ara li demana: "Papà, per què no tornes a casa?". Li diuen que n'és absent per feina, i s'ha d'accontentar amb les cartes de son pare.

Quant a Sílvia, viu estigmatitzada com a "la muller d'un terrorista". Un munt de portes se li han tancat, també els d'alguns membres de la seva antiga parròquia, els quals s'estimen més creure's les mentides d'un govern totalitari i histèric i d'uns mass media àvids d'audiència; i s'han oblidat de l'excel.lent testimoni que en Wuille havia donat sempre com a cristià exemplar, llavors a fora i ara a dins la presó.

Així que Sílvia no ha aconseguit cap treball estable, tot i el seu diploma universitari i experièn-

cia.. Ella ens demana: "Germanes i germanes, de qualsevol església o país, no deixeu de pregar per tots els creients injustament empresonats, per totes aquestes famílies destrossades, per tots aquests nins freturosos de la presència de llur pare o, pitjor encara de llur mare...".

En una lletra; Wuille escriu a sa filla: "Però el dia que menys t'ho pensis, tornaré a casa, llavors, n'estic quasi cert, no em reconeixeràs ni jo a tu. Ens quedarem uns moments sense dir res i després ens abraçarem ben fort, ja t'estrenyeré entre els meus braços i després ens ficarem a jugar i a cantar a ja no ens separarem mai més. Viurem plegats i ens passejarem fins que ens canssem del tot... Només vull demanar-te paciència, encara més, que vol dir: esperar, esperar...".

La mama Sílvia et volí jo també t'estim, perquè ets la nostra filla, la nostra petit Estelí, que no para de créixer". (P.O.) Podeu escriure a: Sílvia i Estelí Ruiz-Red Agape-Ap. postal 181257-Miraflores-Lima-Perú. Ω

Comença a preparar-se la Diada per l'Autogovern que se celebra cada any el més de maig. A la fotografia, 26 patriotes felanitxers que participaren a la diada de l'any passat.

Fa 11 anys que en Josep Urréa des Pla de na Tesa regenta el Taller de Refolació Jos a son Castelló.

Fa 7 anys que en Salvador Dalmau de Felanitx va obrir el Bar can Dalmau a son Castelló. Despatxa menús a 750 ptes. Aquest bar és la seu del Club de Pesca Can Dalmau. A la fotografia, components d'aquest club el dia de la Prova President a Cala Pi ara fa dos mesos. Tingueren bona pescada i torrada posterior

N'Antonia Martorell (segona a l'esquerra) a qui veim amb les seves col.laboradores, és la delegada de les Bodegues del Penedès Masset del Lleó: despatxa els vins Cabernet Sauvignon, el Merlot, les caves i els licors. Fa pocs dies que s'han mudat a son Castelló. La trobareu al 902200250.

Fa 25 anys que els germans Seguí d'Inca obrien la distribuïdora de llepolies, alimentació i vins extremenys a Inca. La seva empresa se diu **Mallorca Dolç**.

La família Reies de son Espanyol va obrir ara fa 5 anys la **Botiga del Satèl·lit** a son n'Oliva. Aquesta botiga és la Delegació de Via Digital a les Balears. Instal·len tota classe de telecomunicacions.

Na Maria Creu Putxè de Sóller regenta des de fa 13 anys el **Bar de la Tercera Edat de SA NOSTRA** a son Gotleu. Són tres mil associats que es reuneixen per fer jocs de taula, tertúlia, ballets, excursions...

Fa 22 anys que SA NOSTRA va inaugurar amb la Princesa Sofia (actual reina d'Espanya) com a convidada, l'escoleta d'infants de son Gotleu a un solar comprat a les monges de Mater Misericordiae. Avui a n'aquesta escoleta 7 mestres i pedagogs donen ensenyança a 120 infants de 1 a 5 anys. Amés de l'ensenyança a dins les aules, s'organitzen sortides per conèixer la ciutat i la pagesia.

No ens cansarem de recomanar a la nostra gent que facin feina amb SA NOSTRA, una entitat que, com que no té accionistes, gasta els seus guanys en Obra Social i Cultural com aquesta guarderia, llars d'ancians a tot arreu de Mallorca, la lluita contra la droga adició, protecció de l'esport juvenil, actes culturals a Ciutat i a la part forana, etc, etc.

Anetanel Lorch, amic del poble iberoamericà, un record

PER MARINA FERRÀ A-HAMELYNCK

INSTITUTO CULTURAL
ISRAEL - IBERO AMERICA

המכון לתרבות
ישראל - איברו אמריקה

El senyor Netanel Lorch, que ha mort recentment el dia 25 de juny de 1997 era un gran amic dels països i de la gent de Sudamèrica i també dels pobles d'Espanya i de Portugal.

Des de ben jove, va defensar la seva pàtria, essent membre de l'Hagannà des de 1941, quan contava 21 anys d'edat. L'Hagannà que en hebreu significa "la defensa" era un grup militar jueu de la Palestina ocupada per els britànics que lluitava per la independència i per la seguretat dels colons israelites allà establerts, emperò no l'hem de confondre amb l'Irgún o l'Etzel d'idees més conservadores i que encara era més radical arribant inclús al terrorisme, que estaria més relacionat amb l'origen del Likud, el nom a l'època d'aquest grup polític seria l'herut. Així doncs l'Hagannà està més relaciona-

da amb l'esquerra jueva que, que durant el mandat britànic s'agrupava en un grup polític anomenat el "Lapoei Zion" (laborista sionista), que va donar origen a tot els partits que formen les esquerres i principalment al Mapai amb el que simpatitzava en Netanel Lorch, tot dedicant el seu recull d'articles, dels darrers anys editat per l'editorial "Aurora", a la memòria del que ja és sens dubte un màrtir d'una pau ara per ara utòpica, al desaparegut primer ministre Isaac Rabin. Netanel que vivia a Israel des dels deu anys quan la seva família, fugint de l'Alemanya ocupada per els nazis, cercà i trobà refugi a Terra Santa, lluità com a membre de l'Hagannà a l'aferrissada defensa de Jerusalem, a la guerra de l'independència de l'any 1947 al 1948. Ha estat diplomàtic a diversos estats de

Llatinoamèrica, Assia i Estats Units.

Especialment simpatitzant de les gents de Sudamèrica i solidari amb els seus problemes fins al final de la seva vida dirigia l'Institut Cultural Israel-Iberoamèrica, Espanya i Portugal, que agrupa 50 organitzacions d'amistat del poble sudamericà amb Israel.

A diversos actes oficials de l'Institut recordava a les víctimes del terrorisme jueves i no jueves, com la feta contra l'A.M.I.A. Associació mèdica Israel-Argentina a Buenos Aires o al sargent Waxman assassinat per els seus segrestadors i als seus rescatadors morts en acte de servei com na Miriam Levy (soldada a les Forces de Defensa d'Israel), o el capità Nir Poraz capità de l'Exercit i cap de l'operació, o els passatgers d'un avió panameny derribat per una bomba, tot això l'any 1984.

Sí, aquest home destacava per la seva gran humanitat i el servei continuat als seus compatriotes, altres feines seves han estat el de ser secretari de la Knéset durant molts d'anys i fundar el servei d'investigació històrica de l'exercit, a unes fotografies de l'Institut Cultural Israel-Iberoamèrica el veim amb gestos amables amb totes aquelles persones que el visitaven a la seu d'aquesta organització a Jerusalem. Jo no he tengut la sort de poder-lo conèixer en persona però el testimoni de la gent que el va tractar m'arriba al cor. Que YAHVÉ Nostre Senyor et tengui a la Glòria!

AL CEL SIIS! SHALOM
SENYOR LORCH!
AMÉN! Ω

CARTES AL DIRECTOR

A Menorca també són catalans

Salut companys!!!!

Som un independentista, una català de l'illa de Menorca. Gràcies a la Mostra de Revistes en Català a Barcelona ara teniu un nou subscriptor, i no cal dir que vaig al·lucinar en saber de l'existència d'aquesta publicació que no havia vist mai a Maó. A més sembla ésser que l'ai-

llament que patim els independentistes menorquins només és pot resoldre per mitjà d'una bona eina d'informació com veig que és L'ESTEL DE MALLORCA. Podeu comptar amb mi per difondre el coneixement d'aquesta publicació.

Per començar a col·laborar vos faig arribar uns anun-

cis que m'agradaria veure inserits amb els demés i un parell d'adhesius editats a Menorca per mi mateix, que si voleu podeu imprimir en qualche petita part de L'ESTEL. Més avant us puc enviar més material.

Açò és tot de moment.
Maür-Rubèn Vinent i Pons
Un català de Menorca . Ω

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA PLENA (XIX)

La història que la Ministra Aguirre ens vol escapçar, silenciar i segrestar

PER RICARD COLOM

5.1307: Enmig la guerra civil al Marroc, el soldà cau assassinat.

1307: Corts catalanes a Montblanc. El Papa Climent V, instigat per l'ambiciós rei francès Felip IV del Bell, qui cobeja els béns templers, estén **butlla per arrestar la poderosa Orde militar del Temple**, primer a França i després arreu Europa els templers són acaçats, llur organització desfeta i llurs béns confiscats. El rei francès instiga a Jaume II a perseguir els templers, peça bàsica al País Valencià contra les incursions sarraïnes, El Just s'hi resisteix de moment.

A les forces de la "Gran Companyia" se sumen Ferran Ximenes d'Arenòs i Ferran, fill de Jaume de Mallorca. Marxen devers la Grècia clàssica, al sud. Mor Berenguer d'Entença, el succeeix B. de Rocaford.

Els reis d'Aragó i de Sicília malden redreçar políticament l'acció dels almogàvers, els quals actuen com a soldats.

En tornar a la pàtria, Muntaner es detingut pels venecians i acaba a Sicília.

d. 1307: Tlemcen es refà, va des de la vall de Muluia a les rodalies d'Alger.

1.12.1307: El Just dona **ordres contra els Templers**, amb confiscació de béns.

12.12.1307: Es lliura el castell templer de Peníscola (Baix Maestrat).

12.1307: Es lliuren els castells templers de Xivert, Ares, Culla i Benifassà (Maestrat).

d.12.1307: Resistència de castells templers de Villel, Ascó, i sobretot, Miravet i Montsó. Acaben però, lliurant-se.

1307-1330: El franciscà Giovanni de Montecorvino és l'arquebisbe de Cambaluc (Pequin), sota la benèvol protecció de Kublai Kahn.

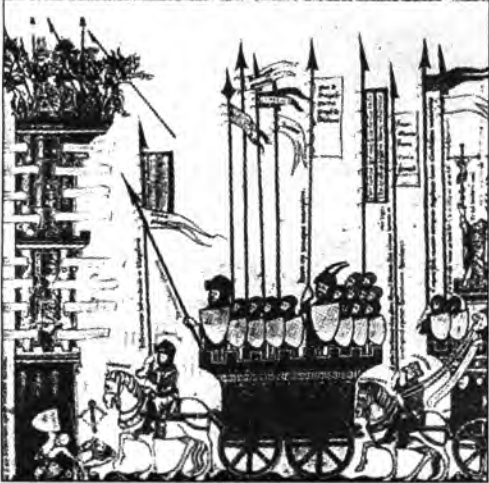
2.1308: El rei mallorquí ordena als seus súbdits d'abandonar Barcelona pel conflicte aranzelari.

3.1308: **Ràtzia granadina contra Dènia, Xàbia (Marina) i Alacant**, alhora que la flota de Granada, s'empara dels béns comercials catalans que viatjaven per l'Estret.

1308: Ambaixades catalana i marroquina treballen per una aliança anti-granadina, El Just vol expansionar-se per Almeria.

Els almogàvers saquegen Macedònia i Focea.

Els càtars occitans compren, segurament, la Bíblia Catalana de J. Montjuïc a les fires de llibres de Lleida o Montpeller "perquè no podien aconseguir-ne cap als territoris sota domini del rei de França". (Jordi Ventura).

Làmines V i VI del *manuscrit Sanct Peter* (segle XIV de la Universitat de Karlsruhe).

1) Ramon Llull pronuncia unes paraules que resumeixen la seva doctrina.

2) Aristòtil i Averroes, muntats als seus cavalls *Ratiocinats* i *Imaginats*, guien als seus exèrcits a l'assalt de la Torre de la Falsedat que, poblada de figures demoniaques, apareix a l'esquerra.

8.1308: Bernat de Sarrià negocia tractat amb Ifriqija: 10 anys de pau per 2500 dinars, la meitat de les taxes i no ajudar als berbers de Gerba.

12.1308: Jaume II ateny acord amb Castella contra Granada, a Sta. Mª de la Huerta (Sòria) i Alcalà de Henares: Algesires i Gibraltar per a Castella, **Almeria per a Catalunya**.

ca. 1308-1311: Els Almogàvers passen al servei del sebastocràtor de Tesàlia i del duc d'Atenes, Gautier de Bienne, senyor francès de les restes de l'Imperi llatí fundat pels croats.

d. 1308: **Intenses relacions comercials entre tot Catalunya i el Magrib central**: A Tlemcen hi ha mercaders, esclaus, milícies i jueus d'arreu de Catalunya, i també esclaus de Tlemcen arreu dels Països Catalans.

1308-1331: El volum de comerç indica que amb Tunis mercadegen sobretot mallorquins i també barcelonins; amb el Magrib central i Marroc sobretot els mallorquins. Hivern 1308-1309: Nova revolta a Gerba. Reben ajut de Tunis: Sicília ajuda els ocupants catalans, però són anorreats.

El rei Frederic envia Ramon Mun-

taner a pacificar Gerba, i s'hi queda fins al 1315.

1309: Tractat amb Bugia: pacte comercial i assistència naval.

Acord de Jaume II amb Marroc, en nom de castellans i catalans.

Assalt a la Moreria de València.

6.7.1309: Tractat de Fes, entre Marroc i Catalunya: Marroc paga 7.000 dinars d'or i a muntó gra, avan-

tatges al comerç català al Marroc, obertura de tots els ports als catalans, reintegrament d'1/3 de les taxes. Els marroquins han de bloquejar Septa per terra i els catalans per mar: els béns de Septa han de ser per els catalans, la plaça i els habitants per al Marroc.

20.6.21.7.1309: Septa torna voluntàriament al Marroc, que no lliura pas cap bé als catalans i, d'amagat, comença a negociar i auxiliar Granada.

8.1309: Els catalans conflueixen sobre Almeria, on derroten un exèrcit granadí i assetgen la ciutat.

a. 1309: Gibraltar cau en mans castellanes. Setge contra Algesires. Granada també vol reconciliar-se amb el Marroc i li torna Algesires i Ronda (que ja li havien pertangut abans).

Greu rostre en pedra de Ramon Llull en el sepulcre de l'infatigable viatger, a la basilica de Sant Francesc de Ciutat de Mallorca on té el seu sepulcre. Amb en Llull, la literatura catalana es converteix en un vehicle fluït i eficaç d'especulacions filosòfiques que li confereixen un lloc d'avantguarda dins el panorama de les literatures romances medievals.

ca. 1309-1310: Mariners catalans capturen vaixells tlemcenians.

1309-1318: Reconstrucció de la unitat d'Ifriqija.

1309-1378: La Cort papal es transllada a Avinyó (Occitània): hi haurà doncs, 7 papes francesos.

darreries 1309: Gerba sembla perdre's per als catalans.

Jaume II ho intenta tot per fer-se amb Almeria.

1309: Mesures antiinflacionistes a Mallorca: supressió del caratge i la tarifa notarial.

9.1309: Disposicions mallorquines contra inversions sumptuàries.

d'abans.1310: Hom conserva a la Biblioteca Central de Barcelona un fragment de l'Evangeli de Joan de vocabulari i sabor valenc (paleo-protestant).

1.1310: Castella es retira d'Algesires i negocia una pau per separat amb Granada.

principis. 1310: **Greu fracàs del Just**. ha d'alçar el setge contra Almeria i, així, els catalans es queden sense res (però Castella amb Gibraltar i Marroc amb Cepta, Algesires i Ronda).

Tot seguit s'ha de retirar dramàticament, talant les hortes d'Alme-

ria, i molts catalans cauran víctimes de la fam i dels atacs sarraïns. d. 1310: Després del fracàs, **Catalunya s'orientarà devers la Mediterrània central i Sardenya**.

Castella no es conforma sols amb una Granada tributària i el control de les aigües de l'Estret, i pretén atacar Marroc: demana ajut naval català.

1310: Mor la reina, Blanca d'Anjou. El Just queda disponible per a nous casoris polítics. La reina fou ben amiga d'en Ramon Llull.

El Just crea la moneda d'argent valenciana, el "divuitè" (= 18 rals de València).

Jaume de Mallorca fa accedir els catalans a l'encunyació aurífera. Ω

D'esperança, Ramon Lull (1233-1316)

Quan par l'estela en l'albor e s'aparèllon tuit li flor que el sol montiplic llur color d'esperança, mi vest alegrança d'una douçor, confiança que hai en la Dona d'amor; e adoncs deman confessor, a tuit m'acús per peccador, e que ell me man que reta tot lo dan que hai donat gran, en pecant, a cells qui estan servidors de la Regina de valors, per ço que n'esper tal secors que a null pecat no sia obligat, puix que en sia bé confessat. Ω

"Jesucrist, sènyer, ah, si fos..."

Jesucrist, sènyer, ha si vós, e vos vesés infant petit, vostres carns nues e poc lliit, pobre de draps, ple de bondat! Ah, con fóra enamorat en vos veser, tenir, tocar e contra ergull contrastar, veent lo rei del cel e el tro jaer en paubre lliuteló! Ah, qui fos en cell temps noirit que Jesús fo infant petit, e com tot jorn ab ell anàs, ab ell estés, ab ell jugàs! Ah, com fóra gauig de plaer! Ah, qui volgra als mais haver! E quan Jesús hac sa etat, que hom lo servís a son grat! E quan fo lliat e pres, que hom son companyó estés en tota la greu passió e en la greu mort! Anc gauig no fo major que cell que hom pogra haver! Ω

Pla Integral d'Ocupació (I)

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

L'atur important problema social

La taxa d'ocupació a la Unió Europea ronda el 60%, deu punts per sota de la que tenen els Estats Units de Nord-Amèrica i el Japó, mentre que la nostra taxa d'ocupació (per no parlar de la taxa d'atur) és comparativament molt desfavorable en relació a la dels països veïnats.

Compartim amb la Unió Europea la incapacitat per crear llocs de feina que responguin a les noves necessitats individuals i col·lectives que podem agrupar en quatre grans apartats: vida diària, millora de la qualitat de vida,

cultura i oci i protecció del medi ambient. Molts d'aquests serveis no presentarien competència internacional per la necessària proximitat que hi ha d'haver entre el prestador dels serveis i el beneficiari d'aquests; ara bé, sembla que per al consumidor europeu l'adquisició de serveis es percep freqüentment com un luxe, mentre que l'adquisició de nombrosos béns és percebuda com una inversió durable.

A aquests problemes cal afegir una política del PP que prima la creació d'ocupació per la via de la precarització, iniciada pel govern del PSOE, i de la disminució salarial, gràcies a l'externalització de feines per part de les empreses i a les noves contractacions.

Consolidar l'ocupació existent

A les illes Balears i Pitiüses, fent abstracció dels perjudicis causats per l'espoli fiscal que patim i per la manca de competències en el disseny de les polítiques actives de l'INEM, aquest objectiu passa per l'adequació del marc fiscal, financer i administratiu a la realitat de la nostra base d'economia productiva fonamentada en la petita i mitjana empresa. En aquest sentit, proposam:

a) La reducció de les càrregues administratives per a la creació i gestió de les PIMES (simplificació de les autoritzacions, generalització de les finestres úniques...)-

b) Reducció de les càrregues fiscals de les PIMES, principalment d'aquelles vinculades a la creació de llocs de treball (tributació per mòduls, IAE, alguns règims d'IVA...).

c) Creació d'un mercat secundari

per facilitar el finançament de les PIMES mitjançant instruments específics (capital risc, fons de garanties, crèdits tous per a inversions creadores d'ocupació...) dotats des del sector privat (Caixes d'Estalvi) i des del sector públic, facilitant també l'accés a la informació i les gestions dels petits i mitjans empresaris de cara a aquests objectius.

d) Ampliar els instruments de suport a la internacionalització dels mercats de les empreses insulars, tant pel que fa als organismes públics d'orientació i promoció, com pel que fa als instruments financers de suport a l'exportació.

e) Ampliar les dotacions econòmiques dels programes públics de redreçament i promoció industrial, així com dels serveis públics de suport a l'activitat industrial.

f) Establir programes específics de suport a les PIMES del sector primari i terciari (turisme i comerç), així com impulsar l'adopció, per part de la Comissió Europea, de criteris que prioritzin les empreses familiars en

el repartiment dels fons del FEOGA.

Els nous reptes de la globalització de l'economia i de la unió econòmica i monetària de l'espai europeu comporta, també, la necessitat d'introduir reformes estructurals en el model econòmic que han d'incidir directament en la competitivitat de les nostres empreses i en la seva capacitat de creació d'ocupació. L'aposta en aquest camp es situa en l'increment dels recursos, tant públics com privats, dedicats a Recerca i Desenvolupament (R+D) amb la finalitat d'arribar a l'1'9% del PIB que tenen com a mitjana els països de la Unió Europea.

La unificació monetària, amb l'entrada en vigor de l'euro, tindrà també uns costos d'adaptació significatius en el cas de les PIMES, per a les quals s'ha estimat que suposaran entre un 2 i un 3% de la seva facturació. Cal, per tant, que les administracions contribueixin al finançament d'aquesta adaptació per evitar que aquests costos no es traslladin a l'ocupació. Ω

Mala sort

JAUME SIMONET I BORRÀS

N'hi ha que tenen mala sort. Aquesta és una expressió que sovint deim a Mallorca. I és que de vegades un compra un circ i li creixen els nans; o el que és pitjor, cau d'esquena i es trenca sa perdiu. En conec un, orgullós de la seva filla, en que en haver arribat el temps de la calentura, la nina li ha portat un gendre del Madrid, i això sí que és mala sort. Ja ni podeu donar de voltes, les

coses venen com venen i són males d'adreçar. Com deim els mallorquins, quan és verda s'adoblega i quan és seca se romp.

El que és mala sort, posem per cas, es tenir un conseller de transports que digui que les rodes dels camions són quadrades, o un de cultura, inculcte. El primer, de moment no el tenim, el segon sí. Sinó ja me direu el perquè va

amollar en la passada diada organitzada pel CIM de que els castellers i les senyeres no són cosa nostra i en canvi roman callat davant "ferias y saraos". L'altre dia "La voz de su amo" del Govern Balear va amollar allò que qui insulta al President insulta a tots els ciutadans de les Balears, i tot per unes crítiques constructives fetes pel president del GOB de Menorca. En canvi ell va i amolla de que en Pere Sampol sembla el pare Apeles. Al senyor Matas l'han xiulat a Palma, a Felanitx, a Eivissa, i a la colònia que Espanya té a l'Atlàntic li digueren matxango (cap de fava) i d'aquest cas el Senyor Ferrer no ha dit ni ase ni bèstia, i després ens enfloquen que el que es fica amb el presi-

dent del Govern Balear ofèn a tots els illencs. Pobre, que en diu de beneïtures, encara no se n'ha adonat de que els que ofenen als mallorquins són els que fan possible que hi hagi casos com el Zeus i Torcal; el cas agricultura; el cas Calvià; els batles que fan mangarufes, jutjats i condemnats i que després el partit els fa senadors; els tinents de batle que tenen setanta-sis multes i no les paguen; els diputats que voten en contra de la unitat de la llengua; la virreina que no fa res per empresonar els que calaren foc a ca'n Moll; els que volen desprotegir ses Salines d'Eivissa perquè eren d'un familiar de l'amo; els que fan possible que hi hagi casos com el del túnel de Sóller i els molts de milions

que s'embutxacaren. I totes aquestes canallades són les que insulten als mallorquins, i totes són fetes per la gent que d'una manera o altre estan al Govern i són d'un mateix partit espanyol. Ja ho diu el refranyer mallorquí, la mar com més té més brama.

És mala sort tenir una persona que sens dubte està en el càrrec perquè sempre diu amén a lo que li manen, el dia en que agafi experiència el barataran. En Sinto Planas en el seu cafè amb llet del passat 7 de febrer o diu clar: de prompte en Manel Ferrer s'ha sentit agosarat i llenguerut i li ha dit pare Apeles a Sampol, se suposa que per iniciativa pròpia, i que malgrat això d'ésser portaveu no li doni massa feina hi ha massa piano per a tant poques mans. L'editorial del Diari de Balears del passat 10 de febrer ens va fer una fotocòpia de la realitat quan ens diu que: Manuel Ferrer és molt jove i encara n'ha d'aprendre molt si vol desenvolupar amb dignitat el càrrec de portaveu del Govern. Un dia abans la secció de "La galeria" recordà que aquest personatge és un especialista amb llocs de consideració, que no és la primera vegada que es fica en embolics i que la seva experiència amb els mitjans de comunicació és nula.

El punt bo del bessó el posà en Gabriel Ferrer en dir que: em produeix calfreds pensar que el tal Ferrer, a més de portaveu de l'amo, és conseller de cultura.

Eren set que li aguantaven i encara pixava tort. Això sí que és mala sort. Ω

Jueves, 12 de febrero de 1998 / Última hora

Alternativa per Mallorca

DIA 27 DE FEBRER
a les 9'30 del vespre
a Petra

Sopar-conferència d'en JOSEP GUIA

Informació: 265005

Talleres J. Forteza, S.L.

FUSTERIA EN ALUMINI *
FERROS ARTÍSTICS * BARRERES *
REIXATS * PORTES * FINESTRES *
ESCALES DE CARAGOL *
TANCAMENTS DE XALETES *
ACER INOXIDABLE *
FEINES DE DECORACIÓ I DE NÀUTICA

Carrer 16 de Juliol, 91
Tlf. i Fax 43 04 28 07009 son Castelló

Comercial Fernandez & Punyet S.A.

DISTRIBUIDORES EXCLUSIVOS

play zuse

MAJORISTA DE JUGUETERIA I ARTICLES DE PLATJA

SABATERS, 51 (cantonada Fusters)
Tlf. 971 43 08 60 (4 línies) Fax 971 20 11 34
07009 son Castelló

Restaurant Cas Carbone Dimarts tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

Satélites y Comunicaciones
TECNOLAB, S.L.

INSTAL·LADORS OFICIALS DE VIA DIGITAL
ESPECIALISTES EN TELECOMUNICACIONS

Avinguda Tomàs de Vilanova i Cortès, 22
Tlf. 29 44 00 - Fax 89 85 38 - Mòbil 907 89 85 38 - 07009 son n'Oliva

L'ESTEL de Mallorca
INFORMA'T INFORMA'T
INFORMA'T INFORMA'T
TEL.: 26 50 05

CERRAJERIAS JUAN Y LUIS VIDAL S.L.

Carrer 16 de Juliol, nau 35 - Passatge Particular NAUS SERMANN. Tfn. i fax 43 12 49. SON CASTELLÓ

CAFES LAS CAMPANAS *****

SORBITO **montecarlo**

CAFES MONTECARLO, S. A.
GREMI TRAGINERS D'OLI, 16
TEL. 75 23 41 - FAX 75 72 57
"POLIGONO SON CASTELLO"
07009-PALMA DE MALLORCA

NAVARRO MOTOS

Agente Oficial

YAMAHA **DUCATI** **CAGIVA**

Compra i venda de motos noves i usades
Totes les marques

C/. ISAAC ALBENIZ, 15 • TLF. 29 12 45 • 07009 SO N'OLIVA

IASO

Tel. 971 43 60 72

Carpes * ombrel·les
envelats * toldos

Gremi de Sucrers i Candelers, 14
Fax 43 22 22 - 07009 son Castelló

COFRISA

FRIGORIFICS COFRISA, S.A.

Sellelers, 34 07009 son Castelló

Tlf. 971 43 12 11
Fax 971 43 10 45
Sat 971 43 09 74

INSTAL·LACIONS FRIGORÍFIQUES INDUSTRIALS
CAMBRES DE REFRIGERACIÓ I CONGELACIÓ, SEQUERS D'EMBOTITS

MAQUINÀRIA D'ALIMENTACIÓ
VITRINES, MURALS, ILLES, PRESTATGERIES

AIRE CONDICIONAT

MÀQUINES DE CARNISSERIA
DE CAPOLAR, DE TALLAR, SENSI, CUTTERS

MAQUINÀRIA DE RESTAURACIÓ I HOSTELERIA
CUINES, BOTELLERS, ARMARIS, FABRICADORES DE GEL...

SERVEI TÈCNIC PRÓPI

L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!
TEL.: 26 50 05

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles

C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

TENNIS SON RIGO

Tennis **Squash**
Futbol-sala **Volei**
Hàndbol **Mini-golf**
Petanca **Tennis taula**
Cir. footing **Gimnàs**

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

RESTAURANTE Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00 07008 - Palma de Mallorca

Toldos FRAU

Carrer de Manacor, 121-C
Tel. 27 85 18
07007 Palma de Mallorca

ASSESSORIA FISCAL-LABORAL

Francisca Roig Riera
Graduado Social Col. n.º 374

C/. Cannas, 48 Bj.
Tlf. 26 18 74
S'Arenal de Mallorca

El genocidi algerià

El terrorisme, probablement integrista, que està assassinant milers de pacífics camperols (nis, dones, vells...) al nord d'Algèria, està provocant un autèntic riu de sang.

Sembla que aquest terrorisme integrista està essent subvencionat des de règims integristes, i les seves publicacions per la mateixa Aràbia aliada d'Occident. Però els assassins provenen bàsicament del lumpen marginal de les ciutats algerianes.

La situació algeriana presenta tres blocs:

* El govern militar, sospitós, com a mínim, de passivitat davant les massacres i, com a màxim, de menar-les a través de grups militars d'èlit. La finalitat: autoperpetuar-se en el poder.

* Els grups fonamentalistes islàmics, dividits entre sectors pro diàleg i terroristes. ("Els qui es vengen d'Al.lah", es diu un grup: es vengen massacrant civils perquè "Al.lah" no els ha dat el poder).

* Els grups civils democràtics, de majoria nacionalista berber, enmig dels militars dictadors i els embogits integristes.

El govern dels militars censura totes les publicacions provinents de l'estranger, en un desesperat intent de controlar la difusió d'idees integristes i democràtiques i dels creixents rumors i testimonis algerians que impliquen directament el poder en l'execució d'aquest espantós bany de sang.

Sabut és que les policies polítiques infiltrades, al segle passat i l'actual dins de grups subversius o contestataris, provocaren sovint actes violents segons interessava les oligarquies que tallaven el bacallà.

Hom es pot preguntar fins a quin punt s'esdevenen fenòmens semblants en casos de sagnant i desfermat terrorisme més pròxim a nosaltres. I és que, per a fer bo un Imperi podrit que es cau i sols es manté a cops d'obsessiva propaganda mediàtica, què fos millor sinó que alguns "anti-Imperi" es dediquessin a vessar sang innocent?

Els sacrificis humans a Moloch prenen sempre i arreu variades formes, i Moloch diversos noms idolàtrics. A ca nostra, Moloch es diu Espanya.

"M'estim la llibertat,
i me l'estim tant més
segons vaig coneixent millor
la submissió de la gent a l'esclavitud,
a l'opressió i a la tirania,
i als horribles ídols del passat
que brillen, lluïts pels llavis
eixuts dels esclaus.
Amb aquest amor per la llibertat, però,
m'estim també aquells esclaus,
car ells besaren a cegues
els morros de bèsties ferotges
en calma i benaurada inconsciència
sense sentir el verí dels escurçons
i cavant, sens adonar-se'n, llurs tombes
amb llurs pròpies ungles".

(Khalil Jabrum)

En tota guerra cal negociar, també amb els terroristes, a fi d'evitar vides innocents. Però és que aquestes víctimes semblen massa útils per a donar l'Imperi per bo i "civilitzat".

ETA i Madrid: dues bèsties sense escrúpols. Ω

JAUME TALLAFERRO

L'austeritat és alliberadora

Ens trobam llançats provocativament a proclamar la **competitivitat** com a fórmula màgica del progrés postmodern i de benestar global. El ritme accelerat -l'estres- de la nostra societat s'ha instal·lat tan plenament dins el cor mateix de l'home que fa pujar constantment "la temperatura" del nostre habitatge comú -la Terra- amb el risc de trencar l'equilibri dels elements més bàsics de la nostra infraestructura planetària.

S'ha iniciat el desglaç d'amples zones dels casquets polars. L'esvoranc de la capa d'ozó s'engrandeix cada dia. Fou la capa d'ozó, fa 500 milions d'anys, la que permeté que la vida presonera dins la mar, pogués finalment enfilarse als continents desèrtics i es diversificà amb noves formes vegetals i animals fins a donar pas i fer emergir de l'entranya del procés evolutiu el "fenòmen humà".

En aquest camp, globalment, estam fent marxa enrera. Estam abocats cegament al **consumisme** total

-una variant de la competitivitat- com els insectes alats que es precipiten a tomba oberta, atrets per la brillantor i el pampallueig d'una flama dins la foscor que els porta a la mort.

El flagell més gran de la vida moderna és haver de donar importància capital a coses que, en realitat, no en tenen. I si ens veiem forçats a consumir més enllà de les nostres necessitats reals, això ens obliga a treballar més hores i més enllà de les nostres disponibilitats humanes.

Aquesta dinàmica fa concentrar cada dia més riqueses en reduïts grups de la societat opulenta, dins els quals estem situats tots i cada un de nosaltres. I aquesta concentració en la societat del benestar ens separa cada vegada més de la resta majoritària de la Humanitat sofrent que mor prematurament, víctima de la misèria i de la ignorància.

I dins aquest marc on es mastega el col·lapse, totes les grans potències, el gran capital, tots els partits de dreta, centre i d'esquerra,

no perden l'oportunitat de predicar-nos un esforç afegit per la competitivitat de l'empresa on feim feina amb l'amenaça del tancament o de l'absorció.

Ens veurem amb cor -cada un i tots junts- de desfer-nos del ferotge i artificial **consumisme** per retrobar la frescor de les coses vitals i reals -els valors de l'esperit- que masegats tenen ganes de sobreviure i recuperar la nostra autenticitat i llibertat?

Una vegada més les generacions joves tenen la paraula i el compromís de desfer aquest "desordre establert" de la **competitivitat** i del **consumisme**. I fer-ho a favor de la **cooperació** arran de la terra, dins la nostra societat civil, per restaurar, reconstruir i potenciar la **vida**, aquesta guspira de divinitat que ens fa amos de nosaltres mateixos.

Ja ho sabeu: **L'austeritat i la simplicitat són alliberadores. Mn. Josep Dalmau** (del Butlletí de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat). Ω

Fragments de la carta d'un nacionalista igbo (antiga Biafra) empresonat

(traduïts de l'anglès)

"... Déu us beneesca, i beneesca Catalunya: Prec que l'any nou us vingui curull de la joia que prové de conèixer el nostre senyor Jesús... Sies cert que prec pel que em demanaves en ta darrera lletra, pels dos pobles: el català i el de Biafra. Al capdavant alguna diada Déu respondrà totes les nostres nombroses pregàries i deslliurará aquestes dues grans nacions del control dels militars. De debò que hem patit força per aquests implacables i cruels éssers humans. Ens deixaren sense drets, i sense poder guanyar res de les nostres pròpies riqueses minerals. Tot plegat, serven tots els diners que ens treuen a llurs comptes secrets individuals a Bancs suïssos... De

vegades sentia que se'm sortien les llàgrimes en guaitar arreu i veure com sofreixen els ibos dins aquesta presó, em fa molta pena, sé que perdrem a muntó ànimes durant la guerra Nigèria-Biafra (6.7.67-11.1.70). Malgrat que jo no era mat llavors, em conec tota la història des del començ al final de la guerra...

(Ara) el cost de la vida hi és massa alt, hi ha una persistent penúria econòmica al país. El 31 de Desembre fou una Diada memorable als ibos d'aquesta presó. Celebrarem la Diada de Biafra. El mateix Joan (Serra: un català company de presó) fou testimoni de la festa. Eu! Bom amic, allò ens féu recordar un fum de coses, als presoners ibos.

Aprofitarem l'avinentsa per a mostrar als altres presoners d'arreu el món l'opressió i com és la terra ibo. Muntarem una mena de dansa de disfresses amb música ètnica tradicional. Tinguérem uns refrechs lleugers, alguns germans donaren diners per amanir una de les nostres menges nadiues, anomenada "sopa okro" amb farina d'arròs. Prenguérem sols coles car l'alcohol és prohibit a la presó...

Sincerament vostre, Kevin". Ω

Podeu escriure-hi (en anglès) a:
Kevin Walter
Lard-Yao = Bld. 2
33/2 Ngam Wong Wan Road
Chatuchak 10900 Bangkok
Tailàndia

El 666

Com sabeu, segons l'Apocalipsi, el triple 6 és el número de la Bèstia. A la càbala el 6 vol dir l'home, la natura humana (limitada i egoïsta)

El triple 6 expressa els continuats intents de l'home per esdevenir senyor d'ell mateix, auto-suficient sense Déu, d'esdevenir déu i adoració d'ell mateix. Ja sabeu que els nombres tenen un pregon sentit espiritual arreu l'Antic i el Nou Testament, segons la tradicional cultura jueva.

Una curiositat: Si el príncep Felip arriba a rei, serà Felip VI. F és la 6ª lletra del nostre abecedari (el 7^è del abecedari castellà). "Felipe" té 6 lletres. Segons com és combina, és un triple 6. Es sols una curiositat semse més, segurament. Felipe VI ve també després de Felipe V, aquest sí, una Bèstia total. Ω

JAUME TALLAFERRO

La podrida dictadura de Fujimori empresona milers de víctimes innocents

Segons els informes imparcials d'Amnesty Internacional, la policia i l'exèrcit criolls peruans ja des d'abans del cop d'estat de Fujimori, violaven més sistemàticament els drets humans que els mateixos terroristes de "Sender Lluinos".

Fins i tot ja fa alguns lustres que fou anul·lada la co-oficialitat del quítxua (la llengua oficial del vell Imperi Inca), amplament parlada per gran part de la població (més d'1/3).

Arran els anys més forts d'enfrontament contra "Sender Lluinos", les actituds dels estaments militars peruans ("criolls" hispanos), s'han endurit, o sia d'ençà 1984-86. La població civil indígena ha patit molt més per culpa de l'exèrcit crioll d'ocupació que pels terroristes. Una cosa així passà a ca nostra durant la postguerra: els massovers de les muntanyes temien més als guàrdies civils que no els mateixos maquis. Ω

JAUME TALLAFERRO

El periodisme en l'era d'Internet

VICENT PARTAL. PERIODISTA I COPRODUCTOR DE VILAWEB

En aquest text intentaré parlar-vos de l'emergència dels nous mitjans. De l'aparició de noves empreses que desenvolupen la nostra funció informativa a través de la Internet i des de la Internet. I en dir des de la Internet em veig forçat a remarcar l'expressió perquè en definitiva aquests nous mitjans si ens distingim en alguna cosa és en el fet que estem intentant averiguar quina és la gramàtica de la Internet. Quin és l'esquema de publicació que s'adapta a un model completament nou i innovador.

Nou per actiu, interactiu. Nou per global, però no en l'accepció geogràfica del terme, que també. Nou per col·laboratiu (la base de la web és el "lincatge", és a dir enviar la gent a un altre lloc que està fora del teu "negoci"). Nou perquè gira el poder de la comunicació. En la web, en tots els entramats digitals, qui mana i qui manarà del procés comunicatiu va a ser l'usuari final, no l'empresa, no el periodista, ni tant sols.

De què estem parlant quan diem això dels nous mitjans? Bé estem parlant de Yahoo!, de C/NET, de VilaWeb o fins i tot de la CNN, l'únic producte del vell ordre comunicacional que sembla haver-se adaptat al nou mitjà amb un èxit rotund. I quines són les característiques d'aquests nous mitjans? No és fàcil unificar-les. Però em deixareu que intente un retrat on crec que tots aquests mitjans coincidim:

-els nous mitjans obvien la litúrgia dels periodista i els nous mitjans creen un àmbit comunitari sobre el qual es desenvolupen i retroalimenten.

Sobre la primera qüestió diré que els periodistes estem realment convençuts de que som el centre del procés comunicatiu. I de fet ara ho som. Perquè filtrem la informació entre les fonts i els ciutadans. Però què passa quan un ciutadà pot accedir a la web de CDC i aconseguir el mateix fax que arriba a les redaccions amb la mateixa nota de premsa? Què passa doncs quan les fonts són públiques? Em direu que el periodista fa molt més que replegar notes de premsa. Dissortadament sabem que això no és la regla. En aquest país ja no queden quasi periodistes que sàpiguen escriure "tal senyor ha fet", tots diem "tal senyor ha dit" i la diferència és substancial. Però acceptem la prevenció. D'acord no es tracta només de llegir les notes de premsa. Hi ha el contacte directe. Bé. Usant el correu electrònic els internautes poden mantenir aquest contacte. O a través del xat. Un sistema que permet debats en directe entre els usuaris.

A VilaWeb cada dimecres n'organitzem un en companyia del programa Els Matins amb Josep Cuní i de La Vanguardia. Hi han desfilat tot de personatges, Quim Monzó, Àngel Colom, Albert Ferrer, Pasqual Maragall... que han estat entrevistats per una cinquantena d'internauts de mitjana, durant un parell d'hores. Gent que accedeix a les fonts, pregunta i interpreta la resposta.

Estaven fent aquests ciutadans de periodistes?

La gran pregunta que he sentit a dir una vegada i una altra quan parlo d'aquests temes ha estat "hi haurà periodistes en el futur digital?". En canvi ningú no ha preguntat "com serà la comunicació, la informació, del futur digital?". Em sembla revelador de quines són les preocupacions reals del gremi.

VilaWeb agrupa i endreça tots els webs que es creen als Països Catalans. En aquests moments hi ha més de 8.000 adreces. D'elles no arriba al centenar el que es podria dir que és un intent més o menys professionalitzat de premsa. En la resta, tanmateix, trobem la web de la coordinadora contra el Quart Cinturó, per exemple, plena de dades molt interessants sobre aquesta operació urbanística. O la de l'Ajuntament de Barcelona, on pràcticament hi ha tot allò que puga interessar saber a un ciutadà d'aquesta ciutat. Trobem la web de la Unió de Pagesos, des d'on es pot accedir a informació al minut dels preus agraris. I la del València CdeF, que explica com qui diu cada entrenament.

Si avui un ciutadà d'aquest país vols assabentar-se, amb criteri propi, sobre un grapat ja nombrós de temes, el millor que pot fer és anar a la web. Direu aleshores, bé i què queda del paper del periodista. deixem que això siga la selva de la informació?

A aquesta qüestió hi ha dues respostes possibles. Una diu, dic, que n'hi ha un espai però diferent i que per tant cal trobar-lo. L'altra diu que això no és periodisme i que per tant cal mantenir-se al marge. Fixeu-vos que aquest criteri posa el periodisme com una categoria superior a la comunicació.

Jo crec que el periodista té, tindrà, per funció endreçar el flux informatiu i crear canals a través dels quals la gent puga entendre on és aquella informació que cerca i necessita. Informació que ell no ha creat, que ha estat creada per les fonts, però que ell ha descobert i posa de relleu, fins i tot (i aquesta és una eina vella) posa en context. En les discussions del Grup de Periodistes Digitals algú mostra de

tant en tant la seua alarma per una frase que solc usar i que diu que el periodista digital és el guardià urbà de la informació. A VilaWeb no renunciem als gèneres clàssics quan cal i sabem com fer-ho. Però ens hi acostem des de la perspectiva bàsica de no pretendre en cap moment que la nostra opinió té més importància que la del lector, en base simplement a que és la nostra. I que la nostra professió és la de periodistes.

S'han obert ja les escletxes i qui vulga arribar al ciutadà final ja no ens necessita. No crec, ho dic també, que siga el moment de parlar de xifres. La progressió d'Internet és d'unes dimensions tals que mesurar quin tant per cent de ciutadans està connectat, vist des de l'òptica de dos o tres anys va a ser pura arqueologia. De tota manera, per a fer-nos una idea del que estem parlant us diré que a finals del 97 OJD certifica ja una mitjana de més de 80.000 usuaris a VilaWeb.

Aquesta gent no troba a VilaWeb un esquema dirigit de notícies sinó un territori dispers ple d'opcions personalitzables. Nosaltres no pretenem dir quina és la notícia. Ens limitem a explicar on hi ha notícies i a intentar fer que la gent busque i trobe tanta informació com vol en el lloc, i provinent de qui, ell vol. La decisió sobre el valor d'aquella informació ja la farà ell.

I ara alguns diran que això és molt perillós perquè els ciutadans no tenen criteri suficient i que per això servim els periodistes.

Estem en família. Així que no cal que dissimulem ni siguem cortesos. En la majoria de les nostres redaccions no impera el criteri del periodista-individu. De fet la majoria dels periodistes preferim anestesiar el criteri quan ens convé o quan pensem que és perillós no fer-ho. S'ha arribat a l'extrem d'omplir el Palau de la Música de Barcelona de gent protestant contra les tortures infringides a una colla de nanos que estan ara tots en llibertat mentre la premsa no publicava ni una sola ratlla, amb l'excepció d'alguns articles d'opinió, una entrevista, crec que de Salvador Alsus i poc més. Fins i tot es va arribar a reproduir en algun cas, íntegrament els comunicats de la Guàrdia Civil parlant, per exemple, de la detenció d'un periodista d'El Temps sense que els periodistes que "informaven" ni tant sols es van molestar en cridar per telèfon una sola vegada a algú que tingués relació amb ell. El motiu segurament era que la premsa es considerava a ella mateixa més important que els ciutadans i creia que la seua obligació

era defensar els Jocs Olímpics, fins i tot a còpia de censura. Censura que no existia als mitjans estrangers, val a dir-ho. Avui amb la Internet això no podria tornar a passar.

L'excusa de que els periodistes tenen criteri esdevé així interessant. Però també interessada. En qualsevol cas té una resposta senzilla. Estic d'acord. Els periodistes tenim una sola cosa més que els ciutadans: una tradició, una escola, un estil de fer a la qual no volem renunciar ni hem de renunciar. Però aquesta no és ara la discussió. Ni ho serà si els periodistes optem per apartar-nos de la Internet. Si ho fem simplement a la Internet es crearà un model de comunicació sense els periodistes. Posar-nos a la vora del camí només serà en aquest context un gest elitista. Un més.

He dit al principi que la creació de comunitats és un altre dels elements essencials del nou periodisme digital.

Tampoc no és res tant nou. Avui en dia qui llegeix l'ABC i mira Antena 3 de fet té un univers mental establert molt diferent al d'aquell que llegeix Levante i escolta només Catalunya Ràdio. La tesi és que els mitjans estructurin col·lectivitats i esdevenen centres, cors, de grups. Això t'obliga a saber identificar el sector al qual t'adreces i a alimentar-lo. A VilaWeb, per exemple, sabem que anem cap al públic normalment catalanoparlant modern, no folklòric i obert, per entendre's. I les nostres activitats van sempre en aquesta línia. Fem la revetlla de Sant Joan amb la Salseta del Poble Sec però també posem conferències, en àudio, de Ramon Folch o Ramon Barnils, obrim un espai on cap la ressenya de totes les mobilitzacions que es fan pel Zaire o retransmetem la nit dels actors valencians.

Retroalimentar aquesta comunitat, fixar-se en què diu i vol és peça essencial del periodista electrònic. I aquí juguem amb avantatge. El correu electrònic o la possibilitat de saber al minut quanta gent està entrant a cadascuna de les teues pàgines et dona unes eines que filen molt prim. Una advertència tanmateix: està de moda parlar de comunitats virtuals i aquestes no existeixen. Només hi ha comunitats reals que poden virtualitzar-se però una comunitat no es pot inventar a Internet si no existeix en el món real.

Cadascun dels mitjans que he esmentat al principi, Yahoo!, C/NET o VilaWeb coincidim també en aquest punt: articulem tant com podem un col·lectiu i procurem caminar al seu pas. Ω

La Tànnia Sanchez de so n'Oliva regenta des de fa 2 setmanes el Restaurant La Cantina a son Castelló. Recomanen les alberginies farcides, l'Ossobuco, el llomet amb col, l'entrecot de bou. Un lloc elegant on se menja a la carta a partir de les 1200 ptes.

En Carles Lletjà i el seu fill Daviu de Catalunya, regenten des de fa 12 anys el Comercial Cofrisa a son Castelló. Abans estaren 15 anys al carrer d'Eusevbi Estada, devora so n'Oliva. Comercialtien el fred industrial a hotels, restaurants etc.

Dona Magdalena Clar és la titular de l'Apotecaria de can Capes que està a la Plaça de n'Orson Welles. Són pare, Francesc Clar fou metge d'aquesta barriada durant una cinquantena d'anys.

Fa 3 mesos que el matrimoni Caceres- Ruiz regenta el Bar La Cartoixa a son Goteu. Despatxen les tapes variades, els entrepans i les pizzes.

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

Lloc solar de tres quarterades al carrer de les parcel·les de s'Arenal, apropiat per a restaurant o gran superfície. Tel. 660484.

Per no poder atendre, se traspassa restaurant en ple rendiment a Badia Gran. Tlf. 741191.

Venc casa de tres plantes acabada de restaurar a Sa Pobla. Tlf. 477217.

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. Desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Bugaderia Lliterma. Autoservei, rentat en sec i en ba-nyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

P'auxiliaria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pili-lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualque vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

PERSONALS

Al·lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castells. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talieu i escriuiu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriuiu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45

anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tencbona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al·lota felanitxera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriuiu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz - C/ 2 Volta 31 - 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Viudo mallorquí de 52 anys, abans casat amb una estrangera, se relacionaria amb mallorquina de 35 a 45 anys. També podria ser estrangera, però mai forastera. JABP. Apartat 161-07600 s'Arenal.

Cerc al·lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriu-me a: Óscar, C/ Ausias March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al·lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Cádiz).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriuiu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1er 3^a-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

Atenció amics i amigues! Si voleu conèixer gent (25-55 anys) per fer activitats com excursions, sortides, sopars, etc., acostau-vos el divendres de 20'30 a 22'00 a la Cafeteria Niza de la Plaça d'Espanya de Ciutat.

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al·lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meua adreça és: Miquel Àngel Rodríguez; Pl. Poeta Juan Boschán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'enseñament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Ca reres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitatia fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriuiu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriuiu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriuiu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

Si voleu col·laborar amb "Ajuda per als nens del carrer", grup català d'ajut a nins abandonats sobretot a Sud-Amèrica, podeu informar-vos al telèfon 93/6666354 o ingressar donatius a la Caixa 2100-3071** 721010.

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Grup que té com a finalitat aconseguir la màxima difusió de independentisme arreu de la nació catalana vos enviarà mostres de material editat. Esperam les vostres idees i la vostra col·laboració. Escriuiu a l'Apartat 13.203-08080 Barce-lona.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53-Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalusina. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenyansa a Dittansia de la Yenwa Andalusina) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques rebre el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes que enviar la dirección a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2^a-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Panello-Apartat 139 - 22400 Monsó-Osca.

Necessit vaqueria de devers 4 quarterades per llogar al pla de sant Jordi de Ciutat. Telefonau-me al 821405 horabaixes.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniquem-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet:

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

<http://www.estelnet.com/lluita>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellers de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Feste Casteller!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Café es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriuiu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó-Menorca.

Animo a tots els independentistes de ls Illes i de la resta dels Països Catalans que solen anar a les festes de Menorca per l'estiu a que ajudin, a més de beure pomada, a fomentar la consciència nacional. Porteu tots el mocador independentista al coll.

Grup folclòric sense gaire previsions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyem gaire, però ens ho passam d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

VENDES

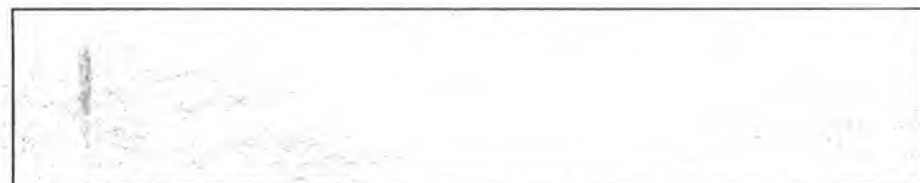
Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriuiu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriuiu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagi llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Occitània, una nació silenciada (i III)

L'esclat romàntic del segle XIXè possibilità la "Renaixença occitana" i el redescobriments dels trobadors. Aparegueren dos moviments literaris: el dels *trobadors*, essencialment obrers i urbans, a més enemics de les regles, entre els quals podem citar el poeta popular marseillès *Victor Gelu*, i el del *felibritge* integrat per poetes i escriptors burgesos, intel·lectuals i ruralistes, el principal representant del qual és *Frederic Mistral* (autor del poema èpic rural *Mireia* i premi Nobel de literatura el 1905).

Malgrat tot, aquestes associacions culturals, mancades d'una línia política i cultural coherent, restaren poc sensibles pel que fa a l'estudi del passat literari occità i la presa de consciència de la seva dignitat històrica. Això i llurs pròpies contradiccions ideològiques (alguns d'ells són clarament filo-francesos, com el propi Mistral) féu reduir progressivament llur influència en el moviment occitanista del sefle XXè.

A començaments de segle, *Antoni Perbòsc* i *Prosper Estieu* trenquen amb la grafia felibrenca i treballen per tornar a la llengua el seu sistema gràfic clàssic. Llurs recerques són el punt de partida de les del fillòleg *Lois Alibert*, que el 1935 publica la seva *gramàtica occitana*, que permeté als occitans

disposar d'un sistema d'escriptura unitari. El 1923 havia estat creada la *Societat d'Estudis Occitans* i fundada, a Tolosa, la revista *OC*. És restaurada l'amistat catalano-occitana (1931) i, en un moment favorable, seguint el model de l'Institut d'Estudis Catalans, és creat, el 1945, *L'Institut d'Estudis Occitans*, fet cultural d'una gran transcendència en els dominis de recerca científica i, sobretot, en els lingüístics i literaris.

Tanmateix, l'hermètica escola pública francesa, que en molts casos ha implicat la desaparició de llengües locals, les dues guerres mundials i la manca d'estructuració socio-econòmica d'Occitània, han estat element que han reduït de mica en mica l'ús popular de l'occità i han acabat per marginar-lo de les ciutats. A hores d'ara les parles occitanes únicament són vives en algunes zones rurals (de tretze milions d'habitants del país només mig milió aproximadament tenen l'occità com a llengua habitual de relació, cosa que demostra d'una manera ben palpable un cas de substitució lingüística en fase terminal).

Aquesta política lingüística desesperada s'ha vist agreujada, en darrer terme, per la política colonitzadora de la metròpoli, que ha anihilat sectors complets de l'economia

occitana i n'ha deixat únicament en funcionament algunes indústries atractives, com en els països colonitzats d'ultramar.

Obviament, açò ha provocat una intensa emigració vers les ciutats i els grans nuclis industrials. El camp, doncs, és abandonat i la població jove, amb poquíssimes possibilitats de promoció, es dirigeix en nombre considerable a París i no torna al país (passa tres quarts del mateix a les altres colònies interiors, com Còrsega, Bretanya i la Catalunya Nord).

El país no pot afrontar, per tant, els greus problemes amb els seus recursos multiseulars (les vinyes, l'agricultura, la ramaderia, algunes indústries alimentàries en crisis perpètuas, etc.), sinó que necessita una profunda transformació que no arriba a fer-se, malgrat el moviment de reivindicacions socials continuades i violentes. Tot plegat impulsa a renovar el sentiment d'occitanitat i la necessitat de retrobar l'entitat nacional occitana. La dificultat, ací, rau en la immensitat del propi territori i en la dèbil consciència nacional del poble, considerablement alienat política i culturalment. Això fa, en definitiva, molt problemàtica l'acció global i coordinada d'un moviment occitanista eficaç. **Andreu Salom i Mir .Ω**

La meva dona i jo (I)

Quan veig un matrimoni gran, em costa d'imaginar el marit dient "t'estim" a la seva esposa. Pot-ser perquè deu fer qui-sap-los anys que jo no ho he dit a la meva.

Sí que a vegades la meva dona em pregunta: "M'estimes?" Jo li responc que ja fa temps que vaig dir-li-ho per primera vegada, que no record quantes vegades li ho vaig repetir després, que em vaig casar amb ella i que vaig prometre estimar-la fins que la mort ens separés. Però es veu que això no és suficient per a una dona enamorada.

M'estimes? insisteix el meu únic amor.

Llavors record les paraules del meu pare:

L'amor és com una olla posada al foc. A mesura que els troncs i les brases es van consumint, cal anar-les atiant sota l'olla perquè s'aguanti el bull. s'ha de fer que l'olla no deixi de bullir.

Pare -deia jo-, si l'olla no deixa de bullir, l'aigua s'evaporarà.

Això no et preocupi, fill, que la teva dona ja procurarà que no hi manqui mai l'aigua. N'hi anirà afegint. Això sí: sempre la hi posarà freda. **FONTCOBERTA. Ω**

L'esglai

JULIÀ PERE RADO I GARAU.

Tres notícies m'han esglaiat aquests dos darrers dies en relació a les declaracions efectuades per alguns polítics de les nostres Illes i una altre en relació a l'estat espanyol.

Sorpren molt l'afer de les benzineres de les Illes, i també les de fora, ja que a la manca d'informació s'uneix la negligència dels que, en teoria, ens haurien de defensar o almanco defendre els nostres interessos i no els d'un parell, voldria, fins i tot, discutir aquell més o menys 5% que tenen de tolerància ja que en les tècniques actuals dubt que sien necessàries i que per descomptat deuen ésser sempre de menys. La manca de sancions ha arribat a fer que el director general de consum presentàs la dimissió irrevocable i que en unes declaracions a la premsa indicar que estava fart de les pressions i a la manca d'investigacions o revisions serioses, el conseller de consum va dir que no havien fet res per no perjudicar als propietaris ja que feia estona que ho havien detectat i que estiguéssim tranquils ja que la setmana vinent tornarien a fer les revisions, donant un termini a les benzineres per a fer els ajuts! necessaris. **ESGLAI.**

Ara toca als Flassaders més coneguts com "MANTEROS" on un reportatge emès per TV3 posa, de nou, encara que per qualque polític illenc no recordi o no vulgui recordar les mogudes de fa un any, que hi ha inhibició amb aquest afer o manca de voluntat política per resoldre'l. No és un tema nou, una empresa que funciona des de l'any 1989, tot just dos dies, sense permís d'obertura no és res greu, ho pot fer tothom, i si encara aquesta empresa es dedica a activitats més o manco il·legals, tampoc no és res greu, no, el que hem de salvar és l'interès social de aquesta empresa, com si totes les empreses, a més de fer que sien rendibles no tengéssim un interès social encara que sols creiem un lloc de feina o cap, ja que el propietari si fa feina sol també pagar impostos.

I com quedar els altres empresaris front aquesta competència deslleial?, que han de fer els que tenen tots els papers en regla?, no han de pagar els impostos? o en el cas de haver d'obrir un altre local o negoci, no demanar el permís d'obertura?. Vosaltres decidireu si continuau fent el betzol. **ESGLAI.**

El tercer cas, de nivell estatal, també té tota la magnificència dels polítics, que s'omplen la boca del primer que troben i que en l'actual situació és la PRIVATITZACIÓ i en el nostre cas és el de telefònica; després d'omplir-se la boca en la necessitat de privatitzar les empreses públiques, les que obtenen beneficis les que tenen pèrdues les seguirem mantenint amb FONTS PÚBLICS, dient-nos que les privatitzacions i l'obertura de les xarxes de telefonia a d'altres empreses duria com a resultat una davallada, significativa de les tarifes i que la nova empresa de comunicacions visqui damunt les línies de telefònica amb unes tarifes més baixes, resulta irònic i esglaiós que l'empresa mare no obtengui els vist i plau del Govern per a reduir les seves, nostres tarifes. No ho entenc, on és la competència?, i la competitivitat d'aquestes empreses? Amb competidors així jo vull ésser de la competència. **ESGLAI.**

Illes Canàries (II)

La conquesta castellana del segle XV, així com el llarg període colonial que va seguir, va portar la destrucció de tots els vestigis i elements més importants de la cultura autòctona canària. Les tradicions, la religió, les formes de vida... tot va ser arrabassat. Malgrat tot, la civilització guanche persisteix arrelada profundament en la consciència dels canaris. Per exemple, moltes paraules de la llengua primitiva es conserven en la parla quotidiana i més especialment en la toponímia del país. Les paraules originals que resten varen ser recollides per un professor austríac, el doctor Dominique Wolfel, que treballà durant trenta anys en la redacció d'un diccionari canari publicat a Graz (Austria). Aquest treball recull 3.000 mots. A Gomera concretament, en aquesta petita illa plena de muntanyes, es parla encara una llengua molt antiga emparentada amb el guanche. Després de la conquesta de l'arxipèlag, la parla dels habitants de Gomera va restar aïllada de les comunitats de les altres illes, la qual cosa motivà una evolució original. Els treballs de Wolfel i la deformada llengua de

Gomera són els fonaments del renaixement de la llengua dels canaris. Els lingüistes que actualment treballen sobre la llengua dels guanches recolzen una bona part de les seves recerques en les restes de la llengua berber ja que aquesta té una gran similitud gramatical, d'estructures i de vocabulari amb l'antic idioma del poble canari.

De moment, però, només existeixen els treballs de J. Álvarez Delgado i de Dominique Wolfel, a més d'algun treball comparatiu com el realitzat pel lingüista basc Fernando Sarraïh d'Ibartza, entre la llengua guanche i la llengua euskera; en aquest estudi, arriba a proposar que els orígens d'ambdues llengües podrien ser els mateixos.

L'alfabet guanche anomenat *tifinagh* és ben diferent del llatí, ja que és consonàntic. Avui dia només és utilitzat pels tuàregs del Sahara. El *tifinagh* és compost de 24 lletres de formes geomètriques. Existeixen algunes edicions en caràcters *tifinagh*, com per exemple "El Petit Princep" de Saint-Exupéry; La UNESCO, així com alguna entitat privada, també ha editat algunes col·leccions de poe-

mes. Els nacionalistes canaris volen recuperar la seva llengua original, encara que per escriure, adaptin l'antic alfabet de caràcters llatins.

Musicalment, tradicionalment i culturalment, Canàries posseeix influències decididament africanes; de fet, cultura i geografia són realitats tan lligades que es fan inseparables... Per els canaris la seva terra és Àfrica, i ells, un poble que lluita pel seu alliberament.

La geografia canària és polifacètica, diversa... L'oceà i el Teide configuren climes i paisatges canviants, cosa que significa una agricultura diversificada i rica. El renaixement cultural neta-ment canari, paral·lel al moviment polític nacionalista guanche parteix d'una cultura canària autòctona, arrelada en el passat, i en les formes peculiars que la cultura castellana importada a l'arxipèlag ha configurat al llarg dels segles. Aquesta síntesi, similar a la dels pobles d'Amèrica del Sud, representa el fonament, el punt de partida d'una cultura que torna a néixer, que exigeix ser l'expressió clara d'un poble lliure i no el folklore d'un poble dominat. **Ω**

Tendències personals sobre la nostra literatura expressades a vuitanta anys

(DE LES NOTES DEL CAPVESPROL)

Josep Pla

Com altres textos dispersos o aparentment fragmentaris de Josep Pla, les Notes del capvesprol a què pertanyen les observacions següents es tanquen amb una repassada ràpida, esquemàtica, sobre la llengua i la literatura i sobre la relació de l'una amb l'altra.

La passió amb què en Pla es refereix a la llengua—cadascú matisarà aquesta passió amb els atenuants que hi trobarà adequats—és una constant en tota la seva obra. També ho és el lligam estretíssim entre la literatura i la llengua. Ens limitem a remarcar-ho. Si, a més, això serveix per ajudar a comprendre la invariable consciència que Pla tingué respecte al seu país, potser també haurem ajudat a posar al lloc que els correspon totes les petites anècdotes de l'espionatge, el Premi d'Honor, etc.

Aclarim per endavant que tant el títol com els apartats en què hem estructurat el text són nostres, no pas de l'autor.

Antecedents (Leopardi, la literatura antiga)

Leopardi escriví en «Zibaldone» (IV-63-D): «La literatura antiga, per important que sigui, no basta a la llengua moderna. La llengua, sobretot en els països on no hi ha societat, és sempre formada i determinada per la literatura; dic sempre, això és successivament i en tot temps; així, la llengua present, essent moderna, ha de ser determinada, no per la literatura antiga, vull dir no la que la determinà, sinó la que la determini actualment, això és, d'una literatura moderna. D'aquesta manera, les províncies i ciutats d'Itàlia que avui floreixen, literàriament a Itàlia, tenen molt més dret a determinar la llengua italiana moderna, que la Toscana i Florència, ja que aquest dret, aquesta influència de fet, no la pot donar, a Itàlia (i a les nacions sense capital i sense societat, etcètera) més que una absoluta preponderància de la literatura actual de literatura única, determinativa de la llengua,

perquè és l'única cosa nacional i general en un país sense societat, sense unitat política ni unitat de classe.»

El poeta datà aquest escrit el dia 10 de novembre de 1821. Cent anys justos després, el vaig llegir a Gènova i vaig quedar fascinat per un interès que m'ha durat tota la vida. Aquest interès m'ha durat perquè sembla escrit pel nostre país—agafant ara el nostre país fins on arriba la nostra llengua. La nostra llengua i literatura antigues són objectes d'arqueologia—són coses mortes, i això no vol pas dir que jo no sigui partidari d'editar els nostres clàssics ni de promoure els estudis de la llengua antiga. He tingut molta curiositat per aquestes coses, que de vegades tenen un gran interès i altres menys—vull dir en relació amb la humanitat d'avui, que bàsicament és la de sempre. Quan aparegué Montaigne a França—aquest senyor és molt important per a descobrir la humanitat llatina—aquest país ja havia emmudit i el mutisme durà decennis i decennis.

Un dia vaig sentir dir a Joan Coromines que l'esforç que s'ha fet a Catalunya, en aquesta època, per crear una llengua i una literatura ha estat formidable—potser més gros que el que utilitzaren els escriptors antics. Tinc por que aquesta és una veritat com un temple. Aquells vells escriptors feren el que pogueren. Són persones que fan una llàstima autèntica. ¿És possible que hi hagi una llengua i una literatura, si darrera no hi ha un país? Aquells pobres llàtzers foren les víctimes més visibles de l'la nostra política—o sigui, de la nostra història. ¿Tindrem algun dia, en aquest país, una autèntica i objectiva història? La podríem tenir, perquè no som res i seria de molt profit. Els països que són alguna cosa tenen la seva, que generalment és falsa, però que és la que els convé. ¿Com és possible que els nostres reis no convertissin Barcelona en una capital autèntica i permanent i constant—com les famílies eials franceses crearen la capital de París i els grecs Atenes i els llatins Roma? Sobre les societats cortesanes d'aquests reis, en tenim vaguíssimes notícies. Tot

està per fer. Sense una capital i una societat, ¿com és possible l'existència d'una llengua i d'una literatura? ¿Per què deambularen tant els nostres reis? I els útils, per què foteren el camp per sempre més? El testament de Jaume I és horripilant. És anomenat el Conqueridor. ¿El Conqueridor de què? ¿D'on sortí aquesta teoria segons la qual un regne es pot dividir com si es tractés d'un testament particular d'un ciutadà qualsevol? Una política pot donar una cosa per obtenir-ne una altra de més valuosa. És el que feren sempre les cases regnants a França. El resultat els ho farà veure clar. Qui el Conqueridor sembla haver conquerit és Joan Fuster a València i el fillolleg Moll a Mallorca. És alguna cosa, però els altres ens han girat l'esquena. A l'espai del que en diuen avui la Catalunya nord, tothom. El resultat ha estat realment impressionant, però ara sembla que ve el progrés dels sentiments. Que aquest progrés no es faci esperar gaire, perquè contràriament ja no hi serem a temps. La destrucció del Llenguadoc pel nord de França i Simó de Montfort ens hauria de servir de lliçó política inborrable, però el que és un fet és que, d'aquest enorme esdeveniment, la gent d'aquest país no n'ha tingut, durant segles, ni la menor idea. Ara, que consti que jo no he estat mai expansionista més enllà dels territoris de la llengua. Tot això dels almogàvers i els catalans de Grècia, vistos a través de la història d'avui, és un esdeveniment grotesc. ¿Quan tindrem una història que no contingui les collonades de les històries purament romàntiques que van sortint? És una història que ho justifica tot, que ho accepta i cobreix tot. A tot arreu, la història és dialèctica, crítica. Som uns genis permanents considerables, però sistemàticament vençuts. ¿Es pot demanar un relleu escultòric més bonic? El que ho cobreix tot són el xovinisme i el patriotisme. És una tendència tan permanent, que arriba fins als nostres dies. La història moderna del país n'és plena.

Tornem a la literatura. No cal dir que Leopardi només creu en la literatura viva. Escriví en la nota

següent a l'anterior: «Sembla un despropòsit, però en tot cas és cert que una llengua és tant més apta i de l'elegància i la nobilitat més exquisides en el parlar i més elevada i d'un estil més sublim quan la seva substància és més popular, quan la llengua és més emmollida a la manera de parlar domèstica, familiar i vulgar.» La meua adhesió a aquest escrit no té cap importància, però és completa.

Jo no sóc, per desgràcia, arqueòleg, de manera que el lector m'haurà de perdonar si escric que m'ha interessat més la llengua i la literatura del temps que l'antiga, que, de vegades, és excel·lent i altres menys, però que en tot cas és inserrible si no es vol fer l'esnob i escriure el català com una llengua morta. D'esnob d'aquesta classe, en aquest país, sempre n'hi ha hagut notòriament. Així diré unes banalitats personals i que potser tenen un cert interès sobre els autors d'aquest país que he llegit més.

Verdaguer

La nostra llengua, i per tant, la nostra literatura, havia arribat molt avall: a extrems de grolleria, de vulgaritat i d'irrisorietat que els Jocs Florals no pogueren aturar. Els Jocs Florals, que tractaren de crear una societat, o sigui una llengua civilitzada, foren combatuts per Pitarra i Almirall en nom del «català que ara es parla». Observin el matís: no el català que es parla, sinó el català que ara es parla. Ho promogueren, és clar, en el camp de la subversivitat i de la revolució—de la Revolució de Setembre, que fou un indescriptible fracàs. Fou Mossèn Verdaguer el qui redreçà la llengua i la literatura La seva obra literària respon a la vitalitat que tingué, que fou molt gran. La seva literatura mística és com les altres. «L'Atlàntida» avui és il·legible. El «Canigó» és un gran poema, sorprenent, extraordinari. L'obra en prosa de Verdaguer no té comparació possible: extraordinari.

Joan Maragall

Del senyor Maragall es podria dir el mateix que Sterne digué de

la rialla: les seves poesies, molts dels seus articles, són un fil a afegir al teixit de la nostra vida, a la roba de la nostra tradició mental i sentimental. Poeta i escriptor considerable.

Josep Pla parla de Maragall (a propòsit dels ametllers)

Joaquim Ruyra

El senyor Joaquim Ruyra és un cas sensorial donat l'estat de la nostra llengua, quan es posà a escriure. Hem tingut la sort de tenir un prosista que posà sobre els ulls dels seus lectors—com feren alguns autors antics—les coses tal com són, objectives i clares. En totes les literatures, el fet és molt anormal; sempre triomfà la literatura d'imaginació, que és la més fàcil, sobre la literatura d'observació, que és la difícil. En aquest sentit, Ruyra és un escriptor sistemàticament defensable És un escriptor molt desigual. Les seves poesies són desagrades. Algunes de les seves obres en prosa, cauen. La curiositat que tingué Ruyra per les coses filosòfiques és notable. L'obra en prosa—la bona—que portà a cap fou molt difícil: un gran esforç.

Josep Carner

Josep Carner, barceloní. He conegut, en aquest país, tres homes que han arribat a la màxima expressivitat: han estat Cambó, Carner i l'enginyer Duran Farell. Tots els altres (vull dir els coneguts meus) em semblà que quequejaven i que tendien a la inconnexió. Carner, no. Escriptor de ploma facilíssima, gran coneixedor de la llengua, fou un escriptor únic, probablement el més hàbil i coneixedor de la literatura actual. L'afirmació és certa tant en vers com en prosa. Ara: Carner, escriptor, posat en la situació actual del país, potser té un defecte: és massa perfecte, té una habilitat prodigiosa, no s'equivoca mai, no falla mai. Això li traurà una part dels lectors que hauria de tenir, perquè en aquest país hi ha lectors que no creuen en la perfecció literària, perquè estan habituats a la irrisorietat. Carner és un cas de sort única, sensorial.

**L'ESPANYOL LLENGUA D'OCUPACIÓ
A CATALUNYA EN CATALÀ!**

Sonet de Carner i comentari de
Josep Pla

L'anomenada «Escola Mallorquina»

El canonge Costa i Llobera, de Pollença, Mallorca, profundament llatinitzat i italianitzant, és el cas del mallorquí que visqué a Itàlia que aconseguí el miracle de componer la retòrica més digna amb la humanitat més real. El resultat fou prodigiós. El senyor Joan Alcover fou un gran líric, una mica massa curt, pel meu gust, excessivament limitat d'extensió, però d'una gran volada i molta gràcia.

El cor del Noucentisme Soldevila, Bofill, Riba

En aquesta època hi hagué periodistes i escriptors, com Carles Soldevila, que contribuïren a crear una literatura i, per tant, una llengua socialment molt apreciable, càlida i de gran utilitat. La seva obra fou molt important.

La literatura del Montseny de Jaume Bofill i Mates i les seves «Sàtires» són extremament remarcables. Les seves «Sàtires» tenen una substància catalana única i un barcelonisme de la més pura autenticitat.

No crec que Carles Riba fos un poeta: fou molt més filòsof que poeta: filòsof obscur—obscurit, potser, per la versificació. També fou molt més filòsof que poeta l'Alfieri, i aquests últims anys, Paul Valéry a França. Les traduccions del grec i del llatí, de Riba, considerables (Fundació Bernat Metge). Riba fou un home apassionat.

Josep Maria de Sagarra

Josep Maria de Sagarra tingué el do de la llengua i una facilitat de ploma excepcional. Educad als jesuïtes, tingué una lectura literària—en diverses llengües—i una memòria poètica considerable. Sorprenia els contemporanis. Potser es deixà emporar una mica per la seva espontània, prodigiosa, però sempre cultivada facilitat. Si Sagarra hagués projectat sobre la seva obra l'esforç que hagué de fer per traduir la «Commedia» del Dant—traducció considerable, cosa que fa un gran efecte pensant que una de les llengües més difícils de conèixer bé és l'italià, encara que la gent d'aquest país es pensi el contrari—, Sagarra seria un dels més grans literats d'aquest parlar. També es dedicà a la dramaturgia. La dramaturgia consistent a establir un diàleg entre dues persones—com a mínim. L'un i l'al-

tre. L'un és l'autor del drama, o sigui l'autor mateix, i, com que Sagarra es coneixia a si mateix, això és fàcil. Però l'altre, qui és? El coneixia, Sagarra? De tota manera, en poesia, sobretot, ens ha deixat coses extremament notables.

Josep Maria de Sagarra
(un «Retrat de passaport»)

Salvador Espriu

Salvador Espriu és un escriptor molt curiós. Al meu entendre, hauria pogut ser un dels prosistes més extraordinaris de la nostra llengua. Ho he sostingut sempre. Hauria pogut ser un Ruyra molt més esvelt, incisiu i psicològicament més complicat. El que ha fet (poc) en la prosa és inoblidable. Però no ha escollit aquest camí i s'ha dedicat a la poesia matisada pel grotesc vital més delirant. Aquesta poesia, l'entenen alguns, i per a molts altres és intel·ligible. El tracte potser no era aquest. El tracte, el compromís d'aquestes generacions, és acostar el nostre poble a la llengua i a la literatura—de les quals no tenen la menor idea. Espriu és un home d'una gran cultura—de vasta i excel·lent cultura. «La pell de brau»—un llibre sobre Espanya—és vulgar però enormement savi, ple d'escarafalls i gemecs personals. El meu respecte per Espriu és total. Ω

Els quaderns de l'exili

Els QUADERNS—sostinguts pels seus col·laboradors i amics—són una publicació modesta. En el seu espai reduït, les idees s'han de condensar i sovint queden poc explicades. Algunes, per aquesta causa, han estat objecte de males interpretacions. Voldríem avui respondre certes objeccions que ens han estat fetes a propòsit de la qüestió militar. No podem exigir que tot hom es convenci, però sí que el nostre pensament no sigui desfigurad.

MILITARISME. Ens imputen alguns el vici del militarisme, perquè volem que la nostra nació tingui el que tenen totes les altres, un exèrcit propi. És tan grossera la imputació, que ni valdria la pena de replicar-la: amb idèntic motiu podrien ser acusats de militaristes Roosevelt, Churchill, Stalin, etc., que també volen per al seu país el mateix que nosaltres per al nostre. Distingirem, d'antuvi, entre els nostres objectants, dues menes molt diferents: en la primera, trobem certs individus que no van fer els seus deures militars (sense estar assistits de cap exempció vàlida) durant la guerra del 1936-39, la qual cosa ens fa sospitar que el terme «pacifisme» en boca d'ells no és més que un eufe-

misme amb què intenten fer passar certa mercaderia vergonyosa. Figuren en la segona mena els pacifistes bona fe; és a aquests que adreçem el següent raonament: El pacifisme conseqüent no s'ha de limitar a protestar contra la idea d'un Exèrcit per al seu país; ha d'actuar per suprimir «tots» els exèrcits; ara bé, la destrucció de tots els exèrcits del món només pot ser duta a terme per un altre exèrcit que sigui tan poderós com tots els del món sumats: com que això és impossible (o, almenys, no està en el poder dels pacifistes catalans), queda en evidència la vacuïtat de la utopia pacifista. Doncs, essent així que ens és impossible suprimir els exèrcits dels altres països, i com que cap ciutadà honest no pot desitjar que sobre la seva Pàtria indefensa pesi perpètuament l'amenaça de les invasions forasteres, cal concloure que una de les condicions a sine qua non de la pacífica existència de la nostra Pàtria és un exèrcit nacional.

OBVIAT DE LA NOSTRA PRETENSÍO. Altres, al contrari, creuen que la nostra pretensió és òbvia, «ja que—diuen—si Catalunya constitueix una nació «separada», és que tindrà el seu exèrcit; és superflu parlar-ne». Aquests ens atribueixen gratuïtament la intenció separatista. Els Quaderns—per bé que, a títol particular, ho pugui ser algun dels seus elements—no són separatistes; basta prestar atenció al nostre Punt II. Entenem que la Nació dels Catalans, Valencians i Balears podria gaudir de sobirania sense necessitat de trencar el marc d'una Confederació hispànica. Entre nosaltres i les altres nacions que s'assen tenen damunt de la península, podrien existir vincles anàlegs als que unien l'Hongria a l'Àustria del 1918, als que uneixen el Canadà a l'Anglaterra o la Ucraïna a la Rússia en els nostres dies. I, per cert, ens més envejable el Canadà que no la república d'Haití, per exemple. Per tant, no és obvi que demanem la creació del nostre Exèrcit, perquè són molts els qui creuen erròniament que l'exèrcit propi és incompatible amb un lligam qualsevol que ens uneixi als altres països de la península. +dhuc el senyor Santaló podria demanar-lo sense haver de sortir del terreny de la legalitat. Fora de la península sempre s'ha entès que la paraula autonomia indica un govern propi que abraça tots els rams, no exceptuat el de la defensa; no sabem per què, a la península, ha de voler dir altra cosa. Fins la Finlàndia, sota els tsars, tenia el seu exèrcit propi; i ¿no l'ha de tenir el nostre país, que compta el doble d'habitants, sota una pretesa democràcia? Quan els republicans espanyols ens prometen l'autonomia, però sense exèrcit autònom, és que abriguen la intenció de prendre'ns, més tard, per la força de les armes, la mateixa autonomia que ens prometen.

INUTILITAT D'UN EXÈRCIT

NACIONAL. Uns tercers, encara, especulen sobre la inutilitat d'un exèrcit nacional petit, «com—asseguren—seria el nostre». «Els nostres veïns—afegeixen—ens esclafarien; el nostre paper seria grotesc. «A la base d'aquest error es troben dues idees exagerades: a) Exageració de la petitesse del nostre país: la Pàtria dels Catalans, Valencians i Balears no és tan petita com suposen molts; pel territori, és més gran que els dos reialmes de Bèlgica i Holanda sumats; pel que fa als habitants, en té més que la Finlàndia i la Noruega juntes. b) Exageració de la força dels nostres veïns: hi cauen els separatistes que només compten com a compatriotes els veïns de les províncies de Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona, i els oposen als espanyols. Així, la proporció és de tres milions contra vint-i-un, és a dir, un català contra set espanyols. Però els Quaderns no han plantejat mai la qüestió en aquests termes simplistes i demagògics. Si federem (idea essencial del nostre periòdic) els països de Catalunya, València i les Illes; si, d'altra banda, es desglossen del bloc central la Galícia i els Països èuscars (Biscaia, Nabarra, Guipúscoa i +laba), la proporció haurà passat a ser sensiblement d'un a dos (la mateixa que hi ha entre Alemanya i Rússia, o entre França i Alemanya). El desnivell ja és d'un ordre fàcilment compensable per la nostra major potència industrial, d'un costat, i per un sistema d'aliances amb els èuscars i els gallescs i portuguesos, d'altre; això, sense sortir del marc peninsular. Però, és més: ¿per què s'ha de suposar que la creació d'un exèrcit autònom ens ha de dur a la guerra amb els castellans? ¿per què no hem de viure en pau i concòrdia amb els nostres veïns? Precisament, si volem un exèrcit nostre, és perquè aquest ens sembla el fonament més sòlid que podria tenir la pau peninsular. Si, per tres vegades en el record dels homes que era es troben a la trentena, una agressió militar ha esclafat el nostre país i les seves llibertats (13 de setembre, 6 d'octubre, desastre nacional del 1939), ha estat degut a la manca d'un exèrcit de defensa. Sempre, l'espectacle d'un país indefens estimula els apetits agressius dels seus veïns; aquesta llei està profundament gravada en la natura de les coses, i és inútil voler amagar la realitat vivent i rude sota frases abstractes i pedants.

El dia que ens vegin investits d'una força armada idònia, els castellans ens tindran de sobte molta més estima; i, sobretot, es desavensaran del vici que tenen de conquerir Catalunya de temps en temps. Perquè llavors tornaran a ser certes les paraules, modestes i esplèndides, de Pere el Gran: QUI LA VOLDRÀ, COSTAR-LI HA. Ω

Joan Sales.

Quaderns de l'Exili. any 2,
núm. 5. Gener-febrer 1944

En Joan Julià de Muro fa 2 anys que te el despatx de l'empresa de Construcció Edifival S.A a so n'Oliva. Abans el tenia a son Dameto i més enrera a la barriada de la Plaça de Toros. Fan finques grans i urbanitzacions. En Joan Julià, que és nebot de l'excel·lentíssim don Joan Julià (es Murero) de sant Joan, és el tresorer del Club Nautic de s'Arenal des de fa 4 anys i directiu d'aquest club des de fa 20 anys.

Fa mig any que en Benet Clar d'ascendència llucmajorera ha posat el despatx de Distribucions Clar de productes de perruqueria a son Castelló.

Fa 10 anys que en Nofre i na Lourdes de Galilea regenten el Bar Mesquida a son Castelló. Despatxen els entrepens i les carns a la planxa.

Els germans Puigcerçós, Diego i Rafel, regenten des de fa 25 anys el Grup Puigcerçós, (motors de treure aigua, grups elèctrics, plaques solars...) Tenen dues naus a son Castelló i una botiga al carrer de Manacor. Són pare, Rafel Puigcerçós, que va morir fa dos mesos als 91 anys, va venir de Catalunya i va fundar aquesta empresa, fa 69 anys.

El matrimoni

RECUILL DE RICARD COLOM

"L'enamorament és el pitjor conseller del matrimoni".

(Gregorio Marañón; 1887-1960, metge i escriptor espanyol).

"L'home es casa per a retirar-se del món; la dona, per a entrar-hi.

(L.A. Pétiet)

"El matrimoni és sempre quelcom a fer; mai no és res ja fet. I no sols això: és quelcom que cal fer contínuament".

"No han escrit cent pics els moralistes que no hi ha res de tan ridícul com un filòsof casat? Ni que hagi arribat a desempallegar-se de ses passions, no pot pas deslliurar-se de sa companya".

(André H. Maurois, 1885-1967, escriptor francès).

"El matrimoni és, de totes les coses divertides, la més seriosa".

"Mai el matrimoni no serà una gàbia per als qui no pensen volar".

(Frases d'autor anònim o desconegut).

"Hi ha mullers magnífiques que saben ajudar el seu marit a patir amb grandesa d'ànim totes les calamitats que no hauria pas conegut si s'hagués quedat fadrí".

(Noel Clarassó, 1905-1985, escriptor).

"El matrimoni fa d'un home amb un futur, un home amb un pasat".

(Bernard Shaw, 1856-1950, escriptor irlandès).

"L'amor és física; el matrimoni, química".

(Alexandre Dumas, pare, 1803-1870, escriptor francès).

"Suposo que l'espanyol i l'espanyola s'entusiasmen amb l'aventura romàntica i perillosa de l'amor en el llibre, el teatre i el cinema més que no pas en la vida. En la vida accepten amb entusiasme l'amor pedestre del matrimoni, que és l'amor pel sistema mètric decimal".

(Pío Baroja, 1872-1956, escriptor donostiarra).

"... unes relacions ben amanides entre dues persones que romanen estranyes tota la vida, que no assoleixen mai una "relació central", ans es tracten amb cortesia... En aquest concepte de l'amor i del matrimoni, allò més important és trobar un recer de la sensació de soledat. Hom hi estableix una aliança de dos contra el món, i aquest egoisme à deux és confós amb amor i intimitat".

(Erich Fromm, "L'art d'estimar", 1956).

"Hom pot posseir una dona com el nedador s'agafa d'un ofegat. Només als castos és dat de posseir l'amor".

("Principis i preceptes del retorn a l'evidència", Lanza del Vasto, deixeble europeu de Gandhi).

"Millor casar-se que no abusar-se".

(Refrany derivat d'una epístola de Sant Pau, a 1ª Corintis 7:9)

"El matrimoni és com la captivitat, o irrita, o domestica".

(Jean Rostand, biòleg i moralista francès, 1893-1977).

"Com! Què ha pres muller?; I pensar que el deixí gaudint de tanta salut!".

(Antífanos de Rodes, 388-311 a. C., comediógraf grec).

"L'únic equilibri del matrimoni és que forneix iguals decepcions al marit que a la muller".

(Oscar Fingal. O'Flabertie Wils Wilde, 1854-1900, escriptor dublinès).

"El matrimoni ha de ser una educació mútua i infinita".

(Henri-Frédéric Amiel, 1821-1881, escriptor franco-suís)

"Qui troba esposa troba del bé, i ateny la benevolença de Jahvè".

("Proverbis" 18:22, rei Salomó 1082-975 a.C., Israel). Ω

"La Feria de Abril": Vergonya! vergonya!

A la Comissió de govern de l'Ajuntament de Ciutat,(PP) que se celebrà el passat dia 28 de gener, s'aprovà el plec de condicions i el pressupost, que serà de 16.500.000 de pessetes, per a celebrar "La Feria de Abril" a Ciutat. S'espera que enguany, hi vagin més de cent cinquanta mil persones a visitar-la, convertint-la d'aquesta manera en el segon espectacle més multitudinari que se celebra a Mallorca, i per això, en les Illes Balears (de la Premsa local).

Vergonyós, absolutament vergonyós, el que a Ciutat de Mallorca o a les Illes Balears, la comunitat entera (la civil, la religiosa, l'econòmica, la política etcetera), de cultura pròpia i autòctona, no hagi estat capaç d'organitzar una festa, espectacle o el que sia, que serveixi per reafirmar la seva pròpia personalitat i el concepte de nació, que som, amb llengua i cultura, i en canvi hàgim d'"aguantar" que ens imposin uns costums i una cultura distinta, molt distinta de la nostra, i que, a més, això passi aquí, a ca nostra i que, a més, se faci amb els nostres diners: els diners que ens cobren amb impostos cada vegada més onerosos.

Vergonyós, absolutament vergonyós, que la cultura andalusa, i concretament a la "Feria de Abril", s'organitzi i sia patrocinada amb el diner aportat per centenars de milers

de mallorquins que no estan d'acord amb aquesta radical invasió colonitzadora de "gents" que, lluny de tenir un talant integrador per aquesta terra i la seva gent, el que fan és atacar, d'arrel, tot allò que pugui representar la cultura autòctona i sobretot la seva llengua. D'aquesta manera, veiem com a les emissores de ràdio locals, invadides per "espanyols" (en la seva feina de locutors, programadors, redactors, etc.), menyspreuen absolutament, no sols el parlar en mallorquí (no en mancaria d'altra!), sinó que inclús s'ha arribat al punt que mai posen les cançons den Tomeu Penya, Maria del Mar Bonet, Marisa Rojas, etc.

I dels periòdics: Que en podem dir dels periòdics? idò tres quarts del mateix, que quan envien algun reporter a una roda de premsa i els seus convocants parlen en mallorquí, idò resulta que no ho entenen i demanen que se'ls aclareixin conceptes parlant en "cristià", o sia en espanyol o, potser en alemany! I això passa aquí a la Ciutat de Mallorca. Bé, a les Illes Balears senceres.

I això per què? Idò perquè els reporters no són mallorquins. Solen ser castellano-parlants, perquè ho són i fan feina a Mallorca, en mitjans de comunicació mallorquins, o perquè el periòdic en qüestió està utilitzant periodistes forasters en pràctiques.

El cas és que, aquests "repor-

ters" fan ben poc cas als assumptes que, cultural, econòmica i políticament, son importants pels autòctons i donen pompa i enlairament a tot allò vingut de fora (especialment d'Andalucía), d'on són en la seva majoria, aconseguint d'aquesta manera potenciar actes com la mateixa "Feria de Abril" ciutadana.

Vergonyosa, absolutament vergonyosa, és l'actuació dels polítics mallorquins. I em referesc als qui s'auto anomenen nacionalistes.

Idò bé, senyores i senyors; si s'auto anomenen nacionalistes, comencin a demostrar-ho i facin un "esforç"; defensin la nostra cultura i la nostra llengua i deixin de recolzar per activa i per passiva a tanta i tanta manifestació de cultura invasora, i tant d'atac a la nostra llengua, cultura i costums.

Així, per acabar, i suposant que connectant amb el seu pensament, senyores i senyors, i amb la certesa del seu comportament, puc dir, que potser ens veiem tots a la "Feria d'Abril" ciutadana. Vostès hi anirana la recerca d'uns vots impossibles, jo, a comprovar, una vegada més, la profunditat del pou on ens estan enfonsant, social i culturalment, uns representants polítics que, al manco, els puc qualificar d'ineptes. Ω

Pere Felip i Buades

L a n o s t r a l l e n g u a

El català, llengua oficial a l'Alguer

Sardenya aprovà la llei de promoció i valorització de les llengües de l'illa -entre ells el català- que ha entrat en vigor l'u de gener de 1998. Per primer cop reconeix la mateixa dignitat dels idiomes de l'illa, que són assumits com uns **beni fonamentals**. El català entrarà a l'escola experimentalment, s'atorgaran beques d'estudi i ajuts als centres de serveis culturals, a publicacions...

La llei del català

La comissió de Cultura del Parlament de Catalunya donà el vist-i-plau al projecte de llei de política lingüística, amb el suport del 80% de la Cambra. Dos partits hi votaren en contra; ERC, que considera que no garanteix els drets bàsics de l'ús del català en determinats àmbits i el PP.

Reforma de l'Estatut Balear

La reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears reconegué la unitat del català i n'atorgà l'autoritat científica a la Universitat de les Illes. D'altra banda les Illes Balears han assumit les competències en matèria d'educació a partir de l'u de

gener de 1998. El bilingüisme serà una de les principals característiques del model d'ensenyament balear.

Contra la retallada de les llibertats

Un munt d'intel.lectuals, 14 universitats, més de 500 batlles, partits polítics, sindicats,... denunciaren les darreres accions del PP al País valencià; suspensió del lliurament dels Premis d'Octubre, censura del sistema educatiu i dels mitjans de comunicació públics en tot allò referent a la realitat lingüística i històrica dels valencians, indiferència i rebuig davant la tasca d'intel.lectuals i artistes d'ideologia no coincident amb el govern actual, atacs a l'autonomia universitària, rebuig de la sentència del Tribunal Constitucional espanyol favorable a la unitat de la llengua catalana,...

Agressions a la unitat del català

Via digital en els seus comunicats no respecta la unitat de la llengua catalana. El govern Zaplana considera que l'avantprojecte de llei espanyol que estableix que els escrits en català seran igualment oficials a

aquells territoris de l'Estat on sigui llengua pròpia no afecta el País Valencià. Responsabilitzà alguns polítics catalans del conflicte lingüístic valencià.

Un llibre de llengua francesa publicat per Edicions Didier de París considera el català i el valencià com si fossin dues llengües diferents.

El govern Zaplana derogà del decret d'homologació dels llibres de text escolars per part de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. El govern Zaplana nega l'autoritat de l'Universitat en matèria lingüística i s'aparta del món científic i filològic que si que li reconeix la capacitat normativa.

El PP català fa de portaveu al Parlament de Catalunya de la **Plataforma de sas Llengos Balears**, grupscle ultra-espanyolista i anticatalà contrari al reconeixement de la unitat de la llengua catalana.

L'arquebisbat de València respongué a una iniciativa del batlle de Solsona (El Solsonès) a favor de la unitat del català i del reconeixement i ús papal d'aquesta llengua dient que el projecte "no afecta l'Arxidiòcesi de València. Les llengües oficials de la **Comunitat Valenciana** són el valencià i l'espanyol". Ω

ROTULACION

RETOLACIÓ COMERCIAL *
VEHICLES I EMBARCACIONS *
CLOSOS I FAÇANES *

PINTURA ARTÍSTICA, COMERCIAL I PUBLICITÀRIA

Ferrers, 48 * Nau B
07009 son Castelló

Tlf. 971 28 28 40
Fax 971 75 81 85

La demostració científica de l'existència de Déu (IV)

"Xoa" és el nom en hebreu de l'Holocaust nazi

Cercam per Gènesi i hi apareix el criptograma "Axkenaz", nom hebreu medieval que significa Alemanya, encara usat, d'on ve el nom dels jueus europeus o askenazis, a la vora de "Berlín", "adversa i", "nazi", a Gènesi 10:9, el text del primer emperador, Nimrod, el de la Torre de Babel ("Un caçador vigorós davant la presència de Jahvèh, com no era Nimrod"). També hi llegim: "Hitler", "sa boca infonia terror", l'expressió "nafra dels jueus" que apareix a Jeremies 3:48. "després del rei ferotge, "assassí", avantcambrada de la mort", "Hatsarmaveth" (a Gèn. 10:26). "Axkens", "nazi", "matança", "Hitler, ell els extermina" a Gèn 8:21, "el cor humà és dolent d'ençà sa joventesa". "A Auschwitz" a Gèn. 11:3, "Deixeu-nos fer rajoles i coure-les al forn". "Procès de destrucció", "Forns crematoris", "Eichmann" a "tota carn perf", el relat del Diluvi. Al text dels caps d'Edom (Gèn.

36:12 on apareix també el nom d'Herodes, trobam: "cap dels perseguïdors", "Eichmann" (a l'expressió "el cap Amalec"), seguit d'"Adolf, cap dels degolladors", "els enemics destrueixen un poble gran" i "Eichmann: odiarà el meu poble". Gèn. 45:19 parla que Josep envia Jacop uns carros ("vasons" en hebreu, com en francès antic) per a dur-los a Egipte amb mullers i fills, apareix "Eichmann, llur botxí" (fou qui organitzà la deportació per ferrocarril als camps de mort). Darrera Gèn. 41:32: "Eichmann exterminarà un poble gran 1/3. Hi havia 18 milions de jueus abans de la guerra, 6 en foren exterminats, o sia, 1/3. A Gèn. 46:5 ("Israel sortí... en els carros que el Faraó els havia enviat pel viatge") hi ha: "en ferrocarrils per a exterminar Israel". A Gèn. 46:30 ("Ara ja em puç morir. He vist el teu rostre...") trobam: "a Auschwitz", "un poble gran ha estat exter-

minat pels S.S.". A Gèn. 21:23 ("...el poble del país on ara has viscut") llegim: "Ziklon B" (el gas de les cambres de gas), faran perir un poble gran pels gasos", "els destructors, els alemanys". Al somni de Beth-el, Jacob diu: "Quin lloc tan punyent" (28:17), hi llegim: "Auschwitz", "gas tòxic", "cambres de gas", "cianur" (base pel gas), "Ziklon B". L'expressió "solució final" (eufemisme nazi de la Xoa) apareix un parell de vegades, a Gèn 40:12 i 18, quan Josep explica en hebreu "solució" els somnis de Faraó: "vet ací l'explicació", i al costat de "solució final": "SS", "incendi" i "Einsatzgruppen" (grups de S.S. que exterminaven jueus i calaven foc a llur poblats i calls. A Gèn. 2:11 ("...recorre tot el país d'Havilà on hi ha or") hom hi troba: "la xoa", "el pecat d'Auschwitz", "elaborat a Berlín". Al text de Gèn. 3:14, Déu diu a la serp: "seràs la més maleïda de totes les

bèsties i de tots els animals feréstecs", després la paraula "Musulmà" (potser es refereix a l'Islam com a religió tradicionalment enemiga de jueus i cristians, o bé es pot referir al mal nom donat als supervivents esquelètics dels camps de la mort nazis) i el text "el meu càstig (o crim) és massa gran per poder-lo suportar" que ve també a Gèn. 4:12-14 són les paraules de Caïn a Jahvèh. També hi ha nombroses alusions a l'Alemanya nazi a Levític 26 i 27, capítols que tracten de les maldicions que cauran damunt Israel cas de ser infidel a l'aliança: "Et Tsara" (=temps de desampar), expressió que ve Daniel 12:1, i és usada per Jesús a Mateu 24:21 i Lluc 21:22. Aquesta expressió apareix també a Jeremies 30 com un temps, "el silenci de Déu", que precedeix l'alliberament d'Israel, el seu retorn a la seva pàtria, i el regne de "David" (ço és: del Messies). Ω

En Lluís Benito, nascut a Alemanya, és el gerent des de fa 6 anys de l'empresa FERBA, que és una cooperativa de ferraters. Estan a son Castelló.

En Pep Mre Fortesa a qui veim amb la seva filla, fa 12 anys que regenta la Ferreria Fortesa a son Castelló. En Pep va obrir aquesta ferreria l'any 1969 al carrer Curtidors de sa Calatrava.

Fa 17 anys que n'Antoni Gener de Lleida va obrir la sucursal de l'empresa Iso a son Castelló. Aquesta empresa que té la seu a Lleida fabrica carpes, ombrells, envelats i tot allò que resguarda del sol.

Fa un any que la Família Vic-Pedraza regenta el Bar Juani-Mari 2 a son Castelló. Fan menjar d'empresa i menús diaris a 750 ptes.

Equidistant Letter Sequences in the Book of Genesis

Abstract. It has been noted that when the Book of Genesis is written as two-dimensional arrays, equidistant letter sequences spelling words with related meanings often appear in close proximity. Quantitative tests for measuring this phenomenon are developed. Randomization analysis shows that the effect is significant at the level of 0.00001. Key words and phrases: Genesis, equidistant letter sequences, equidistant representations, statistical analysis.

1. INTRODUCTION

The phenomenon discussed in this paper was first described several decades ago by Rabbi Weissmandel (1). He found some interesting patterns in the Hebrew Pentateuch (the Five Books of Moses), consisting of words or phrases separated in the text of equidistant letter sequences (ELTs)—that is, by an equal spacing of equally spaced letters in the text. As illustrations on these words, there was no rigorous way of determining if these occurrences were not merely due to the enormous quantity of combinations of words and expressions that can be constructed by combining and substituting progressively in the text. The purpose of the present research is to study the phenomenon quantitatively. The goal is to study whether the phenomenon is in a real way, that is, whether it can be explained purely on the basis of random coincidences.

The approach we have taken in this research can be illustrated by the following example. Suppose we have a text written in a foreign language that we do not understand. We are asked whether the text is meaningful in that foreign language or meaningless. Of course, it is very difficult to decide between these possibilities, since we do not understand the language. Suppose now that we are equipped with a very partial dictionary, which enables us to recognize a small portion of the words in the text. "Words" here and "their" there, and maybe even "wordable"

Seis meses antes de las elecciones presidenciales de 1992, el código de la Biblia anticipó la victoria de Bill Clinton. Conectado a su nombre aparecía su futuro cargo: "presidente". Lo mismo sucedió con el actual mandatario israelí, Benjamin Netanyahu, con la particularidad de que en aquel momento tenía en contra de su elección todos los sondeos que se habían realizado previamente.

PEIXETERIA PENYA

PEIX I MARISC, PEIX CONGELAT
C/ Mestre Breton, 28 - Tlf. 47 64 22
07008 Es Viver

"La Boutique del Satélite, s. l."

DELEGACIÓ VIA DIGITAL BALEARS

Avinguda Tomàs de Vilanova i Cortès, 22
Tlf. 971 75 93 34 - Fax 971 75 22 87 - 07009 son n'Oliva

DE TU DEPEN

Els uns parlen castellà perquè consideren que "fa més fi". El bé allò que és realment fi, noble i normal: parlar la llengua del país on vivim.

¿PARLARÀ CATALÀ?

Perquè ja n'estem tips que encara duri el reatat de cervell que varen fer als nostres pares. La responsabilitat de la nostra generació és anar al fons del problema.

Batista i Roca: un exemple a seguir

Batista i Roca es pot presentar com un tipus de persona com el que n'hi han pocs arreu dels Països Catalans.

La seva trajectòria sense taca, sense rendir-se, la seva lluita fins a l'últim moment, hauria de ser un exemple per a nosaltres els independentistes catalans.

La seva preocupació permanent per a formar la joventut catalana, cosa avui totalment necessària, va ocupar bona part de la seva vida.

Inculcà als joves el desig de portar una vida físicament sana, d'aconseguir fermesa de caràcter, de dur a terme actituds cíviques i de ser capaços de forjar un ideal i perseguir-lo. Imagineu-vos ara mateix uns centenars de joves amb aquestes característiques, penseu on es podria arribar.

Tota la seva actuació, tots els seus textos, són fets amb la il·lusió d'una persona que realment sabia per que lluitava, sense deixar-se il·luminar per idees forasteres o d'importació.

La seva vida es podria resumir amb dos objectius: fer feina per la Independència i per la Reconstrucció Nacional dels Països Catalans.

Josep Mª Batista i Roca nasqué al barri de la Ribera de Barcelona el 23 de juny de 1895. Era el primer de quatre fills, marcats tots per una clara orientació nacionalista.

Estudià al col·legi dels jesuïtes. A la universitat seguí les carreres de dret i de filosofia i lletres, de les quals es doctorà.

L'any 1917 ja escrivia a la revista **Renaixement** de la Unió Catalanista, de la qual era un membre actiu. L'any 1918 col·laborà en el **II Congrés Universitari Català**. L'any 1914 es enviat pels seus pares a Anglaterra on dedicà gran part de la seva estada a la recerca sobre Ramon Llull. De totes les seves recerques en resultà un llibre molt ben editat; **Catàleg dels manuscrits i edicions lul·lianes d'Oxford**.

A l'esclatar la Primera Guerra Mundial, tornà d'Oxford a estudiar antropologia. Al mateix temps visità els principals museus europeus per a dissenyar-ne un que projectaven a Catalunya.

El seu activisme el féu col·laborar amb el **Centre Excursionista de Catalunya** i amb l'**Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana**.

Tornà a Oxford on obtingué el títol d'antropologia. Durant aquest període va publicar escrits a revistes com **Renaixement**, la **Revista de Catalunya** i al **Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya**, també pronuncià diverses conferències. Com a obres importants d'aquell període podem trobar **El**

poble d'Irlanda, Raça, i Poble i Nació.

No es tractava d'una tasca sense objectiu, era un propòsit engrescador per moure amples sectors del País en una direcció ben determinada: conèixer bé Catalunya.

La dictadura de Primo de Rivera allunyà progressivament Batista i Roca de la universitat. Eren anys d'anticatalanisme visceral que actuava sense amagar la seva cara més dura en un temps en que la nació catalana tornava a renàixer. La idea de muntar una resistència s'anà estenent a diferents sectors. Batista i Roca hi va col·laborar amb dues grans creacions: **Manual de l'excursionisme** publicat l'any 1927 i **Excursionisme** el 1930, amb l'objectiu d'educar i coordinar a les persones que es movien en aquest món, la majoria de les quals eren fidels a les idees nacionalistes catalanes. Tot plegat fou plasmat aviat amb la creació de la **Germanor de Guies Excursionistes**.

Batista i Roca és va radicalitzar més i més en la seva actitud que s'orientà en l'educació i formació del jovent a fi de dotar Catalunya d'uns joves plenament conscients de la seva força cívica i de la seva catalanitat.

Publicà a la **Revista de Catalunya** l'article "Les organitzacions per a l'educació de la joventut a l'estranger", (1927), i més tard "L'estat de nostra joventut" (1930), creant també els **Minyons de Muntanya**. Durant aquest període es veié embolicat amb la **Societat d'Estudis Militars (SEM)** i l'**Organització Militar Catalana (ORMICA)**, organitzacions que tant l'una com l'altra, volien donar a la lluita catalana un to d'arribar a les armes. L'any 1930 es creà **Palestra** que fou presidida per Pompeu Fabra i coordinada per gent que anava des d'Acció catalana, Esquerra Republicana, Estat Català i Unió Democràtica. Una obra en la qual conflüen escampats arreu de les comarques, els millors esperits del País i els joves amb més empena i catalanitat. **Palestra** arribà a crear unes unitats d'èlite conegudes amb el nom de **Falsiots**, que van ser ben útils en els anys de la Guerra Civil Espanyola. També col·laborà en la creació de la **Guàrdia Cívica** a l'entorn de Francesc Macià i a l'**Obra de Relacions i Bescanvis Internacionals (ORBIS)** i amb l'**Agermanament Catalano-Occità**. També organitzà viatges i trobades amb els patriotes bascos i gallecs.

Juntament amb en Josep Dencàs va intentar la creació d'un cos paramilitar català, que s'amagà sota el nom de **Club Català** i de **Via Fora!** ja que es preveia una insurrecció armada a Catalunya, arribant el combat nacionalista del 6 d'octu-

bre i més tard la insurrecció feixista del 18 de juliol del '36.

Calia posar ordre en el desgavell existent. Calia consolidar el poder de Catalunya que anava caient en mans forasteres (que encara que republicanes ens eren alienes). A poc a poc, els espanyols republicans anaven conquerint llocs de poder a Catalunya. Batista i Roca juntament amb altres persones coneixia a fer gestions internacionals per trobar ajuda, però l'intent fou inútil.

Batista i Roca anà a Madrid i mes tard a Londres (1938) en una missió diplomàtica que tenia el suport de Lluís Companys. A partir de llavors començà la tasca més important d'internacionalització del cas de Catalunya que mai s'hagi fet.

Aconseguí ser reconegut pel govern britànic com a delegat del govern català. Arribat al final de la guerra impulsà el **Consell Nacional de Catalunya**. Ajudà i assessorà el **Foreign Office** britànic sobre els assumptes relacionats amb la Península Ibèrica, deixant clar per mitjà d'opuscles les diferències que es donen entre Catalunya i Espanya. Un cop acabada la Segona Guerra Mundial el Consell Nacional de Catalunya deixà d'existir per ordre de Carles Pi i Sunyer, en Batista i Roca hi va estar en contra per que no volia veure barrejats catalans i espanyols en el mateix sac.

L'any 1943 comença a impartir classes de literatura catalana i d'història dels pobles hispànics a la Universitat de Cambridge (enfocats, és clar, des de la visió catalana). D'aquella època queden molts assajos com **The Peninsula nacionalities (1943)**, **Per la República Catalana i la Confederació Hispanica (1946)**.

L'any 1946 ve al **Rosselló i a Andorra**. A partir d'aleshores comença a establir contactes per tot Europa: organitza activitats i accions amb els catalans exiliats, pren contacte amb gents de la Catalunya ocupada. Regira biblioteques per ampliar els seus estudis sobre la Història de Catalunya, es reuneix amb agrupaments d'escoltes, comença a col·laborar en revistes com **Vida Nova (publicació catalano-Occitana)**, **Resorgiment i Catalunya Bons Aires**, **Veu Catalana (Mèxic)** **Quaderns (Perpinyà)** i **Estat Català (París)**.

El 1953 dona suport a la **Primera Conferència nacional Catalana**, d'on sorgí altre volta el **Consell Nacional Català**, quedant ell a la direcció. Així va passar a organitzar a partir de 1865 els **Aplecs Anuals de Pau i Treva**, (per tal de commemorar les assemblees de Pau i Treva, que van donar origen al parlamentarisme català).

D'aquella època en queden un bon grapat d'articles i documents dels que cal destacar: **L'esperit català a Occident (1956)**, **Entre Hispània i Occitània (1956)**, **La persecució de la cultura catalana (1957)**, **La Catalogne et les droits culturels des nationalités (1959)**, **el genocidi cultural anticatalà i el dret de les Nacions Unides (1963)**, **Memoràndum sobre la persecució de la cultura catalana (1968)**...

S'esforçava en gran mesura per establir contactes i trobades, escrivia a tothom que podia, es desplaçava amunt i avall a fer xerrades i conferències, suportant ell les despeses que generava el seu activisme. Va aconseguir per part d'Alemanya un reconeixement de responsabilitat en l'afusellament del president Lluís Companys, reconeixement que encara no s'ha donat per part d'Espanya.

L'any 1976, tornà a Catalunya, fent estada d'amagat a Montserrat. Va aparèixer en públic el 21 de desembre. Va tornar amb lucidesa i amb ganes de fer coses, però es posa malalt i mor el 27 d'agost de 1978.

En el seu enterrament totes les figures de l'època ploren i prometen homenatges, places i carrers... Però fins avui, qui havia sentit parlar d'ell. Aquesta és la gran pregunta. Quants de patriotes catalans ens falten encara per conèixer? Com que molta de la nostra gent no en vol sentir parlar o els volen tenir enterrats en el record, L'ESTEL DE MALLORCA farà conèixer aquells personatges que lluitaren per la pàtria.

Ell morí aquell dia, però no va morir tot allò que ell va crear amb il·lusió, tenacitat i valor. Quants de Batista i Roca ens manquen per tirar avant el País? Esperem que a poc a poc, comencin a aparèixer, arreu dels Països Catalans, persones convençudes com ell. **de Palestra. Ω**

Masculinitat i Feminitat

La humanitat posseeix dues ales: una és la dona i l'altra l'home. Fins que les dues ales no estiguin igualment desenvolupades no podrà volar. Si una de les ales roman dèbil, el vol serà impossible.

* Per cada dona forta cansada d'aparentar debilitat, hi ha un home dèbil cansat de semblar fort.

* Per cada dona cansada d'haver d'actuar com una ximple, hi ha un home aclaparant per haver d'aparentar que ho sap tot.

* Per cada dona cansada d'ésser qualificada com a "femella emocional", hi ha un home a qui li han negat el dret a plorar i a ser delicat.

* Per cada dona catalogada com a poc femenina quan competeix, hi ha un home obligat a competir per tal que no es dubti de la seva masculinitat.

* Per cada dona cansada de ser un objecte sexual, hi ha un home preocupat per la seva potència sexual.

* Per cada dona que se sent lligada pel seus fills, hi ha un home a qui se li ha negat el plaer de la paternitat.

* Per cada dona que no ha tingut accés a un treball o a un salari satisfactori, hi ha un home que ha d'assumir la responsabilitat econòmica d'un altre ésser humà.

* Per cada dona que descobreix els mecanismes de l'automòbil, hi ha un home que no ha après els secrets de l'art de cuinar.

* Per cada dona que dona un pas endavant cap al seu propi alliberament, hi ha un home que redescobreix el camí cap a la llibertat. **Anònim. Ω**

CATALUNYA,

El Casal Jaume I d'Alacant ja està en funcionament

El passat 21 de febrer es va inaugurar oficialment el primer Casal Jaume I, que ha estat, com no podia ser d'una altra manera, el d'Alacant. No és cap casualitat que una de les primeres convocatòries que el Bloc Jaume I va efectuar a nivell de País Valencià fora precisament a Alacant, en defensa de la seua valencianitat. "Alacant és important" fou un dels eslògans que va mobilitzar milers de valencians de totes les comarques per acudir a la nostra "capital del sud". I ara, justament per això, hem volgut que fora Alacant la primera ciutat on s'obriera un Casal Jaume I. El projecte duia mesos madurant-se, i de fet el local que servirà alhora de Casal i d'oficines d'Acció Cultural a Alacant estava reformant-se des de feia temps, acondicionant-lo per aconseguir perfectament la seua funció de lloc de trobada de la gent que estima la llengua i la terra, de punt de realització d'activitats ben diverses, però sempre sota el comú denominador de la llengua en què es realitzen, el marc geogràfic sobre el qual actuen i els valors democràtics i de progrés que defensen. La inauguració va ser tot un èxit d'assistència, com us expliquem en aquestes mateixes

pàgines. I, sobretot, el més important, la gent que s'està incorporant com a soci del Casal i que està inscrivint-se a les primeres activitats que aquest durà a terme

Altres Casals el seguiran ben aviat

Alacant només serà el primer d'una llarga sèrie de Casals, que tenim la intenció d'estendre per tot el País Valencià. D'ací molt poc de temps se n'obriran dos de nous, el de Sueca i el del Cabanyal, a la ciutat de València. Però estem treballant ja en la preparació de molts altres: Carlet, Elx, Crevillent, Gandia, Vila-real, la Vall d'Uixó..., així com altres barris de la ciutat de València: la Malva-rosa, Patraix, Russafa...

El 26 d'abril ja és més a prop

Com ja sabeu, des del Bloc Jaume I estem impulsant dues campanyes paral·leles, que convergiran el dia 26 d'abril a València, en els actes finals en commemoració del 25 d'Abril i del 75è. Aniversari del Naixement de Joan Fuster. Tant la campanya per l'abolició del Decret

de Nova Planta com la dedicada a Fuster, sempre, han començat ja les seues activitats. Enganxades de cartells i adhesius, repartiment de material formatiu sobre el 25 d'abril i, sobretot, conferències tant sobre la Nova Planta com sobre la figura i la ideologia de Fuster. Recordeu que si a la vostra població encara no heu concretat les dates d'aquests actes, ho heu de decidir i fer-nos-ho saber el més aviat possible, als efectes de coordinar aquestes conferències a nivell de País Valencià. I igualment si voleu conferències al vostre centre d'ensenyament.

També hi ha d'altres activitats que serveixen per preparar la vinguada a València el 26 d'Abril. Recordeu el concurs escolar, la proposta del qual està arribant a tots els centres escolars del País, en què els alumnes han de pintar alguna escena de la Guerra de Successió, la batalla d'Almansa o un Felip V cap per avall. Recordeu també que hem demanat l'adhesió als actes del 26 d'abril dels claustres dels centres d'ensenyament, entitats culturals i associacions de tota mena, així com la proposta presentada a tots els grups municipals de les diferents formacions polítiques de cada ajun-

tament, que va també en la mateixa línia. Si teniu interès per qualsevol d'aquestes propostes i no les heu rebudes, no dubteu a telefonar-nos i us les farem arribar ràpidament.

El globus ja és a punt d'enlairar-se

I el 26 d'Abril, tots a València. Primer de tot, a veure enlairar-se el globus de Felip V (cap per avall), la construcció del qual esteu fent possible totes les persones que adquireu el vostre bo del globus, amb el dibuix de Felí/Felip de Toni Miró, i contribuïu així a recaptar les importants quantitats que costa la seua construcció. El globus de Felip V (cap per avall) s'enlairarà, doncs, per primera vegada, a València, el dia 26 d'abril, i tots podrem gaudir, veient-lo inflar-se i presidir la nostra manifestació exigint la derogació de la Nova Planta que ell va decretar. Per cert, potser ja sabeu que en les noves monedes de 50 pessetes "algú" no ha tingut cap idea millor que representar Felip V. Potser és la resposta de Madrid a la petició de l'abolició de la Nova Planta. Com siga, el Bloc Jaume I ja ha

fet pública la seua proposta, i podeu estar segurs que us suggerirem noves iniciatives sobre aquest tema.

I en acabar la manifestació, la Cantata per Joan Fuster que ha preparat el compositor Carles Santos reunirà més de 1000 músics de les nostres comarques en homenatge al nostre major intel·lectual del segle XX. I després, el rock, un nou Tirant de Rock, per als joves i per als no tan joves, per al qual estem mirant de reunir els millors grups del rock en català. Això vol dir que heu de començar a enllestir autobusos per venir a València, començar a animar la gent de la vostra població, crear ambient entre els joves dels instituts, encomanar els tiquets que necessitareu, per aconseguir que, una vegada més, el 26 d'Abril en siguem molts milers, pels carrers de València. I que siguem molts milers aplaudint quan el globus de Felip V (cap per avall) s'enlaire, amb la col·laboració de tothom, en una clara demostració de la nostra realitat i la nostra vitalitat en els carrers d'una ciutat i d'un País que ell va poder conquistar, però que mai no han aconseguit despersonalitzar, ni ell ni tots els seus successors. Bloc Jaume I. Ω

NOTÍCIES JOVENTUT

L'IVAJ no sap escriure

La Coordinadora d'Instituts de València i l'Horta, impulsada per Acció Cultural, organitzà el passat dia 13 de febrer, dijous, una concentració davant l'Institut Valencià de la Joventut de València, al carrer de l'Hospital, per tal de protestar per l'aberrant ortografia emprada en les publicacions d'aquest.

L'acte resultà profusament acompanyat per dolçaines i tabals, i es va desenvolupar sota el lema "L'IVAJ no sap escriure" amb una notable assistència.

La mateixa Coordinadora, participà activament fa algunes setmanes en la campanya de conscienciació pública sobre la situació al Sahara Occidental, i la posterior replega d'aliments i roba per a ser trameses en una caravana humanitària.

Grups d'Estudiants

Des del departament de Joventut d'ACPV es promou la creació de grups d'estudiants als instituts d'ensenyament mitjà de Vinaròs, Benicarló, Vila-real, Castelló de la Plana, València, l'Horta, Gandia, Elx, i pròximament a Alcant i les Comarques centrals Valencianes. Aquests grups venen realitzant xarrades i conferències sobre el 25 d'abril, Joan Fuster, la Insubmissió, i d'altres. A més, el Grup d'Elx ja s'ha sumat a la reivindicació per al retorn de la Dama ibèrica.

El Bloc Jaume I a la Universitat

Aquest mateix departament impulsa la creació del Bloc Jaume I a les universitats valencianes; ja existeix a la Jaume I de Castelló de la Plana, i prò-

ximament serà una realitat a les de València i Alacant.

Secundèria

La revista Secundèria, adreçada als joves d'ensenyament mitjà i escrita plenament en català, ha vingut presentant-se en diversos instituts del País Valencià.

Amb aquesta publicació s'ompli un buit destacable en el panorama de les publicacions periòdiques dedicades a les qüestions que més interessin el públic més jove, i, alhora, estableix canals de comunicació entre el jovent de la nostra nació.

Secundèria ofereix informació d'actualitat i de gran interès per als joves, des d'entrevistes amb els personatges d'actualitat -musical, esportiva, cultural, cinematogràfica...- com reportatges com Qui ens menja el coco?, on s'ha analitzat d'una manera interessant i amena les tècniques de les quals se serveixen els tècnics publicitaris per a intentar encolorar-nos els seus productes.

A més, les seccions de Taula Redona i Món Viu ofereixen visions plurals i diferenciades dels temes d'actualitat candent. A la secció de Convidat es mostra una visió pròxima, sovint sorprenent, de personatges sempre interessants i amb molt a veure amb el públic d'ensenyament secundari. També s'inclou una secció d'Agenda i Concurs.

Secundèria és una revista eminentment participativa, i la seua Bústia així ho reflecteix, amb les opinions, divergents i inquietes, dels nombrosos lectors d'arreu de Catalunya i, des d'ara, del País Valencià.

Música

El grup d'Alboraia, Munlogs, ha tret el seu primer disc "Morir lluitant". Aquest enregistrament suposa un important avanç en la trajectòria d'aquest prometedora grup. Ω

Es pot regenerar l'independentisme català?

[...] Aquesta regeneració la veim amb molt d'escepticisme. És més: ens temem que el pitjor encara està per arribar. És per això que aquestes reflexions en algun moment tendran una gran acritud. No és tracta de renunciar a res, únicament de veure allò que s'ha fet malament i corregir-ho.

No voldriem que ningú pensés que ho fitem massa fort, que potser més valdria criticar el PSOE, el PP o CiU... ja ho farem. Però si volem salvar el nostre país hem de tenir, entre altres virtuts, la capacitat d'auto-crítica. I a l'independentisme català hi ha fets massa greus per callar-los.

Un exemple real

Perquè ningú pensi que exagerem us comentem un exemple real. Això va passar a Mollerusa, capital del Pla d'Urgell, durant la darrera campanya electoral: en una plaça hi havia penjades tres pancartes; una de CiU, una del PP i una d'ERC. Arriben una colla de Maudets amb una escala i es posen a despenjar-ne una. Que en toquen quina pancarta varen despenjar? La del PP? La de CiU? Doncs la de l'ERC. I nosaltres ens preguntem perquè no despenjaven la del PP i la de CiU...

De casos com aquest, l'independentisme català n'està ple. I així no podem anar enlloc. **Terra i ànima** revista de Lleida. Ω

Càntic de l'ancià

Benaventurats els qui em miren amb simpatia.
Benaventurats els qui comprenen el meu lent caminar.
Benaventurats els qui parlen en veu alta per a minimitzar la meua sordesa.
Benaventurats els qui estrenyen amb calor les meves mans tremoloses.
Benaventurats els qui s'interessen per la meua llunyana joventut.
Benaventurats els qui no es cansen d'escoltar les històries que cont amb freqüència.
Benaventurats els qui em regalen part del seu temps.
Benaventurats els qui se'n recorden de la meua soledat.
Benaventurats els qui m'acompanyen en el patiment.
Benaventurats els qui aguanten les meua feixuguesa.
Benaventurats els qui alegren els darrers dies de la meua vida.
Quan entri a la vida sense fi, me'n recordaré d'ells davant el Senyor. Ω

La internet i la societat immediata

El món està ara dividit entre els que estan connectats i aquells que no ho estan. Vaig a intentar parlar per als que no ho estan. Possiblement el llenguatge se vos escape. Procuraré no fer-ho difícil.

Què és Internet? Qui és Internet? Qui mana?

Encara que siga sorprenent Internet no és ningú, no hi ha ningú que mane a Internet. Internet no és cap institució ni cap associació, ni cap empresa. Internet és la suma de moltes persones que tenen la voluntat de posar en comú la informació que tenen als seus ordinadors i mostrar-la als altres. Ni hi ha cap institució que tinga Internet, només està la Internet Society que és la que regula un poquet els accessos, els dominis i la manera d'accedir. I clar, això és un problema greu. No per als usuaris d'Internet, sinó per al poder.

És un nivell que s'escapa al poder. NO hi ha ningú que siga capaç de controlar Internet.

Només hi ha una forma de tallar-la i és inviàble als països europeus o del món desenvolupat. L'única forma d'acabar amb Internet és tallar el telèfon, però imagineu-vos un país com el nostre en el qual el govern decidira tallar el telèfon. Seria el caos total, deixarien; deixarien de treballar les empreses, no funcionarien els caixers automàtics, ... És l'única manera de fer-ho. Podeu tallar el meu fil, però jo em podria connectar des de qualsevol altre telèfon. Podeu tancar el meu servidor, el que em dona accés, fins i tot tots els servidors, és igual, em connectaria a França, a Itàlia o Finlàndia.

I això és molt fort, perquè jo puc estar enviant informació des de ma casa a tot el món.

Imagineu-vos que hi haguera un colp d'estat i els insurrectes intentaren tallar les comunicacions. Podrien callar la ràdio, la premsa, la Televisió, però com m'anaven a tallar a mi, o a qualsevol, la possibilitat de narrar des del meu ordinador el que està passant la carrer? Haurien de tallar tots els telèfons.

Això ja ha passat, a Rússia i a Iugoslàvia. Quan se'n va pujar dalt del tanc en aquell colp d'estat, els internautes russos estaven enviant informació dels esdeveniments mitjançant les xarxes telemàtiques. Fa uns mesos a Iugoslàvia, quan van començar les protestes pel frau electoral, el govern de Milòšević va tancar les dues ràdios independents que hi havia. Els propis iugoslaves no podien accedir a eixa informació. Jo des del meu ordinador sí, perquè estaven retransmetent, amb text, so i imatge, tots els esdeveniments via Internet. És molt impressionant, però és realment així. Per això no hi ha ningú que mane i per això la campanya de descrèdit i difamació que s'ha produït últimament, tot allò de la pornografia infantil. És un intent de crear mala imatge

a Internet perquè no la poden controlar. Sí que hi ha pornografia infantil, i narcotraficants, i la web d'ETA. Però això és la llibertat. No podem tindre por a la llibertat. Internet és igual que la societat. El que trobareu al carrer ho trobareu allí.

Què ha passat amb aquesta campanya? Trobe que els ha eixit en contra. El que han fet és promocionar Internet, quan més prohibida estiga una cosa més ens atrau. Sí, és veritat que hi ha pornografia, un 1% de les pàgines ho són, però el 90% d'elles són pagant.

Plantejar això com a que Internet és un perill és una aberració. Imagineu-vos que prohibiren la premsa perquè existeix el Playboy o el Penthouse. O que tancaren els videoclubs perquè tenen una secció de pel·lícules eròtiques. El problema és que no ho poden controlar.

Com es va crear?

És molt anecdòtic i fruit de la casualitat. Devem l'invent als nord-americans, però la culpa la tenen els russos. Als anys cinquanta, en plena guerra freda, l'exèrcit americà tenia tota la informació del seu armament i el control dels míssils en un ordinador. Però els russos van llançar un satèl·lit, el Sputnik, i els ianquis es van acollonir. Es van dir: si ara tiren una bombeta i ens desfan l'ordinador estem perduts. Què van pensar? Posar eixa mateixa informació en diverses màquines, en concret en tres, i que estigueren interconnectades de tal manera que la informació que s'introduïa en una apareguera automàticament a les altres. I es van adonar que allò funcionava. Ho van ampliar, va anar en augment i van crear una xarxa d'ordinadors interconnectats. Era una altra Internet, no l'actual, només emetia informació en format text. Això va anar creixent i a partir d'ací les universitats van veure que allò tenia una utilitat. Podien treballar conjuntament des de diferents continents sense haver-se de desplaçar, ni tan sols calia usar el telèfon.

Com funciona?

Cada usuari es connecta des del seu ordinador mitjançant el fil telefònic a eixa xarxa, formant així una teranyina. Cada nova connexió és un fil més d'aranya. Per això la Web.

No ens connectem directament a un ordinador central, sinó a la xarxa. I cada volta que hi ha més usuaris la teranyina augmenta. Però clar no és ningú. Què passa quan jo envie o busque informació? Hi ha uns ordinadors, que es diuen routers, que busquen el camí més ràpid, no el més curt, per arribar on vols anar. Pot donar-se el cas que per a anar de Xàbia a Dènia hagués de passar per Austràlia. Per què? Perquè el router busca el camí més ràpid per accedir. Si hi ha embussos per una línia en busca una altra.

Què necessitem?

La informació d'un ordinador

és digital, està en bytes, o siga està codificada en díigits 0 i 1, ni n'hi ha més. Però ha de passar d'un ordinador a un altre a través del fil telefònic, que funciona per impulsos elèctrics. Què s'ha de fer? com fer eixe canvi? Això ho ha de fer un aparell que es diu mòdem: modulador-demodulador. És el sistema que transforma la informació en bytes en impulsos elèctrics. El meu ordinador té tota la informació en format digital, el mòdem la transforma en corrent elèctric i el mòdem de l'altre ordinador la tornar a convertir en bytes.

Què necessitem? Un ordinador, un mòdem i una connexió. La connexió no la tenim directament la majoria d'usuaris, sinó que la contractem a través d'un servidor d'accés: una empresa a la qual paguem un tant per poder accedir i ella és la que ens dona el número d'accés per poder entrar a la xarxa.

Què costa?

Depenent de l'ús que farà cadascú, costa realment poc. Tenint un ordinador necessitem un mòdem que pot costar per davall de les 20.000 ptes., depenent de models, i la connexió d'un servidor pot variar des de les 25.000 ptes. fins les 5.000 anuals, i fins i tot pot ser gratuïta.

Què suposa?

Internet suposa principalment dues revolucions:

1.- La primera la revolució de les comunicacions.

Si fins ara disposàvem del correu, del telegrama, del telèfon i del fax, amb la introducció del correu electrònic (e-mail) les comunicacions es van a transformar. Per què? Per l'abaratiment dels costos i per l'augment de les possibilitats.

De tots els sistemes de comunicació el més paregut al correu electrònic és el fax. Però els avantatges del primer sobre el segon són prou grans. En primer lloc és molt més barat. Enviar un fax a qualsevol lloc del planeta té el preu d'una conferència internacional. Un fax des d'aquí a Nova York, costa el mateix que una conferència d'un o dos minuts si només és un DIN-A4. Si és més gran calculeu. Amb el correu electrònic enviar la mateixa informació costa un segon a preu de telefonada local.

Però el més important ja no és el cost, sinó les possibilitats que ens ofereix. Amb el mail no només podem enviar text, sinó que podem enviar qualsevol tipus de fitxer que tingues a l'ordinador. O siga, puc enviar un document, una foto, una cançó, un programa o un vídeo. I a més a més en temps real.

2.- La segona revolució és la dels mitjans de comunicació.

Amb l'aparició d'Internet s'ha produït la democratització de la informació. Els usuaris de la informació han passat de mirar a opinar. Ja no tan sols llegim el diari, sinó que l'escrivim, no només escoltem

la ràdio o mirem la televisió, sinó que emetem. Ja no som solament receptors d'informació, sinó emissors d'informació. I el que és més important: en igualtat de condicions que qualsevol altre. Perquè ara qualsevol ciutadà té la possibilitat de posar les seues opinions a la xarxa, i al mateix nivell que El País o la CNN. No hi ha pàgines que destaquen sobre les altres. La possibilitat d'accés a una o a l'altra és la mateixa. Quantes persones tenen la possibilitat de controlar una ràdio o una televisió? Qui disposa del capital necessari per fer-ho possible? Amb la Internet tenim un mitjà de comunicació democràtic, potent, que treballa amb tecnologia punta, que té un abast mundial, arriba a qualsevol punt del planeta i en temps real, i a un cost pràcticament nul. I tot això des del saló de ta casa.

Hem superat la fase d'una persona un vot i hem passat a una fase nova: una persona un emissor. Ara no només tenim dret a votar, també tenim dret a opinar.

I això va a tindre unes conseqüències polítiques, socials, econòmiques i culturals sobre la nostra societat.

Conseqüències:

El poder de la comunicació passa als usuaris.

Superació de les fronteres físiques i econòmiques.

Serà el gran instrument de comunicació.

Inconvenients?

El primer i més gran de tots és que crea adicció.

El segon gran inconvenient és la Telefònica, però esperem que amb la liberalització de les comunicacions la cosa millore.

El tercer és que fa panxa.

Què ens espera?

En primer lloc als pròxims anys es produirà un augment espectacular d'usuaris. I això portarà a un abaratiment dels preus, possiblement arribarem a tindre accés gratuït, i no tardarem molt.

També es produirà, s'està produint constantment, una millora de la qualitat, la qual cosa farà augmentar les possibilitats, per exemple en la utilització del vídeo que encara està en una fase inicial. I possiblement anirem cap a la WebTV, un nou electrodomèstic que combine la televisió amb el telèfon i l'ordinador.

És tot açò ciència-ficció? Sí, però ja està aquí.

Desapareixeran els llibres? No, estic segur que no. Va desaparèixer la premsa amb la ràdio? No. Va matar la televisió la ràdio? O el vídeo la televisió? No.

I per què volem tot açò des d'Escola Valenciana? Perquè no només volem una escola en valencià, volem una escola en valencià i de qualitat, que mire al futur i que done als alumnes totes les possibilitats d'eixir en la vida. Ω

Què volen aquesta gent?

De matinada han trucat.
són al replà de l'escala.
— La mare quan surt a obrir
porta la bata posada.
"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

"El seu fill, què no és aquí?"
"N'és adormit a la cambra.
Què li volen al meu fill."
El fill mig es desvetllava.
"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

La mare ben poc en sap
de totes les esperances
del seu fill estudiant,
que ben compromès n'estava.
"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

Dies ha que parla poc
i cada nit s'agitava,
li venia un tremolor
tement un truc a trenc d'alba.
"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

Encara no ben despert
ja sentiva la trucada
i es llença pel finestral
a l'asfalt, d'una folada.
"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

Els que truquen resten muts,
Menys d'un d'ells, potser el qui mana,
que s'inclina al finestral.
Darrera xiscla la mare.
"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

De matinada han trucat
- la lley una hora assenyala -
Ara l'estudiant és mort.
Es mort d'un truc a trenc d'alba.
"Què volen aquesta gent
que truquen de matinada?"

Lluís Serrahima

Mercè

Mercè.

Palma n'és llunyana
sóc lluny dels carrers
lluny dels ametllers
i d'aquells carrers que clou la murada.

Mercè.

Lluny del teu esguard
i del vent tranquil
de la casa clara.
Mercè.
Lluny d'aquelles terrats
o els gorrons s'estimen i canten, i
les monges estenen
els pecats del món i la roba blanca.

I un frare balla

arran de teulada
esperant prendre el vol
cap al cel tan blau faldilles enlaire.
Mercè.

Tarongers i flors damunt de la taula,
les gavines t'acompanyin
el ent caminar cap a l'hora baixa.

Sempre tornaré
a la nostra platja
les ones no em deixen, mu mare
Allunyar-me'n massa.

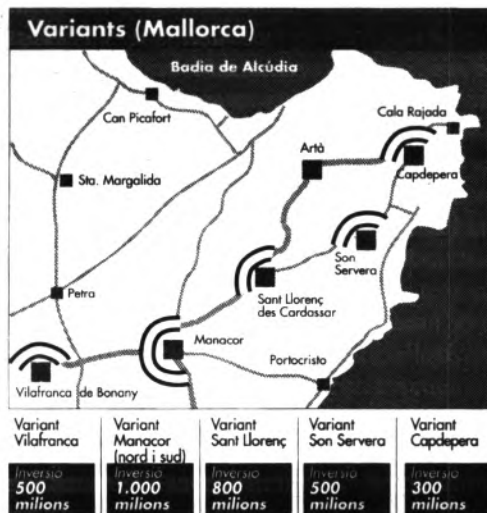
Aquest anunci es publica a títol informatiu

Pla de finançament estatal de carreteres

■ 57.650 milions de pessetes en obres
 ■ S'intenta compensar el dèficit històric

■ Les obres seran executades per la Conselleria de Foment del Govern Balear

■ Les obres es duran a terme en vuit anys

Independentment d'aquestes obres, el Govern Balear, a través de la Conselleria de Foment, durà a terme un pla de carreteres amb una inversió de 6.000 a 7.000 milions de pessetes.

Mallorca

- Sortida Son Valentí via cintura (65 M)
- Accés Son Hugo via cintura (220 M)
- Accés Alaró (169 M)
- Variant Andratx Sud (176 M)
- Accés s'Arracó (190 M)
- Accés Bendinat (450 M)
- Pas superior ctra. Sóller accés Poligon Son Castelló (300 M)
- Variant Port de Pollença (953 M)
- Variant Portocristo (1.000 M)
- Variant Can Picafort (540 M)
- Sóller - Deià (800 M)
- Tercer carril via cintura fins a Son Dureta (775 M)
- Inca - Llubi - Muro (1.954 M)

- Via cintura amb Sóller, Son Gotleu i es Molinar (600 M)
- Ariany - Sta. Margalida (488 M)
- S'Esglaieta - Valldemossa (404 M)
- Pont Anglesos - Can Picafort (183 M)
- Cinturó Palma Nord (864 M)
- Palma - Palmanova (tercer carril) (629 M)
- Tercer carril Palma - Marratxí (393 M)
- Penetració autopista central (500 M)
- S'Arracó - St. Elm (278 M)
- PM 304 (406 M)
- PM 110 Esporles - ctra. Valldemossa (300 M)

Menorca

- Ronda Maó (144 M)
- Desdoblament Maó - St. Lluís (472 M)
- Millora PM 711 es Mercadal (232 M)
- Millora PM 711 es Migjorn (174 M)

Eivissa Formentera

- La Savina - La Mola (Formentera) (694 M)
- Sta. Eulària - St. Carles (300 M)
- Eivissa - Sta. Eulària (per Jesús) (574 M)
- Sta Eulària - St. Rafael (509 M)
- Ronda Nord - St. Antoni (288 M)

ES GALL

Jaume Matas, vida i miracles -VIII-

Ara el Túnel ja no dona
i els lladres s'han d'enginyar;
d'allò que ningú inspecciona
se'n fan tallada rodona
i així ningú els veu la mà.

El pispa primer, Cañellas,
posà en Matas per segon;
a una escola de trapelles
s'han fet mestres d'arts novelles
per fotre els veïns del món.

Bruixots són i bruixeries
saben fer a sotamà;
a algunes benzineres
n'hi ha que hi guanyen loteries
fent-les pagar al ciutadà.

I En Seguí sabia cosa
i el tragueren amb pressions;
per això els hi feia nosa,
perquè els hagués parat llosa,
si hi hagués entrat a fons.

Els "manters", quina altra història!
Coneix bé molta de gent
la ràpida trajectòria
que amics del PP amb eufòria
fan en el compte corrent.

El PP amb els vells fa baga
per quan vagin a votar;
per un vent els afalaga
i per l'altre els fot la paga
amb el parany de comprar.

Com qui tira aigua en el cossi
per no perdre'n el lleixiu,
amb els manters fa negoci
qualque alt càrrec, fent-se soci
de tràfec tan productiu.

Però en Matas, l'Intocable,
si qualcú l'ofen de res,
no es porta com "Honorable",
de traïció el fa culpable
contra tot el poble ofès.

I multa la gent contrària,
tan fresc com qui balla un tango;
remourà sa maquinària
per multar la gent canària
que el va anomenar "machango"?

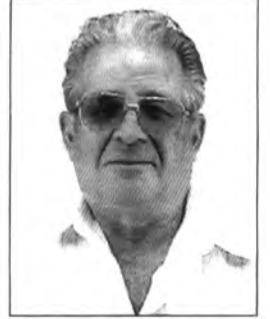
Si d'En Matas la rialla
et passa a prop, blanc anyell!,
del teu cotxe prest davalla
i agenolla't promte i calla,
que, si no, et farà la pell. Ω

El Papa se'n va anar a Cuba

El vint-i-cinc de gener,
el Papa se desplaçà,
cap a Cuba se'n va anar,
allà seves misses fer.
El varen rebre molt bé,
els carrers endomassats,
per tot, sos cuadros penjats,
ordre completa hi hagué.
Un avió ell emprà,
lo més modern que ha sortit,
en treuen molt de profit
tot aquell que hi anirà.
A gran velocitat va
reduïx ses grans distancies
no hi emporta passar ànsies,
tot se va be estudiar.
El Papa quan davallà,
de sa ben segura escala,
en Fidel Castro esperava,
per poder-lo saludar.
Quan sa terra trepitjà,
d'aquella tan rica illa,
ell ho duu com a consigna,
de voler-la ell besà.
Després de saludar-se
el Papa i en Fidel,
va ser perfumat ramell,
marxa varen prender-la.
El Papa va pujar-se
a n'es cotxe que esperava,
tota la gent saludava,
volia beneir-la.
A un altar preparat,
que s'havia construït,
de molts d'aparells servit,
per escampar el debat.
En Fidel fou senyalat,
per dirigir sa paraula,
i el Papa se l'escoltava,
amb molta serenitat.
En Fidel va fer història
dels grans canvis que hi ha haguts,
bastants i de molt feixucs
molta gent al Purgatori.
Hi ha molt gros repertori,
amb indígenes comença
molt antic que visqué allà,
amb el ritme seu, que es propi.
Carles Cinquè, ambició,
de s'illa ell s'ofuscà,
i la volgué ocupar,
de mode poc pietós.
Matant els seus pobladors,
robant les seves riqueses,
foren les gras endemeses
dels "valents" conqueridors.
En Carles Quint, envejós
del seu tant immens redol,
deia sempre hi ha sol,
dins el meu regnat frondós.
Ho tenia per honors,
posseir tant de terrenys,

aquell temps no tingué frens
tractant els veinats traïdors.
Sa gran Illa conquerida,
se convertí en penal,
s'espanyol que feia mal
allà se traginaria.
Se trobava descuidada,
i un esperit va sortir
que no podia seguir,
i en se guerra se pensava.
Maseo i Màximo Gomes,
foren els dos capitans,
encoratjant als germans,
que varen estar d'acordes.
Nord Americà ajudà,
a tots aquells avalots
pactes havien firmats
per sa batalla guanyar.
Amb sos barcos començà
se gran lluita desigual,
a dins un infern fatal
s'espanyola s'enfonsà.
S'americà va quedar,
senyor de s'illa tan rica,
des de casa dirigia
es mando que s'hi posà.
Aquell que va intentar
fugir de s'ordre establida
desgràcia li passaria,
amb la mort se va trobar.
Aquest procés va contar
en Fidel davant el Papa,
que atentament l'escoltava,
per poder-se assabentar.
Va dir que s'americà,
és com una au de rapinya
amb s'objectiu que se fixa,
a tothom fa agenollar.
El Papa els va exhortar,
durant la santa homilia,
Jesús i Santa Maria,
són dignes de recordar.
En cap moment s'oblidà,
la seva tan digne obra,
tant el ric, també el pobre,
si al Cel volen anar.
De democràcia parlà,
que dins el món s'ha establida,
s'ha feta grossa sa lliga,
pels assumptes solventar.
Per ses guerres acabar
que se fan a dins el món,
difícils assumptes són
però se vol intentar.
Se veu conciliador,
amb ses lleis de Jesucrist,
obrant amb el seu esperit,
el món tendrà salvació.
Va llençar aquest pregó,
però cap duro deixà,
"en resar i combregar,
serà vostra salvació". Ω

La nostra Història

ESCANDELL

Fent memòria a la grandesa,
que la Història ha relatat
He tengut sa gentilesa
sense mèrits de grandesa
lo següent memoritzat.
De Mallorca, la Ciutat
envoltat-la de murada,
dos segles això ha durat,
per tenir-la acabada,
deixaren vàries entrades,
pel moviment controlar,
el vespre tancaven portes
esquivant les piratades
per la nit haver atacat.
L'any mil dos cents vint i nou,
el Rei En Jaume hi entrava
l'any que vengué ordenava
fer la Catedral de nou.
Quatre segles passarien
per complir tal missió,
des de Santanyí durién,
pedra a la construcció.
De fama va ser arquitecte,
Joan Bautista Peronet
la façana feu perfecta,
la principal bella i recta
i el costat que es ben condret.
Bon rosetó de color
d'imatges cristalitzades
reflexes policromades,
te tres cents metres quadrades,
del món és superior.
Aquesta gran catedral,
té deu campanes al vent,
dona diferent senyal
segons l'esdeveniment.
N'Aloi, campana major,
de siscents-cinc quilograns,
s'aloier o sonador
lliurat des governador
de servicis militars.
El segle tretze seria,
d'una activitat total,
l'Almudaina se feria
castell se construiria,
també se començaria
la catedral actual. Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

.....C.P.....

Població.....

C.I.F. .... Tel .....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa .....

Adreça .....

Núm. entitat.....Núm. sucursal .....

Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**